

Jokilatvan opiston opetussuunnitelma 2024-2025

Jokilatvan opiston opetussuunnitelma 2024-2025

Jokilatvan opiston opetussuunnitelma on pedagogisen ohjauksen, suunnittelun, perehdyttämisen, johtamisen ja arvioinnin työväline. Opetussuunnitelman tarkoitus on auttaa henkilöstöä, opiskelijoita, päättäjiä ja sidosryhmiä saamaan kokonaiskuva Jokilatvan opiston opetustoiminnoista. Jokilatvan opiston opetussuunnitelma 2024-2025 kokoaa yhteen yleisen opetussuunnitelman, osaamisperusteisten kurssien opetussuunnitelmat sekä soitinopetuksen opetussuunnitelmat: piano, viulu, kitara ja laulu.

Nimi	Jokilatvan opiston opetussuunnitelma 2024-2025
Voimaantulopäivämäärä	1.8.2024
Pdf luotu	10.10.2024

SISÄLTÖ

1. Sanasto.	1
2. Johdanto.	2
3. Kansalaisopisto koulutuksen järjestäjänä.	3
3.1. Lainsäädännöllinen tausta ja oppilaitosmuodon yleiskuvaus.	3
3.2. Kansalaisopistojen opetus.	3
3.2.1. Kansalaisopiston kurssien tasoryhmistä.	4
3.2.2. Kansalaisopistossa opetettavat aineet.	4
3.2.3. Opetustunnin kesto opintopisteinä kansalaisopistossa.	5
3.2.4. Opetustoiminnan painopistealueet Jokilatvan opistossa.	6
3.3. Toiminta-ajatus.	6
3.4. Arvot ja strategia.	7
3.5. Visio.	7
4. Opetuksen lähtökohdat.	9
4.1. Oppimiskäsitykset.	9
4.2. Oppimisympäristöt.	9
4.3. Opetusmenetelmät.	10
5. Osaamisen osoittaminen kansalaisopistossa.	11
5.1. Osaamisen osoittamisen suunnittelu.	11
5.2. Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen.	11
6. Osaamisen arviointi.	12
6.1. Osaamistavoitteet ja arviointikriteerit.	12
6.2. Arvioinnin kuvaus ja arviointimenetelmät.	12
6.3. Kurssin arviointiasteikko.	13
6.4. Osaamisen arvioijat.	13
6.5. Opiskelijan ohjaus ja palaute osaamisen kehittymisestä.	14
6.6. Opiskelijan suostumus tietojen siirtoon kansalliseen opintosuoritus- ja tutkintorekisteriin (Koski-tietovaranto).	14
6.7. Arvioinnin dokumentointi ja arviointiaineisto.	14
6.8. Arvioinnin uusiminen, tarkistaminen ja oikaisu.	15
6.9. Todistus suoritetusta kurssista.	15
7. Kielet.	16
7.1. Opetuksen tavoitteet.	16
7.2. Opetusohjelman rakenne.	16
7.3. Taitotasot ja osaamisen arviointi.	16
7.4. Kurssit, joista voi saada suoritusmerkinnän.	18

7.4.1. Espanja.	18
Espanja, alkeistaso A1, 3 op.	18
Espanja, alkeisjatko A1-A2, 3 op.	19
7.4.2. Muu kieli.	20
Karjalan kieli ja kulttuuri, alkeistaso A1,, 3 op.	20
8. Käsiyö.	21
8.1. Opetuksen tavoitteet.	21
8.2. Opetusohjelman rakenne.	21
8.3. Taitotasot ja osaamisen arviointi.	21
8.4. Kurssit, joista voi saada suoritusmerkinnän.	22
8.4.1. Arkku- ja nikkarointikurssi, 3 op.	22
8.4.2. Entisöi kodin esineet ja huonekalut, 3 op.	23
8.4.3. Keramiikka, 3 op.	24
8.4.4. Keramiikkapaja, 2 op.	25
8.4.5. Koneneulonta, 1,5 op.	25
8.4.6. Kudontaa ja kädentaitoja, 4 op.	26
8.4.7. Kudonta, peruskurssi, 4 op.	27
8.4.8. Tartu puikkoihin, neulekurssi, 1 op.	28
8.4.9. Tehdään lasista ja posliinimaalaus, 3 op.	28
9. Liikunta ja hyvinvointi.	30
9.1. Opetuksen tavoitteet.	30
9.2. Opetusohjelman rakenne.	30
9.3. Liikuntaryhmien tasomäärittely.	32
10. Musiikki.	33
10.1. Opetuksen tavoitteet.	33
10.2. Opetusohjelman rakenne.	33
10.3. Taitotasot ja osaamisen arviointi.	33
10.4. Kurssit, joista voi saada suoritusmerkinnän.	34
10.4.1. Soitin ja laulunopetus.	34
Kitaransoiton opetussuunnitelma.	35
Kitara, aloitustaso 1, 1 op.	35
Kitara, aloitustaso 2, 2 op.	36
Kitara, aloitustaso 3, 2 op.	37
Kitara, perustaso 1, 2 op.	38
Kitara, perustaso 2, 2 op.	39
Kitara, perustaso 3, 2 op.	39
Kitara, jatkotaso, 3 op.	40
Laulun opetussuunnitelma.	41

Laulu, aloitustaso 1, 2 op.	42
Laulu, aloitustaso 2, 2 op.	43
Laulu, aloitustaso 3, 2 op.	43
Laulu, perustaso 1, 2 op.	44
Laulu, perustaso 2, 2 op.	45
Laulu, perustaso 3, 2 op.	46
Laulu, jatkotaso, 4 op.	47
Pianonsoiton opetussuunnitelma.	48
Piano, aloitustaso 1, 1 op.	49
Piano, aloitustaso 2, 2 op.	50
Piano, aloitustaso 3, 2 op.	51
Piano, perustaso 1, 2 op.	52
Piano, perustaso 2, 2 op.	53
Piano, perustaso 3, 2 op.	54
Piano, jatkotaso, 4 op.	55
Rumpujensoiton opetussuunnitelma.	56
Rummut, aloitustaso 1, 1 op.	56
Rummut, aloitustaso 2, 2 op.	57
Rummut, aloitustaso 3, 2 op.	58
Rummut, perustaso 1, 2 op.	59
Rummut, perustaso 2, 2 op.	60
Rummut, perustaso 3, 2 op.	61
Rummut, jatkotaso, 3 op.	61
Viulunsoiton opetussuunnitelma.	62
Viulu, aloitustaso 1, 1 op.	63
Viulu, aloitustaso 2, 2 op.	64
Viulu, aloitustaso 3, 2 op.	65
Viulu, perustaso 1, 3 op.	66
Viulu, perustaso 2, 4 op.	67
Viulu, perustaso 3, 4 op.	67
Viulu, jatkotaso, 8 op.	68
11. Kuvataide.	70
11.1. Opetuksen tavoitteet.	70
11.2. Opetusohjelman rakenne.	70
11.3. Taitotasot ja osaamisen arviointi.	71
11.4. Kurssit, joista voi saada suoritusmerkinnän.	71
11.4.1. Asorti, perustaso B, 4 op.	71
11.4.2. Kalligrafian peruskurssi - kirjaimia kyrillisin vivahtein, 3 op.	72

11.4.3. Kalligrafian perusopinnot - Antiikvan runkokirjaimet ja Antiikvan analyysi, 5 op.	73
11.4.4. Mielenmaisema - kuvataidetta kokeillen, 1 op.	74
12. Esittävä taide ja kirjallisuus.	76
12.1. Opetuksen tavoitteet.	76
12.2. Opetusohjelman rakenne.	76
12.3. Taitotasot ja osaamisen arviointi.	76
13. Tieto- ja viestintätekniiikka.	77
13.1. Opetuksen tavoitteet.	77
13.2. Opetusohjelman rakenne.	77
13.3. Taitotasot ja osaamisen arviointi.	78
14. Yhteiskunta ja humanismi.	80
14.1. Opetuksen tavoitteet.	80
14.2. Opetusohjelman rakenne.	80
14.3. Taitotasot ja osaamisen arviointi.	80
15. Luonto ja ympäristö.	82
15.1. Opetuksen tavoitteet.	82
15.2. Opetusohjelman rakenne.	82
15.3. Taitotasot ja osaamisen arviointi.	82
16. Kotitalous.	83
16.1. Opetuksen tavoitteet.	83
16.2. Opetusohjelman rakenne.	83
16.3. Taitotasot ja osaamisen arviointi.	83
17. Taiteen perusopetus.	84
18. Opiston toiminnan arviointi ja kehittäminen.	85
19. LIITTEET.	86
19.1. Eurooppalaiseen viitekehykseen pohjautuva kielitaidon osaamiskriteeristö.	86

1. Sanasto

ePerusteet = ePerusteet-palvelussa löytyvät kaikki opetussuunnitelmien, tutkintojen ja koulutusten perusteet sekä paikalliset opetussuunnitelmat ja tutkintojen toteutussuunnitelmat. Kansalaisopistojen osaamisperusteiset kurssikuvaukset täytyy viedä ePerusteisiin, jotta kurssien suoritustietoja voidaan viedä Koski - palveluun.

Koski -palvelu = Kansallinen tietovaranto, joka sisältää valtakunnallisia perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opintosuoritus- ja tutkintotietoja. 1.8.2021 alkaen myös vapaan sivistystyön opintojen suoritustietoja on mahdollista viedä tietovarantoon, jos opinnot on kuvattu osaamisperusteisesti, opintopisteytetty ja arvioitu vähintään hyväksytty – hylätty -asteikolla. Tietovarantoon vienti helpottaa kansalaisopistossa hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista muualla.

Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen = Aikaisemmin hankitun osaamisen hyödyntäminen tulevalla oppimispolulla ja työelämässä. Ei ole tarkoituksenmukaista opiskella uudestaan jo opittuja asioita. Osaamisperusteiset kuvaukset helpottavat osaamisen tunnistamista ja tunnustamista.

Osaamisperusteisuus = Osaamisperusteisuudessa periaatteena on, että osaamista voi hankkia monella eri tavalla ja sitä tulee voida arvioida eri yhteyksissä. Osaamisperusteisessa kuvaustavassa keskitytään opiskeltavan sisällön sijasta kuvaamaan opiskelijan osaamista. Kansalaisopisto-opintoja voidaan tunnistaa ja tunnustaa muissa oppilaitoksissa nykyistä laajemmin, mikäli koulutusten kuvauksissa käytettäisiin osaamisperusteisuutta.

Osaamistavoitteet = Osaamisperusteisissa kurssikuvauksissa kursseille määritellään osaamistavoitteet, jotka kuvaavat, mitä opiskelijan odotetaan osaavan opintokokonaisuuden tai -jakson suoritettuaan eli mitä opiskelija tietää, ymmärtää tai kykenee tekemään oppimisen tuloksena. Osaamistavoitteet kuvaavat tavoiteltavaa tulosta. Ne ilmaistaan opiskelijan toimintana ja ne tulee ilmaista selkeästi ja yksinkertaisesti. Osaamistavoitteiden täytyy olla opiskelijoiden saavutettavissa ja niiden toteutumista on kyettävä arvioimaan.

Arviointikriteerit = Arviointikriteereillä kuvataan, millaista osaamista hyväksytty suoritus edellyttää. Osaamisen arviointi tapahtuu vertaamalla opiskelijan osaamista arviointikriteereihin. Hyvin laaditut arviointikriteerit ohjaavat myös arviointimenetelmän valintaa. Arviointikriteerien laadinta aloitetaan osaamistavoitteiden tarkastelulla, koska ne johdetaan suoraan osaamistavoitteista. Siksi osaamistavoitteita ja arviointikriteerejä on järkevää työstää rinnakkain.

Vapaatavoitteinen koulutus = Tutkintoon johtamatonta koulutusta, johon voi osallistua ilman pääsykokeita tai muita ennakkovaatimuksia.

2. Johdanto

Jokilatvan opiston opetussuunnitelma on pedagogisen ohjauksen, suunnittelun, perehdyttämisen, johtamisen ja arvioinnin työväline. Opetussuunnitelman tarkoitus on auttaa henkilöstöä, opiskelijoita, päättäjiä ja sidosryhmiä saamaan kokonaiskuva Jokilatvan opiston opetustoiminnoista.

Opetussuunnitelma toimii opetuksen suunnittelun ja toteutuksen perustana sekä siltana opiston strategian ja toteutettavan opetusohjelman välillä. Opetussuunnitelma tukee tavoitteiden saavuttamista ja laadukasta opetustoimintaa. Lisäksi se on opetuksesta vastaavan henkilöstön ammatti-identiteetin ja itseymmärryksen tuki sekä toimintaa kehittävän dialogin mahdollistaja. Opetussuunnitelmatyöhön osallistuu opiston koko henkilöstö.

Opetussuunnitelmatyö on prosessi, jossa asiasta käytävä keskustelu on itsessään osa tavoitetta. Keskustelut vahvistavat henkilökunnan yhteistä näkemystä opiston tehtävästä ja pedagogisista periaatteista. Opetussuunnitelmassa on huomioitu osaamisperusteinen kurssisuunnittelu, osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen, arviointi sekä kestävä elämäntapa. Opetussuunnitelma seuraa aikaansa ja sitä päivitetään tarpeen mukaan.

Jokilatvan opiston opetussuunnitelmassa

- Esitetään opiston toimintaa ohjaavat periaatteet
- Kerrotaan opetuksen suunnittelusta
- Kuvataan opetuksen toteuttamista
- Kuvataan arviointikäytänteitä
- Tarkastellaan opetussuunnitelmia ainealoittain
- Käsitellään opetuksen kehittämistä

Opetussuunnitelman rakenne on opetustoimintaa kuvaava. Taustalla on kansalaisopistotoiminnan opiskelijälähtöisyys. Opetuksen ainealakohtaiset tavoitteet ja sisällöt esitetään väljästi. Tarkemmat kuvaukset kurssien tavoitteista löytyvät kunkin kurssin toteutussuunnitelmasta.

3. Kansalaisopisto koulutuksen järjestäjänä

3.1. Lainsäädännöllinen tausta ja oppilaitosmuodon yleiskuvaus

Vapaan sivistystyön tarkoituksena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta.

Vapaana sivistystyönä järjestettävän koulutuksen tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuu den, moniarvoisuuden, kestävä n kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista. Vapaassa sivistystyössä korostuu omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys ja osallisuus.

Kansalaisopistot ovat paikallisiin ja alueellisiin sivistystarpeisiin pohjautuvia oppilaitoksia, jotka tarjoavat mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi.

Laki vapaasta sivistystyöstä (632/1998)

Kansalaisopistoja yhtenä vapaan sivistystyön oppilaitosmuodoista ohjaa laki vapaasta sivistystyöstä. Kansalaisopistot ovat kaikille avoimia oppilaitoksia, joissa voi oppia uusia tietoja ja taitoja. Opetus on avointa kaikille iästä ja koulutustaustasta riippumatta. Useimmiten opetustarjontaan kuuluu taideaineiden, käsityön ja musiikin kurseja, kieli- ja kirjallisuuskurseja, kotitalouden, liikunnan ja tietotekniikan kurseja sekä yhteiskunnallisia aineita. Lisäksi kansalaisopistoissa järjestetään vuosittain paljon avoimia yleisöluentoja erilaisista aiheista. Kansalaisopistoon ei pääsääntöisesti tulla suorittamaan tutkintoa, vaan opinnot perustuvat elinikäisen oppimisen periaatteeseen sekä ihmisen omaan haluun oppia ja kehittyä.

Vuonna 2021 Suomessa on yhteensä 177 kansalaisopistoa ja niiden opetus ulottuu jokaisen kunnan alueelle. Yksi toiminnan pääperiaatteista on opetuksen tuominen lähelle ihmisiä ja kurssitoiminta onkin usein hajautettu eri puolille kuntaa sinne, missä ihmiset asuvat ja liikkuvat. Kansalaisopisto voi olla nimeltään kansalaisopisto, työväenopisto, opisto tai aikuisopisto. Oppilaitosmuotona kansalaisopisto on joustava, ketterä toimija, joka vastaa kansalaisten sivistystarpeiden lisäksi myös yhteiskunnan muutos- ja koulutustarpeisiin.

Opistot toimivat opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämällä ylläpitämisluvilla. Ylläpitämisluvan voi saada kunta, kuntayhtymä, rekisteröity yhteisö tai säätiö.

Jokilatvan opisto toimii opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän (OKM 84/532/2012) ylläpitämisluvan mukaisesti.

3.2. Kansalaisopistojen opetus

Kansalaisopistojen tarjoama opetus on perinteisesti pääsääntöisesti kurssi-, luento- tai työpajamuotoista. Opetus on pääsääntöisesti lyhytkestoista, omaehtoista matalan kynnyksen koulutusta, jonka kautta voi perehtyä uusiin asioihin tai syventää osaamistaan.

Kuntalaiset voivat usein vaikuttaa kurssitarjontaan esittämällä omia toiveitaan ja opistojen kuuluu **lakisääteisesti** vastata paikallisiin sivistystarpeisiin. Tästä johtuen kansalaisopistojen kurssitarjonta vaihtelee lukukausittain ja opistoissa on erilaisia painotuksia eri paikkakunnilla. Kurssitarjonta elää myös yhteiskunnallisten muutosten myötä. Opetustarjonnasta löytyy kaiken ikäisille suunnattuja kurseja sekä toimintaa erityisryhmille.

Kansalaisopistot tarjoavat opetuspalveluita ryhmäopetuksen, yksilöopetuksen ja luentojen muodossa. Kurssit kokoontuvat lähiopetuksena, etäopetuksena, ajasta ja paikasta

riippumattomina verkko-opintoina tai näiden hybridimuotona. Kurssien kesto vaihtelee kerran tai pari kokoontuvista lyhytkursseista lukukauden tai koko lukuvuoden kestäviin kursseihin. Lukuvuoden, lukukauden ja kurssin mitta sekä ilmoittautumiskäytännöt vaihtelevat opistoittain. Yhä useammassa kansalaisopistosta on syys- ja kevätlukukauden lisäksi käytössä myös ns. kesälukukausi.

Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän (OKM 84/532/2012) ylläpitämisluvan mukaisesti Jokilatvan opisto järjestää koulutusta, joka painottuu kädentaitoihin, musiikkiin, kuvataiteisiin ja muihin taideaineisiin, terveyttä ja hyvinvointia edistäviin aineisiin, kieliin sekä tietojen ja viestintäteknikkaan. Koulutusta järjestetään opiston toiminta-alueen koulutustarpeiden mukaisesti.

3.2.1. Kansalaisopiston kurssien tasoryhmistä

Kansalaisopistoissa voidaan järjestää tietyissä aineissa eritasoisia kursseja ja/tai ryhmiä. Eritasoisten kurssien erot pyritään tuomaan selkeästi esiin kurssikuvauksissa. Kursseilla voi olla mahdollisia lähtötasovaatimuksia, joista päättää opiston ylläpitäjä kurssiohjelman hyväksyessään. Kansalaisopistoille on kuitenkin tyypillisempää, että kursseilla ei ole lähtötasovaatimuksia ja opiskelijat voivat saavuttaa samalla kurssilla eritasoista osaamista. Tämän tyyppisillä kursseilla tavoiteltava osaamisen taso perustuu opiskelijan omaan lähtötasoon ja tarpeeseen. Näin ollen monella kansalaisopistojen opettajista on jo kokemusta eritasoisen opiskelijoiden samanaikaisesta opettamisesta ja opetuksen eriyttämisestä tarpeen mukaan.

Kansalaisopistoissa kurssipaikan saa ilmoittautumalla kurssille ja opiskelijalla on opiskeluoikeus sille kurssille, jolle hänen ilmoittautumisensa on hyväksytty. Opiskelija on lähtökohtaisesti vastuussa itse siitä, mille tasolle hän ilmoittautuu. Opistosta saa tarvittaessa ohjausta sopivan tasoisen kurssin valintaan. Mikäli opiskelija kurssin aikana huomaa, ettei kurssi vastaa hänen osaamistaan, kurssin vaihtaminen toiseen on yleensä mahdollista. On kuitenkin huomioitava, että opistossa ei välttämättä ole samaan aikaan tarjolla vastaavaa Koski-kelpoista kurssia, jolta opiskelija voisi saada arviointia haluamallaan tasolla.

Jokilatvan opiston kurssien kurssikuvauksissa ilmoitetaan kurssin tasoryhmä tässä opetussuunnitelmassa määriteltujen oppiainekohtaisten tasoryhmien mukaisesti.

3.2.2. Kansalaisopistossa opetettavat aineet

Jokaisen kansalaisopiston vuosittaisen kurssiohjelman hyväksyy opiston ylläpitäjä. Eri kansalaisopistoissa voi olla hyvinkin erityyppisiä kursseja tarjolla ja sijoitettuna eri tavoin nimettyihin aineryhmiin, mutta kansalaisopistoissa opetettavat aineet voidaan jakaa esimerkiksi seuraaviin kategorioihin:

- kielet
- käsityö
- liikunta ja hyvinvointi
- musiikki
- kuvataide
- tanssi ja teatteri
- tietotekniikka, tekniikka ja talous
- yhteiskunta ja humanismi
- luonto ja ympäristö
- ruoka, juoma ja matkailu
- muut

Jokilatvan opisto tarjoaa monipuolisia koulutuspalveluita eri-ikäisten kuntalaisten tarpeisiin. Tarjonnassa on vuosittain perinteisiä ja vuodesta toiseen jatkuvia kursseja sekä uutta tarjontaa ja

kokeiluja. Tieto koulutustarpeista saadaan vuosittaisesta asiakaskyselystä ja muiden palautteiden kautta sekä suorien toiveiden kautta.

Kurssisuunnittelussa otetaan huomioon opiskelijoiden erilaiset elämäntilanteet ja mahdollisuudet osallistua kursseille. Kurseja tarjotaan intensiivikursseina, viikonloppuisin, viikoittaisina kokoontumisina ja lyhytkursseina. Kurseja järjestetään lähi-, etä- ja hybridiopetuksena. Yksilö- ja pienryhmäopetusta on tarjolla valikoiduissa aineissa.

Runsaasti kursseille osallistuvien on mahdollista hankkia kausikortti, joka oikeuttaa osallistumaan noin 90% opiston kursseista. Kausikortin ulkopuolelle on rajattu yksilöopetus, ammatilliset kurssit sekä materiaalimaksut. Jokilatvan opiston kurssisuunnittelutyön tavoitteena on mahdollisimman monipuolinen ja saavutettavissa oleva opetustarjonta. Eri opetusalojen tuntimääriä ja siten kurssien suunnittelua ohjaavat opiston henkilöstö- ja tilaresursseihin liittyvät tekijät, kuten opettajien alueellinen saatavuus, erityisosaaminen, opistojen omat opetustilat ja vuokratilojen saatavuus sekä käytössä olevat välineet ja laitteet. Pedagogisesti perusteltujen syiden takia voidaan myös käynnistää joitakin ryhmiä alle vähimmäisosallistujamäärän.

Tilauuskoulutusta toteutetaan muun muassa kuntien henkilöstön ja yritysten tarpeisiin, esimerkiksi ensiapukoulutusten muodossa. Opetuksen lisäksi opistossa järjestetään näyttelyitä (kuvataide, käsityö, kevätnäyttely), näytöksiä ja esityksiä (teatteri ja musiikkiryhmät).

Jokilatvan opiston opetusalat ovat:

- kielet
- kädentaidot
- liikunta, terveys ja hyvinvointi
- musiikki
- kuvataide
- esittävä taide ja kirjallisuus
- tieto- ja viestintätekniikka
- yhteiskunta, historia ja humanismi
- luonto ja ympäristö
- kotitalous
- taiteen perusopetus

3.2.3. Opetustunnin kesto opintopisteinä kansalaisopistossa

Vakiintuneen käytännön mukaisesti yhden opetustunnin kesto kansalaisopistoissa on 45 minuuttia. Kansalaisopistojen koulutuksen mitta ilmoitetaan opiskelijalle kurssitiedoissa tyypillisesti opetustunteina ja/tai -kertoina.

Opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2019 asettama vapaan sivistystyön kautta hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista valmistellut työryhmä päätyi loppuraportissaan ehdottamaan vapaan sivistystyön eri oppilaitosmuotojen yhteiseksi opetuksen laajuutta kuvaavaksi yksiköksi **opintopistettä**. Opintopiste ei korvaa rahoituksen perustana olevia käsitteitä, vaan sitä käytetään ainoastaan kuvaamaan koulutusten sisältöjen laajuutta eli koulutuksen suorittamiseen vaadittavaa työmäärää. Jatkossa kansalaisopistojen on siis ilmoitettava Koski-kelpoisten kurssiensa laajuus opetustuntien ja/tai -kertojen lisäksi myös opintopisteinä. Laajuuden määrittelyssä on mahdollista käyttää desimaaleja.

Suomalaisessa koulutusjärjestelmässä opiskelijan keskimäärin 27 tunnin työpanos vastaa yhtä opintopistettä. Kuten muissakin oppilaitosmuodoissa, myös kansalaisopistoissa yhden opintopisteen suorittamisen vaatima työmäärä voi käytännössä vaihdella paljonkin kurssien ja opiskelijoiden valmiuksien mukaan. Kansalaisopisto päättää itse osaamisperusteisten kurssiensa laajuudet opintopisteinä ja määrittelee niiden pohjaksi kurssien puitteissa **toteutettavan opetuksen määrän** sekä arvioi opiskelijan itsenäiseen **työskentelyyn keskimäärin kuluvan ajan**. Tämän mitoitustyön tekee käytännössä kurssin suunnitteleva henkilö. Vaadittavan itsenäisen työn määrä on ilmoitettava myös kurssikuvauksessa siten, että kurssille ilmoittautuva opiskelija tietää, mitä häneltä odotetaan.

Opetustunnin pituus on Jokilatvan opistossa vakiintuneen käytännön mukaisesti 45 minuuttia. Kaikkien kurssien pituus ilmoitetaan oppitunteina. Koski -kelpoisten kurssien pituus ilmoitetaan oppitunteina ja opintopisteinä.

3.2.4. Opetustoiminnan painopistealueet Jokilatvan opistossa

Jokilatvan opiston opetustoiminnassa ovat painottuneet koulustehtävän mukaisesti musiikin, käden taitojen, kuvataiteen sekä liikunta- ja terveysalan opetus ja kielten opetus. Erityisenä kohderyhmänä erottuu lapset ja nuoret, joille suunnattu opetus kattaa vuosittain noin 40 % kaikesta opetuksesta.

3.3. Toiminta-ajatus

Jokilatvan opiston toiminnan tavoitteena on kannustaa kuntalaisia aktiiviseen itsensä kehittämiseen, lisätä kuntalaisten osallisuutta ja osaamista. Opisto vastaa toiminta-alueensa väestön sivistystarpeisiin ja edistää paikkakuntien kehittymistä ja asukkaiden hyvinvointia. Opiston toiminta-ajatus perustuu elinikäisen oppimisen ja kestäväen elämäntavan periaatteisiin. Opistot tarjoavat yleissivistävää koulutusta, ammattitaitoa kehittäviä kursseja, taiteen perusopetusta, maksupalvelukoulutusta ja harrastustoimintaa kaikenikäisille.

Opisto tarjoaa myönteisiä itsensä kehittämisen ja sivistämisen mahdollisuuksia sekä kannustavia oppimiskokemuksia koko elämänpolun varrelle. Opiskelu luo sosiaalisia kontakteja, edistää opiskelijoiden henkistä ja fyysistä terveyttä sekä tukee elinikäisen oppimisen periaatteita aktivoimalla kaiken ikäisiä. Opiston toiminnassa huomioidaan myös kestäväen elämäntavan periaatteita eli ekologista, taloudellista, sosiaalista ja kulttuurista kestävyttä.

Opisto rikastuttaa toiminta-alueen asukkaiden elämää tarjoamalla mahdollisuuksia pitkäjänteiseen opiskeluun ja harrastamiseen. Opisto edistää sivistyksellistä tasa-arvoa tarjoamalla useiden eri aihealueiden koulutuksia toiminta-alueellaan.

3.4. Arvot ja strategia

Hyvinvointi

- Edistämme ja ylläpidämme ihmisten fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä
- Sosiaalinen osallisuus ja yhteisöllisyys
  - Edistämme kuntalaisten mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja sosiaalisten verkostojen rakentamiseen
  - Teemme yhteistyötä yli hallinto- ja kuntarajojen ja verkostoidumme
- Inhimillisuus ja ihmisläheisyys
  - Olemme kaikessa toiminnassamme inhimillisiä ja ihmisläheisiä
  - Palvelumme on helposti saatavilla ja saavutettavia
  - Panostamme lähipalveluihin ja uusiin palveluntuottamismalleihin esim. digitaaliset palvelut
- Tasa-arvo
  - Jokilatvan opisto tarjoaa oppimis- ja harrastusmahdollisuuksia tasapuolisesti eri kohderyhmille
  - Asiakkaiden ja henkilökunnan yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat läsnä opiston kaikessa toiminnassa

Oppimisen ilo ja vapaus

- Kaiken oppimisen ja opettamisen lähtökohtana pidämme oppimisen iloa ja oppimisen vapautta, mikä muodostaa hedelmällisen maaperän motivaatiolle ja edelleen oppimiselle ja kehittymiselle
- Kunnioitamme ihmisten yksilöllisiä oppimisen lähtökohtia = oppimisen vapautta

Joustavuus

- Reagoimme nopeasti asiakkaidemme tarpeisiin
- Opetussuunnitelma on jatkuva prosessi
- Ammattitaitoinen henkilöstö

Vastuullisuus

- Opiston kaikessa toiminnassa huomioidaan sosiaalinen, taloudellinen, ekologinen ja kulttuurinen kestävyys ja kestävä elämäntapa

Kulttuuriperinteiden vaaliminen

- tuetaan ja vahvistetaan opettajien ja kurssilaisten perinteistä osaamista, katoamassa olevia tietoja ja taitoja
  - pidetään yllä ja elvytetään vanhaa osaamista, esimerkiksi käsityöperinne
  - luodaan myös uutta vanhan perinteen pohjalta
- vaalitaan maanläheistä ja maaseudun elämäntapaa ja identiteettiä

3.5. Visio

Jokilatvan opisto on merkittävä alueellinen koulutus- ja kulttuuripalvelujen tuottaja. Jokilatvan opisto tarjoaa toimialueensa koko väestölle monipuolisia ja korkeatasoisia vapaa-ajan opiskelumahdollisuuksia ja kulttuuripalveluita.

Opisto on ihmisille paikka ja yhteisö, jossa on mahdollisuus aktiivisesti toimia ja vaikuttaa, luoda verkostoja, hankkia osaamista ja edistää hyvinvointia. Opistolta löytyy asianmukaisia ja viihtyisiä tiloja, joihin kuntalaisten on hyvä kokoontua harrastamaan ja oppimaan. Tilat ja välineet ovat kaikkien kuntalaisten tasavertaisessa käytössä.

Osaamisperusteisuus on vakiintunut osaksi opetusta ja kansalaisopisto on muille koulutussektoreille yksi relevantti toimija elinikäisen oppimisen poluilla. Digitaaliset palvelut toimivat sujuvasti, kurssilaisten ja henkilökunnan on helppoa ja sujuvaa hoitaa asiansa. Henkilökunta toimii yhteistyössä, on ideointi- ja kehittämismahdollisuuksia sekä resursseja jaetaan.

4. Opetuksen lähtökohdat

4.1. Oppimiskäsitykset

Jokilatvan opistossa oppiminen on elinikäistä ja yhteisöllistä. Opiston toiminta-alueen asukkaita kannustetaan jatkuvaan läpi elämän tapahtuvaan oppimiseen. Yhteisöllinen oppiminen mahdollistaa mm. osallistujia kiinnostavien kysymysten ja ilmiöiden tarkastelun sekä osallistujien omien kokemusten ja arjen toimintamallien hyödyntämisen. Lisäksi yhteisöllinen oppiminen tukee osallistujien mielipiteiden kuulemista ja niiden reflektointia sekä opiskelijoiden osallistumista opetuksen, kurssin käytäntöjen ja arvioinnin suunnitteluun. Opiskelijoita kannustetaan osallistumaan opistojen toimintojen suunnitteluun ja kehittämiseen.

Opettajan ja henkilöstön rooli on ennen kaikkea oppimisprosessin ja arjen käytäntöjen ohjaaminen eli opiskelijoiden tukeminen tiedon haussa ja käytännön toiminnassa. Opettajan rooliin kuuluu välittäminen, vastuunkanto, vaikuttaminen ja verkottuminen sekä kyky toimia yhdessä. Opettaja on oppimista tukeva ohjaaja, joka motivoi, innostaa ja aktivoi opiskelijaa oppimaan sekä toimimaan muiden osaamisen kehittämisen edistäjänä. Sekä opettajan antama palaute, että vertaispalaute muilta ryhmän jäseniltä tukevat opiskelijaa edistymisessään ja itse asettamiensa tavoitteiden saavuttamisessa. Yksilöllisten tavoitteiden huomiointi on tärkeää, mutta myös ryhmän ja kurssin yhteisiä osaamistavoitteita nostetaan esiin.

Jokilatvan opiston opetus tukee ihmisten kykyä kasvaa ja kehittyä koko elinikänsä ajan eri taidoissa. Euroopan unionin määrittelemiä elinikäisen oppimisen avaintaitoja ovat viestintä äidinkielellä ja vierailta kielillä, matemaattis-luonnontieteellinen perusosaaminen, digitaaliset taidot, oppimistaidot, sosiaaliset taidot, kansalaistaidot, aloitekyky ja kulttuuritietoisuus. Elinikäinen oppiminen on jatkuvaa oppimista, mutta myös oman osaamisen, oppimistavan ja osaamistarpeiden tunnistamista. Itselle uusia tai tärkeitä taitoja oppimalla tai näitä taitoja päivittämällä ja ylläpitämällä säilytetään mielekäs elämänlaatu ja osallisuus yhteiskuntaan.

Opiskelijat sitoutuvat opiskeluun, kun toiminnan tavoite on selkeästi määritelty. Sitoutumista vahvistaa myös se, että opiskelijat voivat itse osallistua ja vaikuttaa tavoitteenasetteluun. Tasa-arvoisuus, yhdenvertaisuus ja kunnioitus opiskelijoiden kohtaamisessa ja myös opiskelijoiden keskinäisessä kanssakäymisessä synnyttää luottamuksellisen ilmapiirin opiskeluryhmään. Avoin, luottavainen ja rento ilmapiiri edesauttaa merkittäväällä tavalla oppimista.

4.2. Oppimisympäristöt

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan laajasti erilaisia oppimiseen liittyviä fyysisiä ja virtuaalisia ympäristöjä sekä sosiaalisten suhteiden ja psyykkisten tekijöiden kokonaisuutta, joiden vaikutuspiirissä opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Oppimisympäristöihin kuuluvat myös opetusvälineet ja oppimateriaalit. Opetusta järjestetään toimintaan soveltuvissa tiloissa, joissa on otettu huomioon saavutettavuus, esteettömyys, kestävä elämäntapa, opetettavien kurssien tarpeet sekä viihtyisyys- ja työturvallisuusnäkökohdat.

Opetusta toteutetaan ja laajennetaan tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen mm. verkkokursseina ja monimuoto-opetuksena. Verkko-opetuksen välineiden ja sähköisten alustojen avulla monipuolinen ryhmäopetus ja vuorovaikutus opettajan ja opiskelijoiden välillä mahdollistuvat joustavasti. Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään itsekin oppimisessaan digivälineitä muun muassa tiedon hakuun ja tuottamiseen. Opetuksen ja oppimisen tukena käytetään monipuolisesti sähköisiä oppimisympäristöjä, tietoteknisiä välineitä ja sähköisiä materiaaleja.

Oppimisympäristöt ovat turvallisia, sosiaalisuutta edistäviä, ilmapiiriltään myönteisiä ja avoimia sekä opettajan opetustyötä ja opiskelijan oppimista tukevia. Ne rohkaisevat opiskelijaa ja antavat hänelle mahdollisuuden työskennellä itsenäisesti sekä ryhmässä muiden kanssa. Fyysisinä oppimisympäristöinä pyritään hyödyntämään ensisijaisesti opiston omia tiloja, kuntien omistamia

koulu- ja muita tiloja, vuokratiloja ja lähiluontoa. Virtuaalisina oppimisympäristöinä opistolla on käytössä esimerkiksi Microsoft Teams, Google Meet ja Zoom.

Turvallinen, hyväksyvä ja luottamuksellinen oppimisympäristö on oppimisen edellytys ja tärkeää, jotta yhteisöllinen oppiminen toteutuu. Opiskelijoiden on voitava turvallisesti jakaa ajatuksiaan ja tulla kuulluksi. Tavoitteena on, että opiskelijat ymmärtävät toistensa näkökantoja ja hyväksyvät erilaisuutta.

Asianmukaiset tekniset laitteet monipuolistavat oppimisympäristöä ja mahdollistavat uusia opetusmenetelmiä. Sähköisiä oppimisympäristöjä ja sovelluksia voi hyödyntää opetuksen eriyttämisessä ja elävöittämisessä. Sähköisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen on tärkeä mahdollisuus, mutta ei itse tarkoitus oppimistilanteissa (pl. etä- ja monimuotokurssit).

Hyvin järjestettyinä erilaiset autenttiset oppimisympäristöt (luokkahuoneen ulkopuolella) avaavat uusia mahdollisuuksia opiskelun laajentumiselle ilmiöpohjaiseen suuntaan. Tavoitteena on innostaa ja aktivoida osallistujia omaehtoiseen vastuunottoon oppimistapahtumassa.

4.3. Opetusmenetelmät

Opetuksen toteuttamis- ja työtavaksi valitaan kurssiin sopiva ja opiskelijan oppimista edistävä opetusmenetelmä. Erilaisilla opetusmenetelmillä opettaja organisoii, aktivoii ja motivoii opetusta. Opistoissa suositetaan monipuolisten opetusmenetelmien käyttöä oppimisen edistämiseksi. Käytettyjä opetusmenetelmiä ovat mm. tekemällä oppiminen, havainnollistaminen, aktivoivat menetelmät, ryhmätyöt, keskusteleva opetus, työpajat, portfoliotehtävät ja luennot. Hyvä opetusmenetelmä lisää oppijan motivaatiota ja antaa sekä opettajalle että oppijalle palautetta.

Opetusmenetelmien valintaan vaikuttavat kurssilaisten ikä, taso, oppimiskokemukset ja -tottumukset, motivaatio ja elämäntilanne. Ryhmien heterogeenisuus edellyttää opettajilta erilaisten pedagogisten ratkaisujen vaihtelevaa käyttöä. Lisäksi opettajan opetustyyli, valmiudet, kokeilunhalu ja kokemus erilaisista opetusmenetelmistä ohjaavat opetuksen toteuttamista. Onnistuneen opetusmenetelmän käyttö edellyttää, että opettaja tuntee käyttämänsä menetelmät omakseen. Käytettävien opetusmenetelmien valintaan vaikuttavat lisäksi opetettava aine, kurssin sisältö ja tavoitteet. Opetusmenetelmien tarkoituksenmukaisuus riippuu myös fyysisestä opetustilasta, ryhmän koosta ja ajasta.

Opiskelijoita kannustetaan itseohjautuvaan oppimiseen, oma-aloitteisuuteen, joustavuuteen ja vastuullisuuteen omasta opiskelusta ja oppimisesta. Itseohjautuva oppija ei työskentele yksin, vaan oppimista tapahtuu koko ajan sekä vuorovaikutuksessa muiden kurssilaisten, että opettajan kanssa.

5. Osaamisen osoittaminen kansalaisopistossa

Osaamisen osoittamisella tarkoitetaan tapoja, joilla opiskelija osoittaa kurssilla vaadittua osaamistaan siten, että se on arvioitavissa. Kurssin kuvauksessa on kerrottu, minkälaista osaamista kurssilla tavoitellaan, sekä mahdollisesti esitetty jo valmiiksi kurssilla käytössä olevia osaamisen osoittamisen tapoja.

Suoritusmerkintää tavoittelevan opiskelijan tulee osoittaa osaamisensa sillä kurssilla, jolle hän on ilmoittautunut. Lähtökohtaisesti osaaminen osoitetaan tuon kurssin aikana, pääsääntöisesti kurssitilanteissa – luokassa tai verkossa.

5.1. Osaamisen osoittamisen suunnittelu

Koski-tietovarantoon tallennettavan osaamisperusteisen koulutuksen järjestämisestä päättää kansalaisopiston ylläpitäjä. Oppilaitos on viime kädessä vastuussa siitä että suunnittelu on oikeudenmukaista ja hyvää ja että osaamisen osoittaminen tapahtuu suunnitelman mukaisesti ja avoimesti. Osaamisen osoittaminen suunnitellaan kurssikohtaisesti ja suunnittelusta vastaa yleensä kurssin opettaja. Kurssi tulee toteuttaa samansisältöisenä kaikille opiskelijoille sillä erotuksella, että arviointia tehdään vain suostumuksen siihen antaneille.

Osaamisen osoittaminen suunnitellaan asettamalla kurssille osaamistavoitteet ja arviointikriteerit (ks. tarkemmin kohta Osaamistavoitteet ja arviointikriteerit). Ne ohjaavat opettajan valintoja siitä, millaisia osaamisen osoittamisen tapoja kurssilla voidaan käyttää. Kurssien osaamistavoitteet ja siten myös osaamisen osoittamisen tavat voivat poiketa toisistaan eri kursseilla ja opistoissa. Osaamisen osoittamisen toteutukseen voi vaikuttaa myös se, kuinka moni samalta kurssilta on antanut suostumuksen suorituksensa viralliseen arviointiin (ks. tarkemmin kohta Arvioinnin kuvaus ja arviointimenetelmät).

Osaamisperusteisessa opetuksessa korostuu opettajan ja opiskelijan sekä opiskelijoiden keskinäinen vuorovaikutus. Opettaja ja opiskelija(t) sopivat yhdessä osaamisen osoittamisen tavoista ja aikataulusta esimerkiksi kurssin aluksi tai sen aikana. Tavoitteena on, että kaikki osaaminen saadaan osoitettua.

Osaamistavoitteet sekä arviointikriteerit ja -tavat suunnitellaan kurssikohtaisesti.

5.2. Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Mikäli oppilaitos haluaa, se voi tunnistaa ja tunnustaa myös opiskelijan aiemmin hankkimaa osaamista.

Aiemmin hankittua osaamista voidaan tunnistaa ja tunnustaa joko osana kansalaisopiston kurssia tai todentaa opiskelijan osaaminen ilman kurssille osallistumista. Kansalaisopiston ylläpitäjä päättää, onko aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen opistossa mahdollista sekä missä oppiaineissa ja miten se mahdollisesti tapahtuu.

Lukuvuonna 2024-2025 Jokilatvan opistossa ei ole vielä mahdollista suorittaa opintokokonaisuuksia aiemmin hankitun osaamisen perusteella.

6. Osaamisen arviointi

Vapaan sivistystyön koulutuksessa saavutetun osaamisen Koski-tietovarantoon viemisen edellytyksenä on, että osaaminen on arvioitu. Kansalaisopiston kurssilla, jolta opiskelija haluaa suoritusmerkinnän, opiskelijan osaaminen arvioidaan, ja tätä arviointia varten on luotava kurssille arviointikäytännöt.

Arvioinnin ja palautteen tarkoitus on tehdä saavutettua osaamista näkyväksi opiskelijalle itselleen. Pelkät kokeet ja testit eivät tue jatkuvaa oppimista, siksi tarvitaan monipuolisia arvioinnin tapoja ja menetelmiä. Opiskelijälähtöinen arviointi on avointa, läpinäkyvää ja perusteltua sekä perustuu vuorovaikutukseen. Arvioinnin tulee olla luonteeltaan kannustavaa ja antaa opiskelijalle tietoa hänen kehitymisestään. Arviointi tulee tehdä mahdollisimman pian osaamisen osoittamisen jälkeen.

6.1. Osaamistavoitteet ja arviointikriteerit

Osaamisperusteisilla Koski-kelpoisilla kursseilla tulee olla asetettuna **osaamistavoitteet ja arviointikriteerit**, joiden pohjalta kurssin arviointikäytännöt suunnitellaan. Osaamisperusteinen arviointi on puhtaasti kriteeriperusteista eli opiskelijan osaamista verrataan osaamistavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Osaamistavoitteet kuvaavat niitä osaamiskokonaisuuksia, joista kurssin sisältö muodostuu. Kuhunkin osaamistavoitteeseen liittyy arviointikriteereitä, jotka puolestaan kuvaavat niitä osaamisia, jotka täytyy osaamistavoitteen saavuttamiseksi hallita. Arviointikriteerit määrittävät usein osaamisen itsenäisyyden tasoja. Opiskelija saa suoritusmerkinnän oman suorituksensa perusteella, eikä se ole siis riippuvainen muiden opiskelijoiden suorituksista. Arvioinnin perusteena ei ole myöskään opetukseen osallistuminen tai koulutukseen käytetty aika.

Arvioinnissa tulee noudattaa arviointikriteereitä ja kaikkien osapuolten tulee tietää arvioinnin perusteet. Arvioija ei voi muuttaa tai mukauttaa kriteerejä kurssin aikana. Tällä varmistetaan arvioinnin oikeellisuus ja opiskelijan oikeudet. Arvioija vertaa opiskelijan osaamista ainoastaan osaamistavoitteisiin ja niiden arviointikriteereihin. Tällä tavoin opiskelijaa ohjataan myös selkeästi kehittämään juuri tavoiteltavaa osaamista.

Osaamista on voitava arvioida ja todentaa luotettavasti erilaisin **arviointimenetelmin** eli osaamistavoitteiden tulee olla selkeitä sekä arvioitavissa, mitattavissa tai todennettavissa olevia asioita tai kykyjä. Mikäli opisto järjestää esimerkiksi numeerisesti arvioitavaa opetusta esimerkiksi yhteistyössä toisen oppilaitoksen kanssa, oppilaitokset sopivat arviointikriteereistä ja osaamistavoitteista yhdessä.

Osaamistavoitteet ja arviointikriteerit suunnitellaan kurssikohtaisesti. Samalle kurssille voidaan suunnitella tarvittaessa myös eri tasoisia osaamistavoitteita, koska pienessä opistossa ei ole mahdollista aina järjestää erikseen eri tasoisia kursseja. Tällöin opiskelijan täytyy valita lähtötasonsa opettajan kanssa yhteistyössä kurssin alussa. Opettaja joutuu yksilöllistämään opetustaan eri tasojen mukaisesti.

6.2. Arvioinnin kuvaus ja arviointimenetelmät

Arvioinnin kuvauksessa esitetään, **millä keinoin** opiskelijoiden saavuttama osaaminen arvioidaan ja **minkälaisia menetelmiä** arvioinnissa käytetään eli **millä keinoin opiskelija osoittaa osaamisensa**. Arviointimenetelmiä voivat olla esimerkiksi oppimistehtävä, portfolio, työn reaaliaikainen seuraaminen tai suullinen arviointi. Usein arvioinnissa käytetään useita menetelmiä. Arviointiin voi sisältyä myös opiskelijan itsearviointia tai vertaisarviointia. Lopullisesta arvioinnista vastaa kuitenkin aina oppimisen arvioija.

Osaamisen arviointi kannattaa yhden arviointitilanteen tai koko materiaalin läpikäynnin sijaan koostaa pienistä osioista. Osaamista on mahdollista osoittaa kurssin aikana siten, että kurssin

viimeisen opetuskerran päätyttyä opettajalla on koossa ja osoitettuna kaikki se materiaali, jolla opiskelijan osaaminen on sovittu osoitettavan ja jonka pohjalta opettaja voi tehdä arviointipäätöksen.

Eri kursseille sopii erilaiset tavat osoittaa osaamistaan. Esimerkiksi kuvataiteen kursseille sopii hyvin jatkuva arviointi ja portfoliotyöskentely, kun taas musiikissa täytyy seurata reaaliaikaisesti opiskelijan edistymistä. Joillakin kursseilla arviointikriteereinä on myös aktiivinen osallistuminen opetukseen, esimerkiksi kielten kursseilla tarvitaan läsnäoloa, jotta opettaja pystyy seuraamaan opiskelijan edistymistä esimerkiksi puheen tuottamisessa. Jokaiselle kurssille suunnitellaan useampia tapoja ja menetelmiä arviointiin. Jokilatvan opistossa on käytössä arviointilomake, jossa on kurssikohtaiset arviointikriteerit ja mahdollisuus myös sanalliseen arviointiin.

6.3. Kurssin arviointiasteikko

Vapaasta sivistystyöstä annetun lain mukaan arvioinnin vähimmäisvaatimuksena on, että koulutuksessa saavutettu osaaminen on hyväksytty eli opiskelijan osaaminen vastaa vähintään koulutuksen osaamisperusteisessa kuvauksessa olevaa tasoa. Arviointiasteikko on siis tällöin hyväksytty / hylätty. Myös muunlaisen arviointiasteikon käyttäminen on mahdollista. Koski-tietovarantoon tallennetaan vain opiskelijan hyväksytty suoritus. Jos kurssilla on käytössä muunlainen arviointiasteikko, asteikkoa varten on luotava omat arviointikriteerit.

Mikäli opiskelijan osaaminen ei yllä tavoitellulle tasolle, ei hänelle voida antaa suoritusmerkintää. Päätös tulee perustella hänelle siten, että hän ymmärtää, mitä hänen osaamisestaan jäi puuttumaan, ja hänelle voi myös antaa mahdollisuuden täydentää suoritustaan. Opiskelijalla on oikeus pyytää selvitystä, jos hän ei ole saanut riittäviä perusteluja suorituksen hylkäämiseen.

Jokilatvan opistossa arviointiasteikkona on hyväksytty / hylätty.

6.4. Osaamisen arvioijat

Vastuu arviointiprosessista kokonaisuutena on opiston ylläpitäjällä. Arvioijan pätevyydelle ei voi asettaa yleispäteviä kriteereitä, eikä siitä ole vapaan sivistystyön lainsäädännössä mainintaa. Hyvää osaamisen arviointitoimintaa voi kuitenkin edistää, kun arvioijien valinnassa noudattaa esimerkiksi seuraavia kriteereitä:

- arvioijilla on riittävä ammattitaito kyseisen koulutuksen tai kurssin alalta
- arvioijat tuntevat kyseessä olevan koulutuksen osaamistavoitteet ja arviointikriteerit.

Kansalaisopistossa opiskelijan osaamisen arvioijana toimii yleensä kurssin opettaja. Arviointia suorittavalla opettajalla ei tarvitse olla pedagogista pätevyyttä, mutta opiston ylläpitäjän tulee huolehtia siitä, että hänet on nimetty ja perehdytetty tehtävään. Perehdyttäminen on ensiarvoisen tärkeää sellaisissa tilanteissa, joissa kurssin opettaja on vaihtunut kesken kurssin tai opettaja ei ole ollut suunnittelemassa kurssia.

Arvioivalla opettajalla tulee olla riittävä osaaminen ja ammattitaito aineeseen, jonka osaamista arvioidaan. Hänen tulee olla työsuhteessa oppilaitokseen, ja opiston tulee tehtävään nimeämisen lisäksi perehdyttää hänet opiston toimintatapoihin sekä varmistaa että opettaja ymmärtää osaamisperusteisuuden, osaamisen tunnistamisen ja osaamisen arvioinnin. Arvioijan mahdollinen esteellisyys määritellään hallintolain 27–29 § mukaan.

Osaamisen arvioijana toimii kurssin opettaja.

6.5. Opiskelijan ohjaus ja palaute osaamisen kehittymisestä

Osaamisperusteisessa opetuksessa lähtökohtana ovat opiskelija sekä hänen tarpeensa. Osaamisperusteisilla kursseilla opiston tulee varmistaa, että opiskelija tiedostaa oikeutensa sekä vastuunsa omasta oppimisestaan ja saa sekä ohjausta että kirjallista tai suullista palautetta osaamisensa kehittymisestä kurssin opettajalta.

Osaamisperusteisuuden luonteeseen kuuluu, että opiskelija itse on myös aktiivinen toimija. Hänen tulee ymmärtää, miten ohjausta on mahdollista saada, mistä palautetta annetaan ja millä perustein arviointia tehdään. Oppilaitoksen ylläpitäjä päättää ohjauksen tavoista ja määrästä. Kurssin opettajan lisäksi myös opiston muu henkilökunta saattaa antaa opiskelijalle neuvontaa ja tukea esimerkiksi kurssin valinnassa jo ennen kurssi-ilmoittautumista.

Ohjauksen tehtävä on tukea opiskelijaa onnistumaan opinnoissaan. Ohjauksella pyritään parantamaan opiskelijan ymmärrystä ja luottamusta omaan osaamiseensa, tukemaan kehitystä ja hyvinvointia sekä kannustamaan aktiiviseen kansalaisuuteen ja yhteisöllisyyteen.

Antamassaan palautteessa arvioija perustelee antamansa arvioinnin. Opiskelijalle tulisi syntyä ymmärrys tehdyn arvioinnin oikeellisuudesta eli siitä, että se on tehty arviointikriteerien mukaisesti. Hyvin muotoiltu ja annettu palaute huomioi opiskelijan vahvuudet ja auttaa häntä kehittymään ja kehittämään osaamistaan. Palautteessa käsitellään opiskelijan osaamisen tasoa, ei hänen persoonaansa.

Opettaja antaa kurssin aikana opiskelijalle palautetta opinnoissa edistymisestään. Kurssin lopussa tai päätyttyä opiskelija saa opettajalta arvioinnin kurssin suorittamisesta.

6.6. Opiskelijan suostumus tietojen siirtoon kansalliseen opintosuoritus- ja tutkintorekisteriin (Koski-tietovaranto)

Jotta opiskelijan kurssisuoritus voidaan tallentaa Koski-tietovarantoon, hänen tulee antaa suostumuksensa tietojen tallentamiseen oppilaitoksen ylläpitäjälle. Suostumus on kerättävä opetus- ja kulttuuriministeriön ohjeistuksen mukaisesti ja jokaisesta kurssista erikseen. Osaamisperusteiset Koski-kelpoiset kurssit ovat avoimia kaikille eli kurssille osallistuminen ei edellytä opiskelijalta suostumusta osaamisensa arviointiin.

Koski-tietovarantoon voidaan viedä suoritustiedot kursseista jotka ovat alkaneet aikaisintaan 1.8.2021. Keskeytyneitä tai hylättyjä suorituksia ei tallenneta Koski-tietovarantoon.

Suostumuksesta tulee käydä ilmi että se on annettu vapaaehtoisesti ja nimenomaisesti. Suostumuksen keruun taustaksi oppilaitoksen tehtävä on antaa opiskelijalle tarvittava informaatio osaamisperusteisuudesta, suostumuksesta ja arvioinnista. Opetus- ja kulttuuriministeriö on ohjeistanut erikseen myös opiskelijan informoinnista.

Jokilatvan opistossa suostumustieto kerätään tätä varten OKM:n ohjeistuksen mukaisesti laaditulla lomakkeella, jonka sekä opiskelija että ko. kurssin opettaja allekirjoittavat. Suostumustieto viedään opiston kurssihallintajärjestelmään Hellewiin opiskelijan tietoihin.

6.7. Arvioinnin dokumentointi ja arviointiaineisto

Osaamisen osoittamisesta ja arvioinnista syntyy eri muodoissa olevaa aineistoa. Arvioinnista syntyviä asiakirjoja voivat olla esimerkiksi arvioijan tekemät kirjalliset arvioinnit tai opiskelijan kirjallinen itsearviointi, jotka voivat myös olla digitaalisessa muodossa. Arvioinnin

dokumentoinnilla varmistetaan, että tehtyyn arviointiin voidaan tarvittaessa palata jälkikäteen esimerkiksi opiskelijan pyynnöstä.

Jokilatvan opistossa on käytössä arviointilomake, jonka opettaja täyttää kurssin päätyttyä. Lomakkeessa on kurssin arviointikriteerit ja myös sanallinen arviointi on mahdollista. Lomakkeen arviointikriteereihin voidaan kirjata esimerkiksi portfolio, itsearviointi tms. jolloin voidaan myöhemmin tarkistaa kaikki arviointiin liittyvät suoritukset yhdeltä lomakkeelta. Lomakkeet arkistoidaan opiston puolesta.

6.8. Arvioinnin uusiminen, tarkistaminen ja oikaisu

Opiskelijan on tärkeä saada tietoonsa, onko hänellä mahdollisuus uusien osaamisen osoittamista ja miten hänen tulee toimia, jos hän on tyytymätön saamaansa arviointiin. Mikäli tehdystä osaamisen arvioinnista seuraa opiskelijalle epäselvyyttä tai tunnetta epätasa-arvoisesta kohtelusta, oppilaitoksen vastuullisten toimijoiden tulee olla valmiita tarkistamaan tehtyjä arviointeja. Opiskelija voi pyytää rehtorilta arvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, edelleen aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

6.9. Todistus suoritetusta kurssista

Koski-tietovarantoon kirjatut suoritusmerkinnät ovat opiskelijan nähtävillä ja jaettavissa maksutta Oma opintopolku -palvelussa. Opiskelija voi kuitenkin pyytää myös paperisen todistusasiakirjan Koski-tietovarantoon tallennetuista opintosuorituksistaan. Kansalaisopiston kursseista ei lähtökohtaisesti anneta paperista todistusta. Mikäli opiskelija haluaa suoritetusta kurssista paperisen todistuksen, sellainen voidaan toimittaa opiston yleisen todistuskäytännön mukaan – tarvittaessa maksullisena.

Jokilatvan opistossa on todistus pohja opintopistekursseille. Todistuksesta ilmenee kurssi, sen tavoitteet, laajuus ja suoritusajankohta. Opiskelija saa todistuksen pyydettäessä. Todistuksesta peritään mahdollinen maksu johtokunnan hyväksymien maksusääntöjen mukaisesti.

7. Kielet

7.1. Opetuksen tavoitteet

Kansalaisopistojen kielikurssit ovat avoimia kaikille taustasta riippumatta. Kansalaisopistoissa voi opiskella kieliä alkeista alkaen tai syventää ja ylläpitää jo hankittua vieraan kielen taitoa.

Kieltenopetuksen tavoitteena on käytännön kielitaito. Taustalla on ajatus kielenkäyttäjistä sosiaalisena toimijana, jonka tavoitteena on toimia erilaisissa tilanteissa jonkin tavoitteen saavuttamiseksi.

Tavoitteena on myös opiskelijan opiskelutaitojen kehittäminen, omien vahvuuksien löytäminen sekä ohjaaminen omaehtoiseen opiskeluun.

Jokilatvan opiston kielten opetuksessa noudatetaan kielitaidon eurooppalaisen viitekehyksen (CEFR) taitotasoa ja niihin kirjattuja osaamistavoitteita. Tarkoituksena on helpottaa opiskelijaa löytämään omalle lähtötasolle sopivan tasoinen kielten opetuksen ryhmä.

7.2. Opetusohjelman rakenne

Kansalaisopistojen kielikurssit vaihtelevat laajuudeltaan muutaman kerran lyhytkursseista koko lukuvuoden kestäviin kursseihin. Myös niiden painotukset vaihtelevat. Tyypillisesti kursseilla painotetaan suullista tuottamista ja puhutun kielen ymmärtämistä sekä kohdekielen maiden kulttuureihin perehdyttämistä.

Opiskelijoita kannustetaan tavoitteelliseen kielenopiskeluun tarjoamalla tasolta toiselle eteneviä kursseja.

Jokilatvan opiston kielikurssit ovat yleensä koko lukuvuoden mittaisia ja tasolta toiselle eteneviä kursseja. Lyhyempiä intensiivikursseja voidaan myös järjestää määrättyihin teemoihin tai opintosisältöihin keskittyen. Suosituimmat opetuskielet ovat viime vuosina olleet suomi, englanti, espanja, italia ja venäjä. Erikoisempina kielenä on opetettu myös karjalan kieltä. Ruotsin, saksan ja ranskan kielten opetukseen on myös valmiuksia kysynnän mukaan. Myös viitotun puheen opetus on sisällynyt ohjelmaan kysynnän mukaan. Opistolla on valmiudet myös muiden kielten opetukseen kysynnän ja opettajien saatavuuden perusteella.

7.3. Taitotasot ja osaamisen arviointi

Kansalaisopiston kielikurssit sijoittuvat kielitaidon eurooppalaisen viitekehyksen taitotasoille (CEFR = Common European Framework, A1-C2). Taitotasot ohjaavat opiskelijaa oikean kurssin valinnassa. Eurooppalainen kielitaidon viitekehys on ohjeistus, jonka tarkoituksena on yhdenmukaistaa ja helpottaa saavutetun kielitaidon kuvailemista ja määrittelemistä.

A1 - Perustaso: Alkeet, suppea viestintä kaikkein tutuimmissa tilanteissa

A2 - Perustaso: Selviytyminen esim. tyypillisissä matkailutilanteissa

B1 - Itsenäinen kielenkäyttäjä: Selviytyminen esim. arkielämän tilanteissa

B2 - Itsenäinen kielenkäyttäjä: Selviytyminen esim. työelämässä

C1 - Taitava kielenkäyttäjä: Selviytyminen monissa vaativissa kielenkäyttötilanteissa

C2 - Taitava kielenkäyttäjä: Virheetön, täsmällinen ja sopiva kielenkäyttö vaativissa tilanteissa

Osaamisen arviointi tehdään vertaamalla opiskelijan osaamista kurssin osaamistavoitteisiin ja niistä johdettuihin arviointikriteereihin.

Osaamisen arviointi on opiskelijalle vapaaehtoista. Osaaminen arvioidaan, mikäli opiskelija antaa suostumuksensa arvioinnille kurssin aluksi. Opiskelijan osaamisen arvioinnista vastaa kurssin opettaja. Koska arviointi tapahtuu osana kurssin opetusta, osaamisen osoittamisen tulisi olla mahdollisimman helppoa ja yksinkertaista sekä opiskelijalle että opettajalle. Arvioinnissa voi käyttää kurssin ja oppimateriaalin tehtäviä sekä erilaisia omaehtoisia tuotoksia siten, että yksittäisten opiskelijoiden osaamisen arviointi ei vaikuta merkittävästi muun ryhmän toimintaan.

Kielitaidon eurooppalaisen viitekehyksen mukaiset taitotasot

ALKEISTASO

A1

Ymmärtää hitaasta ja selkeästä puheesta yksinkertaisia perustason ilmauksia, jotka liittyvät suoraan omaan elämään tai jotka koskevat välitöntä konkreettista ympäristöä. Pystyy ymmärtämään joitakin asioita helppotajuisista ja lyhyistä teksteistä. Selviää kaikkein yksinkertaisimmissa puhetilanteissa, mutta puhe on hidasta ja hyvin katkonaista ja ääntämisessä ja/tai kielen hallinnassa voi olla puutteita. Pystyy kirjoittamaan erittäin lyhyitä tekstejä, joissa on lukuisia kielellisiä puutteita.

A2

Ymmärtää selkeää ja yksinkertaistettua puhetta, joka käsittelee jokapäiväisiä ja tuttuja asioita. Ymmärtää helposti lyhyitä, yksinkertaisia tekstejä ja saa selville pääasiat jokapäiväisen elämän aihepiirejä käsittelevistä teksteistä. Selviää rutiininomaisissa yksinkertaista tiedonvaihtoa vaativissa puhetilanteissa, vaikka ääntäminen tai kielenhallinta voi olla vielä puutteellista. Pystyy kirjoittamaan suppeita, yksinkertaisia tekstejä jokapäiväisistä asioista, mutta teksti voi olla hajanaista.

PERUSTASO

B1

Ymmärtää pidempää yhtäjaksoista puhetta ja keskeisen ajatuksen monista televisio- ja radio-ohjelmista, jos aihepiiri on tuttu ja puhetempo normaali. Ymmärtää tavallisia jokapäiväisen elämän tekstejä, mutta vaativimmat tekstit, joiden aihepiiri on vieras, saattavat tuottaa vaikeuksia. Selviää tavallisimmissa käytännön puhetilanteissa ja pystyy kirjoittamaan yksinkertaista, yhtenäistä tekstiä tavallisista aiheista, vaikkakin kieliopilliset ja sanastolliset puutteet toisinaan vaikeuttavat ymmärtämistä.

B2

Ymmärtää normaalitempoista puhetta yleisistä aihepiireistä, mutta joitakin yksityiskohtia saattaa jäädä ymmärtämättä. Nopea puhekieli ja murteellisuudet tuottavat kuitenkin vaikeuksia. Ymmärtää vaivatta yleisiä aihepiirejä käsitteleviä tekstejä, joskin muutamat tekstin välittämät sävyerot voivat jäädä epäselviksi. Selviää melko hyvin erilaisissa sekä virallisissa että epävirallisissa puhetilanteissa. Pystyy kirjoittamaan sekä yksityisiä että puolivirallisia tekstejä ja esittämään ajatuksiaan yhtenäisinä kokonaisuuksina.

JATKOTASO

C1

Ymmärtää kaikenlaista normaalitempoista puhetta, vaikka joskus ymmärtäminen voi vaatia ponnistelua, jos aihepiiri tai asian käsittely on vierasta. Ymmärtää rakenteellisesti ja kielellisesti monimutkaisia tekstejä ja oman aikamme kirjallisuutta. Puhuu ja kirjoittaa selkeästi ja sujuvasti erilaisista aiheista, mutta harvinaisten sanojen ja monimutkaisten lauserakenteiden käyttö saattaa kuitenkin tuottaa vaikeuksia.

C2

Ymmärtää vaikeuksitta kaikenlaista puhuttua ja kirjoitettua kieltä. Ilmausten hienot sävyerot tuottavat enää harvoin vaikeuksia. Puhuu ja kirjoittaa erittäin sujuvasti tilanteeseen sopivalla

tyyllillä ja pystyy ilmaisemaan hienojakin merkitysvivahteita. Kieliopin ja sanaston hallinta on varmaa lähes kaikissa tilanteissa, ja pienetkin puutteet ovat harvinaisia.

Kurssien suunnittelun, kurssin taitotasomäärittelyn ja opiskelijan arvioinnin tukena käytetään oheista eurooppalaiseen viitekehykseen pohjautuvaa kielitaidon taitotasokuvausta (A1-C2) sekä näiden pohjalta laadittua arviointikriteeristöä (liitteenä). Arviointikriteerit on kuvattu taitotasoin kielitaidon eri osa-alueille. Kriteeristön avulla opiskelijan osaamista voi arvioida taitotason, kurssin laajuuden sekä osaamistavoitteiden ja painotuksen mukaisesti.

7.4. Kurssit, joista voi saada suoritusmerkinnän

7.4.1. Espanja

Espanja, alkeistaso A1, 3 op

Jatketaan espanjan alkeiden opiskelua. Harjoitellaan kielen osa-alueita monipuolisesti suullisten ja kirjallisten tehtävien kautta. Tutustutaan kulttuuriin ääntämisen ja jokapäiväisten sanontojen kautta. Harjoitellaan arkielämään ja matkailuun liittyviä puhetilanteita. Sopii esim. kansalaisopistossa vuoden kieltä opiskelleille. Oppikirja on uudistettu painos Buenas Migas 1 (Finn Lectura). Jatketaan kappaleesta 7.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

A 1: Ymmärtää hitaasta ja selkeästä puheesta yksinkertaisia perustason ilmauksia, jotka liittyvät suoraan omaan elämään tai jotka koskevat välitöntä konkreettista ympäristöä. Pystyy ymmärtämään joitakin asioita helppotajuisista ja lyhyistä teksteistä. Selviää kaikkein yksinkertaisimmissa puhetilanteissa, mutta puhe on hidasta ja hyvin katkonaista ja ääntämisessä ja/tai kielen hallinnassa voi olla puutteita. Pystyy kirjoittamaan erittäin lyhyitä tekstejä, joissa on lukuisia kielellisiä puutteita.

Espanjan alkeistason kurssin tavoitteet

- osaa tehdä ostoksia espanjan kielellä
- osaa tilata ravintolasta espanjan kielellä
- osaa kysyä tietä ja antaa ohjeita espanjaksi
- osaa ilmaista, millainen sää on

Arviointi

Arvioinnin kuvaus

Arviointi on tunnilla tapahtuvaa jatkuvaa arviointia. Säännöllinen ja aktiivinen osallistuminen tuntityöskentelyyn on tärkeää sekä sovittujen kotitehtävien ja kurssille kuuluvien oppimistehtävien tekeminen määräajassa. Kurssiin kuuluu kaksi äänitystehtävää sekä yksi lyhyt kirjoitelma. Kurssin lopuksi oppilas arvioi itse omaa suoritustaan.

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Ymmärtää epäsäännöllisiä verbejä, tavallisimman sanaston ja yksinkertaista keskustelua.
- Ymmärtää kenkäverbiin muodostamisen, osaa käyttää lähitulevaisuus rakennetta ja ymmärtää tavallisimman sanaston.

- Ymmärtää paikkaa ilmaisevia prepositioita. Ymmärtää hay ja estar verbin käytön erot. Ymmärtää tavallisimman sanaston.
- Harjoittelee perfektin muodostamista ja käyttöä. Osaa käyttää hacer -verbiä säätilan ilmaisemisessa. Ymmärtää tavallisimman sanaston.

Espanja, alkeisjatko A1-A2, 3 op

Jatketaan espanjan opiskelua. Harjoitellaan kielen osa-alueita monipuolisesti suullisten ja kirjallisten tehtävien kautta. Tutustutaan kulttuuriin ääntämisen ja jokapäiväisten sanontojen kautta. Harjoitellaan arkielämään ja matkailuun liittyviä puhetilanteita. Sopii esim. kansalaisopistossa kaksi vuotta kieltä opiskelleille.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

A1

Ymmärtää hitaasta ja selkeästä puheesta yksinkertaisia perustason ilmauksia, jotka liittyvät suoraan omaan elämään tai jotka koskevat välitöntä konkreettista ympäristöä. Pystyy ymmärtämään joitakin asioita helppotajuisista ja lyhyistä teksteistä. Selviää kaikkein yksinkertaisimmissa puhetilanteissa, mutta puhe on hidasta ja hyvin katkonaista ja ääntämisessä ja/tai kielen hallinnassa voi olla puutteita. Pystyy kirjoittamaan erittäin lyhyitä tekstejä, joissa on lukuisia kielellisiä puutteita.

A2

Ymmärtää selkeää ja yksinkertaistettua puhetta, joka käsittelee jokapäiväisiä ja tuttuja asioita. Ymmärtää helposti lyhyitä, yksinkertaisia tekstejä ja saa selville pääasiat jokapäiväisen elämän aihepiirejä käsittelevistä teksteistä. Selviää rutiininomaisissa yksinkertaista tiedonvaihtoa vaativissa puhetilanteissa, vaikka ääntäminen tai kielenhallinta voi olla vielä puutteellista. Pystyy kirjoittamaan suppeita, yksinkertaisia tekstejä jokapäiväisistä asioista, mutta teksti voi olla hajanaista

Alkeisjatko A1-A2

- Osaa ilmaista mielipiteensä valitsemastaan aiheesta.
- Osaa vuokrata asunnon.
- Osaa käyttää hyödyllisiä keskustelufraaseja.
- Osaa kertoa menneestä tapahtumasta.

Arviointi

Arvioinnin kuvaus

Arviointi on tunnilla tapahtuvaa jatkuvaa arviointia. Säännöllinen ja aktiivinen osallistuminen tuntityöskentelyyn on tärkeää sekä sovittujen kotitehtävien ja kurssille kuuluvien oppimistehtävien tekeminen määräajassa. Kurssiin kuuluu kaksi äänitystehtävää sekä yksi lyhyt kirjoitelma. Kurssin lopuksi oppilas arvioi itse omaa suoritustaan.

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Ymmärtää datiiiverbit: parecer, gustar, encantar. Ymmärtää yksinkertaista keskustelua.
- Ymmärtää akkusatiivi- ja datiiivipronominien eron. Osaa kertoa mitä täytyy tehdä tai on tapana tehdä. Ymmärtää yksinkertaista keskustelua.
- Ymmärtää kenkäverbiin taivutuksen. Ymmärtää puhelinfraaseja.
- Ymmärtää preteriti muodon muodostamisen. Ymmärtää tavallisimman sanaston.

7.4.2. Muu kieli

Karjalan kieli ja kulttuuri, alkeistaso A1,, 3 op

Kurssilla opiskellaan karjalan kieltä, yhtä sen päämurteista, livvinkarjalaa. Harjoitellaan kieltä monipuolisilla yksilö- ja ryhmäharjoituksilla ja opitaan käyttämään sitä keskeisissä arkisissa tilanteissa. Sisältöteemoina mm. perhe, koti, työ ja harrastukset, ostoksilla, ruokailu, terveys, matkustaminen, vierailulla ja juhlat Tutustutaan samalla myös monipuoliseen, rikkaaseen karjalaiseen kulttuuriin. Kurssin käytyään opiskelija ymmärtää perustason puhuttua kieltä ja helpotajuisia tekstejä, selviää yksinkertaisissa puhetilanteissa sekä osaa kirjoittaa lyhyitä tekstejä ja peruskielioppia.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Ymmärtää hitaasta ja selkeästä puheesta yksinkertaisia perustason ilmauksia, jotka liittyvät suoraan omaan elämään tai jotka koskevat välitöntä konkreettista ympäristöä. Pystyy ymmärtämään joitakin asioita helpotajuisista ja lyhyistä teksteistä. Selviää kaikkein yksinkertaisimmissa puhetilanteissa, mutta puhe on hidasta ja hyvin katkonaista ja ääntämisessä ja/tai kielen hallinnassa voi olla puutteita. Pystyy kirjoittamaan erittäin lyhyitä tekstejä, joissa on lukuisia kielellisiä puutteita.

Karjalan kieli ja kulttuuri, alkeistaso A1

- Osaa livvinkarjalan perussanastoa.
- Selviytyy arkielämän perusluonteisissa vuorovaikutustilanteissa.
- Osaa lukea sekä osaa kirjoittaa yksinkertaisia tekstejä livvinkarjalaksi.
- Osaa peruskieliopin aineksia, sekä osaa löytää erilaista verkossa olevaa karjalankielistä sekä kulttuuriin liittyvää materiaalia.

Arviointi

Arvioinnin kuvaus

Arviointi tapahtuu tuntityöskentelyn ja oppimistehtävien yhteydessä jatkuvana arviointina, minkä vuoksi säännöllinen ja aktiivinen osallistuminen on välttämätöntä. Lisäksi opiskelija tekee itsearvioinnin arviointilomakkeelle ja tämän pohjalta opiskelija ja opettaja käyvät arviointikeskustelun. Huom! Osaamistavoitteet ja niitä vastaavat arviointikriteerit ovat CEFR / A1-tason mukaiset.

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Osaa perussanastoa livvinkarjalaksi. Osaa kirjoittaa perussanastoa livvinkarjalaksi. Osaa käyttää sanakirjaa helppoissa käännöstehtävissä.
- Osaa kertoa itsestään ja perheestään. Osaa tervehdykset. Osaa tehdä ostoksia. Osaa kertoa työstä ja harrastuksista.
- Osaa lukea tekstiä huomioiden erikoisäänteet. Osaa kirjoittaa lyhyitä tekstejä joissa voi olla kielellisiä puutteita.
- Osaa nominit, yksikkö- ja monikkomuodot. Osaa nimetä keskeiset pronominit ja genetiivimuodot. Osaa verbien preesens ja imperfekti aikamuotoja. Osaa löytää verkosta kieleen ja kulttuuriin liittyvää aineistoa.

8. Käsityö

8.1. Opetuksen tavoitteet

Käsityön kursseilla ylläpidetään ja kehitetään suomalaista käsityö- ja muotoiluparinnetta. Kursseilla on mahdollisuus tutustua monipuolisesti erilaisiin käsityön ja muotoilun tekniikoihin, materiaaleihin, työvälineisiin sekä niiden historiaan ja nykyiseen käsityökulttuuriin. Kursseilla käsillä tekeminen on myös osa hyvinvointia, tapa ilmaista itseä, rentoutua, ylläpitää sosiaalisia suhteita ja oppia vertaisiltaan eli hyödyntää ryhmän monipuolista osaamista. Kädentaitojen kursseilla halutaan myös luoda ja ylläpitää tekemisen ja oppimisen iloa, sekä oman käden jäljen löytämistä.

Kädentaitojen ja muotoilun opetuksen tavoitteena on tukea opiskelijan käsityön ja muotoilun prosessia eli tuotteen ideointia, esteettistä ja teknistä suunnittelua, tuotteen valmistamista sekä prosessin ja tuotteen arviointia. Käsityötaidon oppimisen lisäksi tavoitteena on myös teknologian eli työvälineiden, koneiden ja laitteiden turvallisen käytön oppiminen. Lisäksi opiskelijan materiaalituntemus vahvistuu teorian ja käytännön työskentelyn kautta. Ekologinen kestävyys huomioidaan käytännön työssä, esimerkiksi hyödyntämällä käsitöihin luontevasti soveltuvia kierrätysmateriaaleja.

8.2. Opetusohjelman rakenne

Toiminta tarjoaa monipuoliset, mielenkiintoiset ja korkeatasoiset mahdollisuudet käsityön eri osa-alueiden tuntemiseen ja oppimiseen. Opiskelijaa kannustetaan käyttämään ja kehittämään monipuolisesti omia vahvuuksiaan, kuten luovuutta, esteettisiä valmiuksia, tietoja ja motorisia taitoja.

Jokilatvan opiston käsityön kurssit sisältävät tekstiili- ja teknisen työn sekä käsityön erikoistekniikat. Käsitöissä on koko lukuvuoden pituisia kursseja, lyhyitä viikonloppukursseja sekä intensiivisiä kurssi-iltoja. Opistossa on tarjolla perinteisiä, hyväksi havaittuja kädentaitojen kursseja sekä uutuuskursseja. Opetus on pääsääntöisesti syys- ja kevätlukukaudella, jotain lyhytkursseja on myös peruslukukauden ulkopuolella. Kädentaitojen osa-alueina ovat mm. ompelu, kudonta, lankatyö, kuviointi ja värjäys, puu- ja metallityö, verhoilu ja entisointi, soitinrakennus, kirjansidonta ja paperityö, lasi-, muovi- ja luonnonmateriaalityöt sekä myös eri tekniikoita yhdistäviä kursseja.

8.3. Taitotasot ja osaamisen arviointi

Käsityötaitojen oppiminen on pitkäjänteistä ja vaatii toistuvaa harjoittelua. Kursseille voi tulla kokeilemaan työtappaa tai materiaalia, aloittamaan harrastusta tai kehittämään jo monipuolista osaamista. Kurssin opettajan kanssa sovitaan omaan taitotasoon sopivia kurssitöitä. Kädentaitojen kursseille on tyypillistä, että samalla kurssilla voi olla monen tasoisia opiskelijoita, jolloin eritasoiset opiskelijat opiskelevat yhdessä oppien myös toisiltaan.

Taitotasoja: peruskurssit (taso 1) ja jatkokurssit (tasot 2-3).

Taso 1, peruskurssilla **tutustutaan** käytettäviin materiaaleihin ja työvälineisiin sekä opitaan niiden käyttöä. Herätellään luovuutta, harjoitellaan tuotesuunnittelua ja opitaan perustyötavat.

Taso 2, **laajennetaan ja monipuolistetaan** tietoja ja taitoja materiaaleista, työvälineiden käytöstä ja tekniikoista. Opittua sovelletaan oman tuotteen muotoiluun, suunnitteluun ja valmistukseen.

Taso 3, **syvennetään ja sovelletaan** tietoja ja taitoja materiaaleista ja tekniikoista, kokeillaan rohkeasti erilaisten materiaalien yhdistämistä ja työstämistä. Opittua sovelletaan oman käsityöilmaisun löytämiseksi ja kehittämiseksi.

Kurssista ja sen sisällöstä riippuen opiskelija osaamista arvioitaessa tarkastellaan esimerkiksi:

- **TYÖSKENTELYPROSESSI:** Työskentely ja tuottaminen, Kokonaisen käsityöprosessin toteuttaminen
- **TEKNINEN OSAAMINEN:** Työvälineiden käyttö, valmistusmenetelmien ja käsityön työtapojen tarkoituksenmukainen käyttäminen, Turvallinen työskentely
- **SUUNNITTELUN TAIDOT:** Visuaalinen, materiaallinen ja esitysteknologinen ilmaisu, Tieto- ja viestintätekniiset taidot sekä yhteisöllinen työskentely
- **KÄSITYÖKULTTUURI:** Käsityön ja kädentaitojen merkityksen hahmottaminen arkielämässä ja yhteiskunnassa
- **EKOLOGISUUS:** Perusteltujen valintojen tekeminen ja kestävä elämäntavan huomioiminen käsityöprosessissa

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan käsityötaidoissa edistyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset sekä halu kehittyä oman henkilökohtaisen käsialansa pohjalta.

Käsityön arviointi on kannustavaa, opiskelijan osaamista kehittävää ja vuorovaikutteista. Arvioinnilla pyritään tukemaan opiskelijan omakohtaista suhdetta käsityöhön ja käsityökulttuuriin. Tukena arvioinnille voi olla esimerkiksi portfolio, oppimispäiväkirja ja/tai keskustelut opettajan tai koko ryhmän kanssa. Käsitöissä myös itsearviointi, oman osaamisen tunnistaminen sekä oman työskentelyn sanallistaminen ovat tärkeitä.

8.4. Kurssit, joista voi saada suoritusmerkinnän

8.4.1. Arkku- ja nikkarointikurssi, 3 op

Kaikenlaisille nikkarointia harrastaville suunnattu arkku- ja metallityön kurssi. Voidaan rakentaa persoonallinen arkku tai uurna opiskelijan valinnan tai oman suunnittelun mukaan. Kurssilla voidaan rakentaa muitakin töitä opiskelijan suunnittelemiin tarpeisiin. Uusien opiskelijoiden kanssa katsotaan turvalliset työtavat ja edetään kone kerrallaan työn tarpeiden mukaan. Ikäraja 18 v.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Kurssilainen voi valita itselleen sopivan taitotason:

Tasolla 1, peruskurssilla tutustutaan käytettäviin materiaaleihin ja työvälineisiin sekä opitaan niiden käyttöä. Herätellään luovuutta, harjoitellaan tuotesuunnittelua ja opitaan perustyötavat.

Tasolla 2 laajennetaan ja monipuolistetaan tietoja ja taitoja materiaaleista, työvälineiden käytöstä ja tekniikoista. Opittua sovelletaan oman tuotteen muotoiluun, suunnitteluun ja valmistukseen.

Tasolla 3 syvennetään ja sovelletaan tietoja ja taitoja materiaaleista ja tekniikoista, kokeillaan rohkeasti erilaisten materiaalien yhdistämistä ja työstämistä. Opittua sovelletaan oman käsityöilmaisun löytämiseksi ja kehittämiseksi.

Taitotasot: peruskurssi (taso 1) tai jatkokurssit (tasot 2-3).

- Jatkokurssilla: Osaa arkun ja uurnan mitta- ja laatukriteerit kirkkohallituksen ohjeen mukaan

- Jatkokurssilla: Osaa soveltaa opittuja tekniikoita monipuolisesti ja luovasti
- Jatkokurssilla: Osaa käyttää valtaosaa koneista taitavasti ja turvallisesti
- Jatkokurssilla: Osaa tunnistaa lisäopiskelun tarpeen, eikä käytä tuntemattomia tekniikoita ennen opastusta
- Peruskurssilla: Ymmärtää työsuojelun perusteita ja peruskoneiden turvallisia työtekniikoita
- Peruskurssilla: Osaa käyttää joitain perustyökoneita ja joitain perustekniikoita
- Peruskurssilla: Tietää mitä kullakin koneella voi tehdä

Arviointi

Arvioinnin kuvaus

Arviointi tapahtuu jatkuvana ja välittömänä palautteen antamisena koneiden opettelu edetessä. Työn toimivuutta, esteettisyyttä ja kestävyyttä arvioidaan opiskelijan kanssa suunnitteluvaiheesta viimeistelyyn asti. Koneiden kohdalla arvioidaan opiskelijan osaamisen lisäksi taitoa tunnistaa tilanteita joissa tarvitaan lisäopiskelua. Jatkuva arviointi, itsearviointi.

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Valitsee oikeat materiaalit ja mitat
- Valitsee sopivan rakenteen
- Valitsee sopivan pintakäsittelymenetelmän
- Pystyy suunnittelemaan ja toteuttamaan monimutkaisinkin työn
- Pystyy luomaan kestävän, esteettisen ja toimivan kokonaisuuden
- Pystyy omatoimiseen työskentelyyn turvallisissa työtavoissa
- Arvioi, onko nykyinen tietämys riittävä käyttää tarvittavia konetta tai tekniikkaa

8.4.2. Entisöi kodin esineet ja huonekalut, 3 op

Entisöidään kaikenlaisia kodin esineitä ja huonekaluja. Keskitytään korjaamaan ja entisöimään puu- ja metalliosia. Entisöinti sopii hyvin vasta-alkajista konkareihin. Asiat käydään läpi vaihe kerrallaan kaikessa rauhassa. Käytetään perinteisiä ja uusia menetelmiä. Korjaamalla kodin rikkoontuneita tai vanhentuneita asioita voi säästää joskus pitkän pennin.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Kurssilainen voi valita itselleen sopivan taitotason:

Tasolla 1, peruskurssilla tutustutaan käytettäviin materiaaleihin ja työvälineisiin sekä opitaan niiden käyttöä. Herätellään luovuutta, harjoitellaan tuotesuunnittelua ja opitaan perustyötavat.

Tasolla 2 laajennetaan ja monipuolistetaan tietoja ja taitoja materiaaleista, työvälineiden käytöstä ja tekniikoista. Opittua sovelletaan oman tuotteen muotoiluun, suunnitteluun ja valmistukseen.

Tasolla 3 syvennetään ja sovelletaan tietoja ja taitoja materiaaleista ja tekniikoista, kokeillaan rohkeasti erilaisten materiaalien yhdistämistä ja työstämistä. Opittua sovelletaan oman käsityöilmaisun löytämiseksi ja kehittämiseksi.

Taitotasot: peruskurssi (taso 1) tai jatkokurssit (tasot 2-3).

- osaa perus maalinpoistotekniikoita: maalin poisto kuumentamalla, hiomalla ja siklaamalla
- tunnistaa pintakäsittelyaineita ja -tekniikoita sekä käyttää niitä eri kohteissa

- osaa vaativampia tekniikoita kuten puuttuvien/rikkinäisten osien valmistus koneita käyttäen
- osaa käyttää työssä tarvittavia käsityövälineitä: vasara, saha, talta, puukko, hohtimet jne.

Arviointi

Arvioinnin kuvaus

Arviointi tapahtuu jatkuvana ja välittömänä palautteen antamisena tekniikoiden ja välineiden opettelu edetessä. Työn etenemistä arvioidaan opiskelijan kanssa suunnitteluvaiheesta viimeistelyyn asti. Jatkuva arviointi, itsearviointi.

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- pystyy valitsemaan kohteeseen sopivan maalin/lakanpoistotekniikan ja poistamaan vanhaa maalia kohteesta
- pystyy valitsemaan maalin, lakan, vahan, öljyn tms. kohteeseen ja levittämään aineen pintaan asianmukaisesti
- pystyy käyttämään koneita turvallisesti ja valikoivasti työn tarvitsemalla tavalla
- tunnistaa työvälineitä ja niiden käyttökohteita perustasolla

8.4.3. Keramiikka, 3 op

Suunnitellaan ja toteutetaan koriste- ja käyttöesineitä savesta oppilaiden omien toiveiden ja lähtökohtien mukaan. Tutustutaan erilaisiin saviin ja muodonantotekniikoihin (eri käsinrakennustekniikat, dreijaus ja niiden yhdistäminen). Harjoitellaan lasittamista eri tekniikoin ja kokeillaan koristelumenetelmiä (engobe, scraffito, koho- ja uurtokoristelu ym). Tutustutaan keramiikkauunin käyttöön (lastaus ja ohjelmointi).

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Tasolla 1, peruskurssilla tutustutaan käytettäviin materiaaleihin ja työvälineisiin sekä opitaan niiden käyttöä. Herätellään luovuutta, harjoitellaan tuotesuunnittelua ja opitaan perustyötavat.

Peruskurssi, taso 1

- osaa suunnitella yksinkertaisen tuotteen
- osaa valita tuotteeseen sopivat materiaalit, tekniikan ja työvälineet
- osaa valmistaa suunnittelemansa työn valitsemillaan materiaaleilla ja tekniikoilla
- osaa työskennellä ohjatusti ja osittain oma-aloitteisesti
- osaa työskennellä turvallisesti

Arviointi

Arvioinnin kuvaus

Opiskelija ymmärtää savyöskentelyn perusmenetelmiä. Hän osaa suunnitella ja toteuttaa tuotteen niin, että työskentelytavat ovat turvallisia ja materiaalit ja tekniikka sopivat tuotteeseen. Opiskelija ymmärtää keramiikkaesineen valmistus- ja polttoprosessin. Jatkuva arviointi, oppimistehtävät, portfolio, arviointikeskustelu, itsearviointi, vertaisarviointi.

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- luonnostelu kuvin ja sanoin, koepalojen ja hahmomallien tekeminen, muistiinpanot
- ohjauksen ymmärtäminen ja soveltaminen (miksi valitaan tiettyntyyppisiä materiaaleja erilaisiin töihin, miten ja miksi erilaisia työvälineitä käytetään)
- harjoittelee keramiikan perusteita ja osaa ensin ohjatusti ja osittain omatoimisesti valmistaa tuotteen valitsemillaan materiaaleilla ja tekniikalla
- ymmärtää ohjeita ja osaa soveltaa niitä käytännön työskentelyyn omassa työssään
- työpisteen siisteys, materiaalien ja työvälineiden käyttö ohjeiden mukaan turvallisesti

8.4.4. Keramiikkapaja, 2 op

Tehdään keramiikkatöitä kurssilaisten omista lähtökohdista ja oman suunnittelun pohjalta rennolla ja luovalla otteella opiskelijan oma taitotaso huomioiden. Tutustutaan käsinrakentamisen ja koristelun perustekniikoihin ja käydään läpi tarkoituksenmukaiset teoreettiset perusteet oppimisen tueksi.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Tasolla 1, peruskurssilla tutustutaan käytettäviin materiaaleihin ja työvälineisiin sekä opitaan niiden käyttöä. Herätellään luovuutta, harjoitellaan tuotesuunnittelua ja opitaan perustyötavat.

Peruskurssi, taso 1

- Hallitsee käsinrakentamisen perustekniikat
- Osaa koristella ja / tai lasittaa esineen
- Ymmärtää keramiikan peruskäsitteet ja ne fysikaaliset ilmiöt, jotka muuttavat saven keramiikaksi

Arviointi

Arvioinnin kuvaus

Arviointi tapahtuu tuntityöskentelyn ja tehtyjen töiden perusteella. Lisäksi opiskelija tekee töistään ja oppimisestaan oppimispäiväkirjan. Jatkuva arviointi, oppimispäiväkirja, arviointikeskustelut, itsearviointi.

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Osaa rakentaa keramiikkaesineen käyttäen makkara- ja levytekniikoita sekä apumuotteja
- Osaa valita kullekin esineelle sopivan lasitustekniikan ja ymmärtää esim. engobe- ja alilasisitusvärien erot
- Ymmärtää fysikaalisia ilmiöitä ja esimerkiksi eri polttolämpötilojen merkityksen

8.4.5. Koneneulonta, 1,5 op

Opetellaan koneen peruskäyttöä sekä huoltoa. Kurssilla voidaan valmistaa monenlaisia neuleita. Varaa mukaasi useamman värisiä lankoja 420m/100g tai ohuempaa. Vaikka et omistaisi neulekoneita, niin neulominen onnistuu - opistolta ja opettajalta löytyy neulekoneita. Ilmoitathan koneen tarpeesta opistolle. Muistathan huollattaa oman koneesi ja ottaa ohjekirjat mukaan.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Tasolla 1, peruskurssilla tutustutaan käytettäviin materiaaleihin ja työvälineisiin sekä opitaan niiden käyttöä. Herätellään luovuutta, harjoitellaan tuotesuunnittelua ja opitaan perustyötavat.

Peruskurssi, taso 1

- osaa luoda silmukat
- osaa tehdä lisäykset ja kavennukset

Arviointi

Arvioinnin kuvaus

Kurssilainen tekee aloituksia, lisäyksiä ja kaventamisia neuletyöhönsä. Hallitsee kaksi eri tapaa tehdä lisäyksiä ja kavennuksia. Jatkuva arviointi.

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- tekee pika-aloituksen ja pyöreän aloituksen
- hallitsee kaksi eri tapaa lisätä silmukoita
- hallitsee kaksi eri tapaa kaventaa

8.4.6. Kudontaa ja kädentaitoja, 4 op

Erilaisia kudontatöitä ja kädentaitoja: virkkausta, neuleita, makrameesolmeilua oppilaiden toiveiden mukaan.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Peruskurssilla (taso 1) tutustutaan käytettäviin materiaaleihin ja työvälineisiin sekä opitaan niiden käyttöä. Herätellään luovuutta, harjoitellaan tuotesuunnittelua ja opitaan perustyötavat. Harjoitellaan värien käyttöä ja opitaan näkemään värin vaikutus lopputuloksessa

Peruskurssi, taso 1

- tunnistaa palttinasidoksen
- osaa alkuohjauksen jälkeen luoda loimen
- osaa rakentaa kudontakuntoon palttinasidoksisen loimen
- osaa kutoa palttinasidoksisen työn
- tunnistaa vaivattomaan kutomiseen ja hyvään lopputulokseen vaikuttavat asiat
- sommitella värejä töihinsä
- hallitsee erilaisia neule- ja virkkaustekniikoita
- makrameen perussolmut

Arviointi

Arvioinnin kuvaus

Opiskelija suunnittelee ja valmistaa kudottuja tekstiilejä kurssin aikana ja itsenäisesti työskennellen. Opiskelija kykenee alkuohjauksen jälkeen työskentelemään itsenäisesti. Opiskelija

tietää, missä kankaan rakentamisen vaiheissa tarvitaan parityöskentelyä. Opiskelija tunnistaa mahdolliset ongelmakohdat ja osaa tarvittaessa pyytää apua niiden ratkaisemiseen. Harjoittelee erilaisia neulonta-, virkkaus- ja makrameetöitä oman mielenkiinnon mukaan. Jatkuva arviointi, oppimistehtävät, arviointikeskustelut, itsearviointi.

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- opiskelija tietää, millaista palttinakangas on
- hallitsee lankojen sormiotteen ja osaa luoda kalalankaloimen kahdelta rullalta
- osaa niisiä loimen neljälle varrelle, laittaa loimen pirtaan sekä tehdä alkusolmut ja tietää, miten sidotaan palttinapolkuset
- osaa valita kulloiseenkin työhön sopivat materiaalit ja käsitellä valittuja materiaaleja niille sopivalla tavalla
- osaa kiinnittää huomiota kankaankutomisen oleellisiin asioihin ja tunnistaa mahdollisia ongelmakohtia
- osaa autettuna soveltaa neule-, virkkaus- ja makrameeohjeita

8.4.7. Kudonta, peruskurssi, 4 op

Erilaisia kudontatöitä kurssilaisten toiveiden mukaan. Kurssilla on mahdollisuus kokeilla myös erilaisia erikoistekniikoita sekä sylikangaspuita.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Peruskurssilla (taso 1) **tutustutaan** käytettäviin materiaaleihin ja työvälineisiin sekä opitaan niiden käyttöä. Herätellään luovuutta, harjoitellaan tuotesuunnittelua ja opitaan perustyötavat. Harjoitellaan värien käyttöä ja opitaan näkemään värin vaikutus lopputuloksessa

Peruskurssi, taso 1

- tunnistaa palttinasadoksen
- osaa alkuohjauksen jälkeen luoda loimen
- osaa rakentaa kudontakuntoon palttinasadoksisen loimen
- osaa kutoa palttinasadoksisen työn
- tunnistaa vaivattomaan kutomiseen ja hyvään lopputulokseen vaikuttavat asiat

Arviointi

Arvioinnin kuvaus

Opiskelija suunnittelee ja valmistaa kudottuja tekstiilejä kurssin aikana ja itsenäisesti työskennellen. Opiskelija kykenee alkuohjauksen jälkeen työskentelemään itsenäisesti. Opiskelija tietää, missä kankaan rakentamisen vaiheissa tarvitaan parityöskentelyä. Opiskelija tunnistaa mahdolliset ongelmakohdat ja osaa tarvittaessa pyytää apua niiden ratkaisemiseen. Jatkuva arviointi, oppimistehtävät, arviointikeskustelut, itsearviointi.

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- opiskelija tietää, millaista palttinakangas on
- hallitsee lankojen sormiotteen ja osaa luoda kalalankaloimen kahdelta rullalta
- osaa niisiä loimen neljälle varrelle, laittaa loimen pirtaan sekä tehdä alkusolmut ja tietää, miten sidotaan palttinapolkuset

- osaa valita kulloiseenkin työhön sopivat materiaalit ja käsitellä valittuja materiaaleja niille sopivalla tavalla
- osaa kiinnittää huomiota kankaankutomisen oleellisiin asioihin ja tunnistaa mahdollisia ongelmakohtia

8.4.8. Tartu puikkoihin, neulekurssi, 1 op

Kurssilla voit toteuttaa haaveitasi neuletyön: Kaarrokeneuleen, pitsineuleen, luotolaisneuleen, neuletakin, villahousut, huivin. Kurssilla tutustut erilaisiin neuletekniikoihin ja opit tulkitsemaan neuleohjeita. Soveltuu vasta-alkajille sekä jo pidemmälle ehtineille neuleharrastajille.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Tasolla 1, peruskurssilla tutustutaan käytettäviin materiaaleihin ja työvälineisiin sekä opitaan niiden käyttöä. Herätellään luovuutta, harjoitellaan tuotesuunnittelua ja opitaan perustyötavat.

Peruskurssi, taso 1

- Osaa neulonnan perusasiat
- Oppii erilaisia neulontatekniikoita
- Ymmärtää neuletiheyden merkityksen lopputuloksen kannalta
- Osaa autettuna soveltaa neuleohjeita omaan työhönsä

Arviointi

Arvioinnin kuvaus

Jatkuva arviointi, arviointikeskustelu, itsearviointi.

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Osaa luoda ja päätellä silmukat. Osaa neuloa oikean ja nurjan silmukan.
- Oppii oman kiinnostuksen mukaan erilaisia neulontatekniikoita. Vähintään yksi seuraavista: kirjoneule, pintaneule, palmikkoneule, pitsineule.
- Osaa tehdä mallitilkun ja laskea siitä neuletiheyden.
- Osaa tarvittaessa muuttaa puikkokokoa sekä ohjatusti laskea omaan työhön sopivat silmukkamäärät.

8.4.9. Tehdään lasista ja posliinimaalaus, 3 op

Opitaan perustaidot lasin käsittelyyn. Lasitöitä valmistetaan eri tekniikoin: lasinsulatus, mosaiikki, tiffany. Posliinimaalauksessa maalataan oppilaiden omien toiveiden mukaan. Kurssilla ideoidaan ja toteutetaan uusia hienoja töitä, jotka soveltuvat hyvin aloittelijoillekin.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Tasolla 1, peruskurssilla tutustutaan käytettäviin materiaaleihin ja työvälineisiin sekä opitaan niiden käyttöä. Herätellään luovuutta, harjoitellaan tuotesuunnittelua ja opitaan perustyötavat.

Peruskurssi, taso 1

- osaa lasin eri muotojen leikkaamisen
- osaa lasin hiomisen
- osaa sekoittaa värit posliinimaalaukseen
- osaa posliinimaalauksen sivellintekniikkaa

Arviointi

Arvioinnin kuvaus

Kurssilainen hallitsee lasin kaarevien, suorien ja ympyrän leikkaamisen sekä hiomisen.

Kurssilainen hallitsee posliinimaalauksen värin sekoittamisen ja siveltimien käyttötarkoituksia.

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- leikkaa lasista kapean suoran, ympyrän ja sisäkaaren
- löytää hiottavan kohdan
- sekoittaa posliinimaalauksen värit oikeilla öljyillä
- käyttää useampaa sivellintä

9. Liikunta ja hyvinvointi

9.1. Opetuksen tavoitteet

Ohjattu liikunta tarjoaa virikkeitä ja vastapainoa kiireiselle arkielämälle. Lisäksi opiskelijoita kannustetaan säännöllisiin liikuntatottumuksiin ja sosiaaliseen yhdessäoloon. Liikunta kuuluu kaikille iästä, sukupuolesta, kunto- ja taitotasosta riippumatta. Liikunnan ilon löytäminen ja kokeminen kuuluu oleellisesti opistojen liikunnanopetukseen.

Hyvinvoinnin kursseilla tarjotaan välineitä kokonaisvaltaisen fyysisen ja henkisen terveyden edistämiseen sekä sairauksien ennaltaehkäisyyn. Kursseilla tarjotaan tietoa ja harjoitellaan turvallisia ja helposti omaksuttavia itsehoitomenetelmiä, jotka soveltuvat esimerkiksi stressin tai ryhti ongelmien lievittämiseen. Kuntalaisten kokonaisvaltainen hyvinvointi on tärkeä tavoite opistoille.

Jokilatvan opiston liikunnan opetuksen tärkein tavoite on opiskelijoiden fyysisen ja psyykkisen terveyden edistäminen, parantaminen ja ylläpitäminen. Tavoitteena on myös kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen. Lisäksi liikunnan opetuksessa pyritään edistämään ja ylläpitämään opiskelijoiden toimintakykyä. Toimintakyvyn edistäminen ja ylläpitäminen korostuvat iäkkäämpien ihmisten sekä erityisryhmien liikunnassa. Toimintakyvyn edistämiseen kuuluu fyysisen toimintakyvyn lisäksi psyykkinen toimintakyky, johon liittyy vahvasti sosiaaliset kontaktit ja verkostot, joiden luomisen ja ylläpitämisen liikuntakursseille osallistuminen mahdollistaa.

Ohjattu liikunta tarjoaa mahdollisuuden harrastaa liikuntaa laadukkaassa opetuksessa ja lisäksi hoitaa sosiaalisia suhteita olemalla kansakäymisissä muiden opiskelijoiden kanssa.

Liikuntakursseilla pyritään motivoimaan opiskelijoita kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin sekä terveellisiin elämäntapoihin ja säännölliseen liikunnan harrastamiseen. Lisäksi rohkaistaan opiskelijoita harrastamaan liikuntaa monipuolisesti ja osallistumaan erilaisille liikuntakursseille opiskelijan fyysisestä kunnosta, sukupuolesta, iästä ja kunto- tai taitotasosta riippumatta. Opiskelijoita rohkaistaan myös kokeilemaan rajojaan ja haastamaan omia taitojaan liikkujana. Myös liikunnan ilon löytäminen ja kokeminen kuuluvat oleellisesti opiston liikunnanopetukseen.

Liikunnan opetuksen tavoitteena on motivoida liikunnan pitkäaikaiseen harrastamiseen. Opiskelijoita kannustetaan löytämään ja säilyttämään elinikäinen liikunnallinen elämäntapa. Lisäksi autetaan opiskelijaa löytämään itselleen sopiva liikuntalaji tai -muoto. Tavoitteena on tuottaa elämyksiä, kokemuksia ja onnistumisen iloa, jotka lisäävät hyvinvointia ja motivaatiota liikunnan harrastamiseen. Opiskelija on aktiivinen toimija, joka määrittelee tavoitteet omalle oppimiselleen.

Hyvinvoinnin kursseilla tarjotaan välineitä kokonaisvaltaisen fyysisen ja henkisen terveyden edistämiseen ja sairauksien ennaltaehkäisyyn. Kursseilla tarjotaan tietoa ja harjoitellaan turvallisia ja helposti omaksuttavia itsehoitomenetelmiä, jotka soveltuvat esimerkiksi stressin lievittämiseen. Kuntalaisten kokonaisvaltainen hyvinvointi on tärkeä tavoite opistoille.

Tiedollisen ja taidollisen oppimisen lisäksi tavoitteena on lisätä opiskelijoiden henkistä kasvua, persoonallisuuden kehittymistä ja tunteiden kokemista. Kursseilla pyritään myös antamaan tietoa, taitoa ja valmiuksia omasta kunnosta ja hyvinvoinnista huolehtimiseen.

Terveyden opetus tarkoittaa Jokilatvan opistossa pääasiassa ensiapuun liittyvää opetusta, joiden tavoitteet määritellään Spr:n kurssien pohjalta.

9.2. Opetusohjelman rakenne

Kansalaisopistojen liikunnan ja hyvinvoinnin kurssit vaihtelevat laajuudeltaan muutaman kerran lyhytkursseista koko lukuvuoden kestäviin kursseihin. Opistoissa on tarjolla perinteisiä, hyväksi havaittuja liikunnan ja hyvinvoinnin kursseja sekä uutuuskursseja.

Liikunnan ainealueen kurssit pitävät sisällään esimerkiksi liikuntaryhmiä, lisensoituja konseptitunteja, peliryhmiä, lajeihin tutustumista, lajitekniikan, liikunnallinen itsehoito, kuntoliikunta, jumppia, luonto- ja ulkoliikunta sekä joogia. Hyvinvoinnin ainealueen kursseilla perehdytään mm. terveystietoon kansanterveyden ja elämänlaadun näkökulmista sekä harjoitellaan itsehoidollisia menetelmiä esimerkiksi stressin lievittämiseen.

Kansalaisopistojen liikunta- ja hyvinvointikursseille on tyypillistä, että samalla kurssilla voi olla monentasoisia opiskelijoita. Kursseja on myös suunnattuna vasta-alkajille, edistyneille ja kokeneille liikkujille. Myös kurssien intensiteeteissä on vaihtelua. Opinto-ohjelmat pyritään rakentamaan siten, että opiskelija voi edetä opinnoissaan haluamalleen tasolle.

Opetuksessa voidaan painottaa eri asioita, kuten fyysisen kunnan osa-alueiden tai luovuuden ja ilmaisun kehittämistä, terveellisen elämäntavan edistämistä, taitojen oppimista ja kertaamista tai virkistytymistä ja rentoutumista. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia myös esiintymisiin ja niiden harjoitteluun. Erilaisten kursseilla käytävien menetelmien ja harjoitteiden avulla on mahdollista vahvistaa mielen ja kehon hyvinvointia sekä terveellisten valintojen tekemistä.

Jokilatvan Opiston liikunnan ja hyvinvoinnin kurssit vaihtelevat laajuudeltaan muutaman kerran lyhytkursseista koko lukuvuoden kestäviin kursseihin. Opistoissa on tarjolla perinteisiä, hyväksi havaittuja liikunnan ja hyvinvoinnin kursseja sekä uutuuskursseja.

Liikunnan ainealueen kurssit jaotellaan Jokilatvan opistolla kahdeksaan ryhmään:

- Hyvinvointi
- Kehonhuolto
- Terveysliikunta
- Kuntoliikunta
- Vesiliikunta
- Lasten liikunta
- Erityisryhmien liikunta
- Tanssi

Hyvinvoinnin kursseilla lisätään opiskelijoiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Liikkeet ovat rauhallisia ja pehmeitä, mutta ovat myös hyvin tehokkaita. Hyvinvoinnin kursseihin kuuluu erilaiset jooga ja Pilates-kurssit. Jooga-kursseja on Jokilatvan opistolla tarjolla myös etäopetuksena nettijoogan muodossa.

Kehonhuolto-kursseihin lukeutuvat venyttely, syvävenyttely, rangan liike ja FasciaMethod®. Näillä kursseilla tehdään kehoa huoltavia, venyttäviä ja/tai liikkuvuutta lisääviä harjoitteita.

Terveysliikuntaan kursseilla keskitytään kevyisiin toimintakykyä lisääviin harjoitteisiin. Terveysliikuntakursseihin sisältyvät Asahi, niska-hartia-selkäjumppa ja ikäihmisten liikuntaryhmät.

Kuntoliikunta-kursseilla liikunta on kuormittavaa ja tunnit sisältävät tehokkaita lihaskuntoliikkeitä ja/tai sykkeenostoa. Kuntoliikunta-kursseja ovat reisi-peppu-vatsajumppa, selkäjumppa, core, erilaiset kuntojummat ja kuntosali-circuitit. Jokilatvan opisto tarjoaa kuntoliikuntaa myös etäopetuksena nettikuntojumppakursseilla.

Vesiliikunta-ryhmät kokoontuvat uimahalleissa ja kaikki liikkuminen tapahtuu vedessä. Jokilatvan opistolla on useita erilaisia vesijumpparyhmiä sekä tanssiin keskittyviä Allas-Lavis®-ryhmiä.

Lasten liikuntaan kuuluvat muksujummat, liikkari-ryhmät, cheerleading ja telinevoimistelu. Lasten liikuntaryhmissä liikkuu Jokilatvan opistolla alle 1-vuotiaista lapsista noin 15-vuotiaisiin asti.

Erityisryhmien liikuntaryhmissä tarjotaan liikunnan ja tanssin opetusta ryhmille, jotka eivät välttämättä pysty osallistumaan opiston muihin liikuntaryhmiin.

Tanssikursseilla harjoitellaan erilaisia tanssilajeja ja tanssien perusaskeleita, annetaan musiikin viedä ja nautitaan tanssinriemusta. Jokilatvan opistolla on laaja tarjonta tanssikursseja, joita ovat lavatanssikurssit, lattaritunnit, itämainen tanssi, tanssiksi, rivitanssi, Lavis-Lavatanssijumppa® ja Vire-Lavis®.

Kansalaisopistojen liikunta- ja hyvinvointikursseille on tyypillistä, että samalla kurssilla voi olla monen tasoisia opiskelijoita. Kurssien sisältö pyritään suunnittelemaan niin, että se palvelisi mahdollisimman monia opiskelijoita. Myös kurssien intensiteeteissä on vaihtelua. Opinto-ohjelmat pyritään rakentamaan mahdollisimman monipuoliseksi siten, että jokaiselle opiskelijalle olisi tarjolla omaan tilanteeseensa sopiva ja mieleinen liikuntakurssi. Liikunnan kurssitarjonnalla pyritään tukemaan itsensä jatkuvaa kehittämistä ja itseohjautuvuutta sekä tukemaan elinikäistä oppimista ja aktiivisuutta.

Hyvinvoinnin osa-alueen kursseilla perehdytään mm. terveystietoon kansanterveyden ja elämänlaadun näkökulmista sekä harjoitellaan itsehoidollisia menetelmiä esimerkiksi stressin lievittämiseen.

Opetuksessa voidaan painottaa eri asioita, kuten fyysisen kunnon osa-alueiden tai luovuuden ja ilmaisun kehittämistä, taitojen oppimista ja kertaamista tai virkistäytymistä ja rentoutumista. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia myös esiintymisiin ja niiden harjoitteluun. Erilaisten kursseilla käytävien menetelmien ja harjoitteiden avulla on mahdollista vahvistaa mielen ja kehon hyvinvointia sekä terveellisten valintojen tekemistä.

9.3. Liikuntaryhmien tasomääritys

Jokilatvan opistossa kuntoliikuntaryhmät on jaettu teknisen vaativuuden ja fyysisen rasittavuuden mukaisesti kolmeen eri tasoon. Kunkin kuntoliikuntaryhmän vaativuus ja rasittavuus ilmoitetaan kurssikuvauksessa, jotta opiskelija voi valita omaan kuntoonsa nähden sopivan tasoisen kurssin.

KUNTOLIIKUNTARYHMIEN TASOMÄÄRITTELY

TEKNINEN VAATIVUUS

1 = helppo

- tunti ei sisällä lainkaan askelkuvioita tai sisältää helppoa askellusta

2 = jonkin verran koreografisia osuuksia

- tunti sisältää hieman haastavia ja keskivaikeita askelkuvioita tai liikesarjoja

3 = koreografisesti haastava

- tunti sisältää haastavia askelkuvioita tai liikesarjoja

FYYSINEN RASITTAVUUS

+ = kevyttä / rentouttavaa

- tunti sisältää kevyitä ja/tai rentouttavia osioita ja liikkeitä

++ = tehokasta jumppaa

- tunti sisältää kohtalaisen kuormittavia lihaskuntoliikkeitä ja/tai sykkeennosto-osioita

+++ = rankkaa treeniä

- tunti sisältää raskaita ja kuormittavia lihaskuntoliikkeitä ja/tai sykkeennosto-osioita

10. Musiikki

10.1. Opetuksen tavoitteet

Musiikinopetuksen yleisenä tavoitteena on herättää kiinnostus musiikkia kohtaan, kehittää kuuntelutaitoja ja tuottaa musiikillisia elämyksiä. Tavoitteena on laajentaa opiskelijan musiikillista ymmärrystä ja itseilmaisua sekä syventää tietoja ja taitoja. Musiikinopetuksen tarkoituksena on myös vahvistaa psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia paitsi musiikillisen oppimisen kautta, myös yhteisöllisyyden ja vuorovaikutuksen sekä onnistumisen kokemusten kautta. Musiikinopetuksen tavoitteena on tiedollisen ja taidollisen oppimisen ohessa lisätä henkistä kasvua, persoonallisuuden kehittymistä ja myönteisten tunteiden kokemista. Elämyksellisyydellä ja onnistumisen ilolla lisätään hyvinvointia ja motivoitumista harrastamiseen.

Musiikin opettamisen periaate

Musiikista nauttiminen ja musiikin ilo -> Oppimisen motivaatio -> Oppiminen ja kehittyminen

Musiikista nauttiminen ja musiikin ilo muodostavat kaiken oppimisen ja opettamisen lähtökohdan. Musiikista nauttiminen ja ilo synnyttävät oppimisen kannalta suotuisan motivaatioperustan. Sisäisesti motivoitunut ihminen haluaa oppia ja tehdä työtä oman oppimisen hyväksi.

10.2. Opetusohjelman rakenne

Musiikinopetuksen tarkoituksena on tarjota monipuolisesti mahdollisuuksia musiikin opiskeluun. Kurssitarjonta pitää sisällään yksin- ja ryhmälaulun sekä kuorolaulun kursseja, musiikkileikkikoulutoimintaa alle kouluikäisille, bändikursseja ja eri instrumenttien soitonopetusta. Musiikin opiskelu sopii kaikenikäisille. Opiskelijoita kannustetaan elinikäiseen musiikin harrastamiseen.

Musiikin opetusta toteutetaan ryhmä-, pienryhmä- ja yksilöopetuksena. Musiikin opiskelu on pitkäjänteistä työtä ja taitojen oppiminen tapahtuu pikkuhiljaa. Opetuksessa otetaan huomioon opiskelijan ikä, yksilölliset kehitystarpeet ja tavoitteet. Opiskelijalle pyritään antamaan myönteisiä onnistumisen kokemuksia ja motivoivaa kehittymistä tukevaa palautetta.

Eri instrumenttien soitonopetuksessa noudatetaan lisäksi omaa soitinkohtaista opetussuunnitelmaa. Soitinkohtaiset opetussuunnitelmat sisältyvät tähän opetussuunnitelmaan.

10.3. Taitotasot ja osaamisen arviointi

Taitotasot ja osaamisen arviointi koskevat eri instrumenttien soitonopetusta.

Jokilatvan opistoon hakeutuu oppilaita eri lähtökohdista ja ikäryhmistä, minkä vuoksi taitotasot on jaoteltu useisiin osiin. Pääsääntöisesti kaikki oppilaat lähtevät aloitustasolta ja taitojen karttuessa tasoja suoritetaan omaan tahtiin. Tapauskohtaisesti voidaan kuitenkin lähteä ylemmältä tasolta. Taitotasot ovat sisällöltään kohtuullisia ja tasojen suorittamisen yhtenä tarkoituksena on motivoida oppilasta. Taitotasot eivät ole lukuvuosisidonnaisia, vaan eteneminen tasoilla on yksilöllistä oppilaasta riippuen.

Tasojen suorittamisedellytykset ovat osallistuminen soittotunneille, säännöllinen kotiharjoittelu ja tasokohtaisen ohjelmiston oppiminen.

Arviointi tapahtuu reaaliaikaisesti soittotunneilla suullisesti. Halutessaan oppilaan suorituksia voidaan arvioida myös konsertissa. Opettaja seuraa oppilaan kehitystä, että taitotasojen tavoitteet täyttyvät ja kirjaa suorituksen KOSKI -tietokantaan. Suorituksen arviointiin ei tarvita erillistä lautakuntaa.

ALOITUSTASO I-III

- Aloitustasolla tutustutaan instrumenttiin, soittotekniikan perusteisiin, musiikin hahmottamiseen, kuuntelemiseen ja luovuuteen.

PERUSTASO I-III

- Perustasolla laajennetaan ja monipuolistetaan jo opittua instrumentin hallintaa.

- Kaikilla soittamisen osa-alueilla opiskellaan aloitustasoa vaativampia sisältöjä.

JATKOTASO

- Perustasolla syvennetään ja sovelletaan jo opittua instrumentin hallintaa.

- Jatkotason suorittaminen antaa valmiuksia ammattiopintoihin.

Yksityiskohtaisemmat tasokuvaukset löytyvät instrumenttikohtaisista opetussuunnitelmista.

10.4. Kurssit, joista voi saada suoritusmerkinnän

10.4.1. Soitin ja laulunopetus

Soitin- ja laulunopetuksen yhteiset tavoitealueet

Soitinopetukselle on määritelty tavoitealueet, jotka sisältyvät yleisiin ja tasokohtaisiin osaamistavoitteisiin. Painoarvo voi vaihdella soitin- ja tasokohtaisesti. Soitinopetuksen tavoitealueet ovat: soittotekniikka, musiikin hahmottaminen, musiikin kuuntelu ja luovuus.

- **Soittotekniikka**

Soittotekniikan harjoittelun tavoitteena on, että opiskelija hallitsee instrumentille ominaisen ja luontevan soittoasennon sekä -tekniikan.

- **Musiikin hahmottamien**

Musiikin hahmottamisen tavoitteena on, että opiskelija hallitsee musiikin peruselementit: melodia, rytmi, harmonia, rakenne, dynamiikka, soundi(äänenväri), terminologia.

- **Musiikin kuuntelu**

Musiikin kuuntelun tavoitteena on tukea soitonopiskelua ja laajentaa musiikin ymmärrystä.

- **Luovuus**

Musiikillista luovuutta tukevien sisältöjen (improvisaatio ja säveltäminen) tavoitteena on tukea opiskelijan musiikillista itseilmaisua ja muusikkoidentiteetin kehittymistä.

Arviointi

Soitin- ja laulunopetuksessa opiskelijan osaamisen arviointi perustuu opetussuunnitelmassa eri taitotasoille määriteltyihin osaamistavoitteisiin ja arviointikriteereihin.

Arviointiasteikko on hyväksyty/hylätty.

Arviointitapoja ovat:

- opetuksen kuluessa tapahtuva osaamisen jatkuva arviointi;
- oppimistehtävät ja oppimispäiväkirja;
- itsearviointi sekä arviointikeskustelu.

Aiempien opintojen hyväksi lukeminen ja osaamisen osoittaminen

Lähtökohtaisesti oppilas aloittaa soitinopetuksen opinnot Aloitustasolta 1. Mikäli oppilaalla on aiempia opintoja tai soitintaustaa, oppilaalle voidaan tehdä lähtötason arviointi, joka perustuu

soitinkohtaisen opetussuunnitelman osaamistavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opettaja tekee arvion ja määrittelee opiskelijalle sopivan lähtötason. Lähtötasoa edeltävät tasot hyväksi luetaan opiskelijan opintoihin osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen periaatteen pohjalta.

Taso- ja päättötodistus sekä osallistumistodistus

Oppilaalle annetaan tasosuorituksesta tasotodistus ja koko oppimäärän suorituksesta päättötodistus. Todistusten sisällöissä sovelletaan taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän valtakunnallisten perusteiden (2017) määräyksiä. Oppilaalle annetaan pyydettäessä osallistumistodistus niistä opinnoista, jotka oppilas on suorittanut, mutta eivät muodosta tämän opetussuunnitelman mukaisia kokonaisuuksia.

Kitaransoiton opetussuunnitelma

Yleiset tavoitteet ja periaatteet

Kitaransoiton yksilöopetuksen opetussuunnitelman tarkoitus on antaa oppilaalle raamit opiskeluun, siihen kuitenkin painostamatta. Opetussuunnitelma toimii myös työkaluna opettajalle opetuksen sisällön suunnittelussa. Opetussuunnitelman tavoitteena on herättää oppilaassa kiinnostus musiikkia ja soittamista kohtaan, kehittää kuuntelutaitoja ja itseilmaisua, vahvistaa psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä kannustaa jatkuvaan musiikin harrastamiseen.

Oppilaaksi ottaminen

Jokilatvan opiston järjestämille soittotunneille hakeutuu oppilaita eri lähtötilanteista ja ikäluokista, aina lapsista eläkeläisiin. Kitaratunneille osallistumiseen ei ole ala- tai yläikärajaa. Aiempaa kokemusta ei vaadita, eikä osallistumiseen järjestetä pääsykoetta.

Opetuksen toteuttaminen

Kitaransoiton opetus tapahtuu pääsääntöisesti yksilöopetuksena. Aloitustaso 1 voidaan tarvittaessa toteuttaa pienryhmissä.

Opetussuunnitelman rakenne ja opintojen eteneminen

Opetussuunnitelma on jaettu taitotasoihin, joissa kullekin on määritelty omat tavoitteensa. Aloitustason 1 jälkeen oppilas voi edetä opetussuunnitelman mukaisesti tai jatkaa opiskelua vapaatavoitteisesti. Opetussuunnitelma antaa oppilaalle kuitenkin mahdollisuuden tavoitteelliseen etenemiseen harrastuksessa sekä kurssien suorittamiseen osaamisperusteisesti aloitustasolta perustason kautta jatkotasolle.

Taitotasot auttavat ymmärtämään oppimisen tavoitteet ja auttavat myös arvioinnissa. Opetussuunnitelman tavoitteet ovat realistisia, käytännönläheisiä ja jokaisen oppilaan saavutettavissa. Opetuksessa korostetaan positiivista ja kannustavaa pedagogiikkaa. Soittotuntien tulee lähtökohtaisesti palvella oppilaan intressejä sekä olla hauska ja innostava kokemus. Oppilaan ja opettajan vuorovaikutus on keskeistä opintojen suunnittelussa, tavoitteiden saavuttamisessa ja arvioinnissa. Opettajan tehtävänä on ohjata, tukea ja kannustaa oppilasta soittoharrastuksen polulla.

Opetussuunnitelma etenee järjestelmällisesti sopivin askelin kohti kitaransoiton perusteiden hallintaa ja antaa oppilaalle työkalut monipuoliseen soiton harrastamiseen, itsenäiseen harjoitteluun sekä eväät jatko-opintoihin.

Kitara, aloitustaso 1, 1 op

Aloitustaso on jaettu kolmeen osaan. Yhden osan suorittamiseen varataan lähtökohtaisesti yksi lukuvuosi, mutta eteneminen tapahtuu oppilaan yksilöllisten tarpeiden mukaan. Aloitustason tavoitteena on oppia tuntemaan kitaran otelautaa ensimmäisestä asemasta lähtien pieni pala kerrallaan nuoteista, tabulatuureista ja sointumerkeistä soittaen. Opettaja tutustuttaa oppilaan

instrumentin soittotekniikan alkeisiin. Oppilas oppii itselleen luontevan soittotavan ja -asennon sekä omiin aikatauluihin sopivan säännöllisen harjoittelurytmin.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Aloitustasolla 1 opiskellaan kitaransoiton alkeita. Opettajan johdolla etsitään luonteva tapa pitää instrumenttia sylissä sekä tutustutaan apuvälineiden, mm. olkahihnan ja jalkatuen käyttöön. Opiskellaan kitaran vapaiden kielten nimet sekä virittäminen viritysmittarilla tai puhelinsovelluksella. Lisäksi harjoitellaan nuottien lukemista ja niistä soittamista kahdella ensimmäisellä kielellä helppojen kappaleiden avulla.

Aloitustaso 1 on tarkoitettu alakouluikäisille tai soittoharrastuksen vasta-aloittaneille.

Suoritus aika: Yksi lukuvuosi. Lähiopetusta 9 tuntia ja kotona tapahtuvaa harjoittelua 18 tuntia.

Aloitustaso 1

- pitää soitinta tukevasti ja luontevasti sylissä
- osaa nimetä kitaran vapaat kielet
- virittää instrumentin viritysmittarilla tai puhelinsovelluksella
- tuottaa puhtaasti soivia ääniä otelaudalta sormilla näppäillen
- soittaa nuoteista ensimmäisessä asemassa 1. ja 2. kielellä

Arviointi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Instrumentti pysyy oppilaan sylissä, eikä valahda kesken soiton alas
- Oppilas pystyy luettelemaan vapaat kielet ulkoa esim. lorua käyttäen
- Oppilas saa itsenäisesti kitaran vireeseen
- Oppilas pystyy soittamaan kappaleen tempossa alusta loppuun (Ohjelmistoesimerkkejä: Oodi ilolle, Ukko Nooa)
- Oppilas tunnistaa sävelet nuottiviivastolta sekä kitaran otelaudalta

Kitara, aloitustaso 2, 2 op

Aloitustaso on jaettu kolmeen osaan. Yhden osan suorittamiseen varataan lähtökohtaisesti yksi lukuvuosi, mutta eteneminen tapahtuu oppilaan yksilöllisten tarpeiden mukaan. Aloitustason tavoitteena on oppia tuntemaan kitaran otelautaa ensimmäisestä asemasta lähtien pieni pala kerrallaan nuoteista, tabulatuureista ja sointumerkeistä soittaen. Opettaja tutustuttaa oppilaan instrumentin soittotekniikan alkeisiin. Oppilas oppii itselleen luontevan soittotavan ja -asennon sekä omiin aikatauluihin sopivan säännöllisen harjoittelurytmin.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Aloitustasolla 2 jatketaan kitaransoiton alkeiden opiskelua ja kerrataan jo opittuja taitoja. Harjoitellaan säveliä kolmannelta ja neljänneltä kieleltä ja opiskellaan tunnistamaan ne sekä nuottiviivastolta että otelaudalta. Tutustutaan uusiin aika-arvoihin ja ääneen laskemiseen. Opiskellaan tulkitsemaan otelautadiagrammia, eli sointutaulukkoa ja soittamaan sointuja yläkielillä.

Aloitustaso 2 on tarkoitettu alakouluikäisille tai soittoharrastuksen vasta-aloittaneille.

Suoritus aika: Yksi lukuvuosi. Lähiopetusta 18 tuntia ja kotona tapahtuvaa harjoittelua 36 tuntia.

Aloitustaso 2

- soittaa nuoteista 1.-4. kielillä ensimmäisessä asemassa
- perusaika-arvojen lisäksi pisteellisen puolinuotin, yhdyskaaren ja kohotahdin
- tulkita sointutaulukkoa
- soittaa helpoimpia sointuja puhtaasti yläkielillä
- laskea ääneen soittaessa

Arviointi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Oppilas tunnistaa sävelet nuottiviivastolta sekä kitaran otelaudalta
- Oppilas pystyy soittamaan kappaleen tempossa alusta loppuun (Ohjelmistoesimerkkejä: Tom Dooley, Aura Lee)
- Oppilas saa katsottua sointutaulukosta oikeat sävelet, sormituksen ja kielletyt kielet
- Oppilas saa helpoimmat soinnut soimaan yläkielillä
- Oppilas pystyy laskemaan ääneen helppoa kappaletta soittaessa

Kitara, aloitustaso 3, 2 op

Aloitustaso on jaettu kolmeen osaan. Yhden osan suorittamiseen varataan lähtökohtaisesti yksi lukuvuosi, mutta eteneminen tapahtuu oppilaan yksilöllisten tarpeiden mukaan. Aloitustason tavoitteena on oppia tuntemaan kitaran otelautaa ensimmäisestä asemasta lähtien pieni pala kerrallaan nuoteista, tabulatuureista ja sointumerkeistä soittaen. Opettaja tutustuttaa oppilaan instrumentin soittotekniikan alkeisiin. Oppilas oppii itselleen luontevan soittotavan ja -asennon sekä omiin aikatauluihin sopivan säännöllisen harjoittelurytmin.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Aloitustasolla 3 jatketaan kitaransoiton alkeiden opiskelua ja kerrataan jo opittuja taitoja sekä perehdytään aiempaa monipuolisemmin soittimen perustekniikkaan. Harjoitellaan säveliä kaikilta kieliltä ensimmäisessä asemassa ja opiskellaan tunnistamaan ne sekä nuottiviivastolta että otelaudalta. Tutustutaan säestämisen alkeisiin helppoja avosointuja käyttäen. Soitetaan yksinkertaisia riffejä tabulatuureista.

Aloitustaso 3 on tarkoitettu alakouluikäisille tai soittoharrastuksen vasta-aloittaneille.

Suoritus aika: Yksi lukuvuosi. Lähiopetusta 18 tuntia ja kotona tapahtuvaa harjoittelua 36 tuntia.

Aloitustaso 3

- 1.-6. kielten sävelet ensimmäisessä asemassa
- C-duuriasteikon ensimmäisessä asemassa ulkoa
- 1/8 nuotin, ylennysmerkkien (fis, cis) ja kertausmerkin käytön
- yleisimmät avosoinnut ulkoa
- säestää avosoinnuilla vuorolyönnein (ns. harjauskomppi)
- soittaa tabulatuureista helpon riffin tai melodian (Ohjelmistoesimerkkejä: Smoke on the water, James Bond theme)

Arviointi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Oppilas tunnistaa sävelet nuottiviivastolta sekä kitaran otelaudalta ensimmäisessä asemassa
- Oppilas soittaa sujuvasti C-duuriasteikon ensimmäisessä asemassa
- Oppilas pystyy soittamaan kappaleen tempossa alusta loppuun (ohjelmistoesimerkkejä: Jaakko-kulta, Menuetti G-duurissa/Bach)
- Oppilas osaa ulkoa yleisimmät avosoinnut (esim. Am, C, Dm, Em, F, G)
- Oppilas osaa säestää yksinkertaisella harjauskompilla C -ja G -sointuja
- Oppilas osaa lukea tabulatuureja sekä pystyy käyttämään niitä muistin tukena

Kitara, perustaso 1, 2 op

Perustaso on aloitustason lailla jaettu kolmeen lähtökohtaisesti yhden lukuvuoden mittaiseen osioon. Perustason tavoitteena on laajentaa sekä monipuolistaa kitaran otelaudan tuntemusta ensimmäisestä asemasta eteenpäin nuoteista, tabulatuureista, sointumerkeistä ja korvakuulolta soittaen sekä tutustuttaa oppilas musiikin termistöön ja ilmiöihin käytännön esimerkkien kautta. Perustasolla tutkitaan soittoasentoa ja soittotekniikkaa ergonomian kautta: oppilas oppii harjoittelemaan ja soittamaan rennosti itseään vahingoittamatta. Opettajan johdolla tutustutaan yhteysoittoon/yhdessä soittamiseen, kuuntelemiseen ja improvisointiin.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Perustasolla 1 tutustutaan viidennen ja kuudennen kielen säveliin koko otelaudan pituudelta sekä opetellaan löytämään voimasoinnut kyseisiltä kieliltä sointumerkeistä ja myös korvakuulolta. Jatketaan jo opittujen avosointujen harjoittelemista sormilla sekä plektralla näppäillen. Tutustutaan pentatoniseen molliasteikkoon. Laajennetaan asteikko- ja sävellajitietämystä C -duurista G -duuriin ja näiden rinnakkaismalleihin.

Perustaso 1 on tarkoitettu yläkouluikäisille tai aloitustason suorittaneille.

Suoritus aika: Yksi lukuvuosi. Lähiopetusta 18 tuntia ja kotona tapahtuvaa harjoittelua 36 tuntia.

Perustaso 1

- osaa 5. ja 6. kielen juurisävelet
- Etsiä korvakuulon varaisesti oikean juurisävelen opettajan soittaman mallin mukaan.
- osaa voimasoinnun (kvintti- ja kvartti-intervallit)
- soittaa avosointuja näppäillen
- C-Am, G-Em asteikot ensimmäisestä asemasta
- Am pentatonisen asteikon yhdestä asemasta

Arviointi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Oppilas osaa ulkoa 5. ja 6. kielen juurisävelet
- Oppilas osaa muodostaa voimasoinnun annetusta sävelestä
- Oppilas osaa näppäillä avosointuja puhtaasti (Ohjelmistoesimerkki: House of the Rising Run)
- Oppilas osaa ulkoa C-Am ja G-Em asteikot ensimmäisestä asemasta
- Oppilas osaa Am pentatonisen asteikon viidennestä asemasta

Kitara, perustaso 2, 2 op

Perustaso on aloitustason lailla jaettu kolmeen lähtökohtaisesti yhden lukuvuoden mittaiseen osioon. Perustason tavoitteena on laajentaa sekä monipuolistaa kitaran otelaudan tuntemusta ensimmäisestä asemasta eteenpäin nuoteista, tabulatuureista, sointumerkeistä ja korvakuulolta soittaen sekä tutustuttaa oppilas musiikin termistöön ja ilmiöihin käytännön esimerkkien kautta. Perustasolla tutkitaan soittoasentoa ja soittotekniikkaa ergonomian kautta: oppilas oppii harjoittelemaan ja soittamaan rennosti itseään vahingoittamatta. Opettajan johdolla tutustutaan yhteisoittoon/yhdessä soittamiseen, kuuntelemiseen ja improvisointiin.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Perustasolla 2 jatketaan viidennen ja kuudennen kielen sävelten opettelua tutustumalla barré-sointuihin. Opetellaan etsimään juurisävelet myös koko otelaudalta ja kaikilta kieliltä. Laajennetaan asteikkotuntemusta tutkimalla asteikkojen rakenteita sekä teoriassa että soittaen. Opetellaan uusia rytmejä kompaten ja sooloillen. Tutustutaan improvisoinnin alkeisiin pentatonisen asteikon avulla.

Perustaso 2 on tarkoitettu yläkouluikäisille tai perustason 1 suorittaneille.

Suoritus aika: Yksi lukuvuosi. Lähiopetusta 18 tuntia ja kotona tapahtuvaa harjoittelua 36 tuntia.

Perustaso 2

- soittaa barré-soinnut mollissa ja duurissa 5. ja 6. kieleltä
- improvisoida pentatonisen asteikon avulla
- etsiä kaikki sävelet otelaudalta
- osaa duuri- ja molliasteikot yhdellä kielellä (kaava)
- osaa oktaavi- ja terssi-intervallit
- lukea ja soittaa 1/16 nuotteja sekä 1/8 trioleita sisältävää materiaalia

Arviointi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Oppilas osaa soittaa 5. ja 6. kielen barré-soinnut puhtaasti
- Oppilas saa tuotettua ääniä improvisoiden pentatonisella asteikolla
- Oppilas löytää kaikki sävelet otelaudalta esim. oktaavien avulla
- Oppilas osaa soittaa duuri- ja molliasteikon yhdellä kielellä
- Oppilas löytää oktaavi- ja terssi-intervallit annetusta sävelestä
- Oppilas osaa 1/16 sekä 1/8 triolirytmien (esim. rytmipyramidi)

Kitara, perustaso 3, 2 op

Perustaso on aloitustason lailla jaettu kolmeen lähtökohtaisesti yhden lukuvuoden mittaiseen osioon. Perustason tavoitteena on laajentaa sekä monipuolistaa kitaran otelaudan tuntemusta ensimmäisestä asemasta eteenpäin nuoteista, tabulatuureista, sointumerkeistä ja korvakuulolta soittaen sekä tutustuttaa oppilas musiikin termistöön ja ilmiöihin käytännön esimerkkien kautta. Perustasolla tutkitaan soittoasentoa ja soittotekniikkaa ergonomian kautta: oppilas oppii harjoittelemaan ja soittamaan rennosti itseään vahingoittamatta. Opettajan johdolla tutustutaan yhteisoittoon/yhdessä soittamiseen, kuuntelemiseen ja improvisointiin.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Perustasolla 3 laajennetaan otelaudan tuntemusta tutustuen kolmisointujen muodostamiseen sekä sointuasteajatteluun. Opetellaan löytämään CAGED-järjestelmän avulla sekä capoa käyttäen tuttuja muotoja eri kohdista otelautaa. Kehitetään improvisointitaitoja mm. asteikkosekvenssejä harjoittelemalla ja kielten venytystä kokeilemalla. Opetellaan tekemään soittimeen perussäädöt.

Perustason 3 on tarkoitettu yläkouluikäisille tai perustason 2 suorittaneille.

Suoritus aika: Yksi lukuvuosi. Lähiopetusta 18 tuntia ja kotona tapahtuvaa harjoittelua 36 tuntia.

Perustaso 3

- muodostaa kolmisoinnut (duuri, molli, vähennetty ja ylinouseva)
- I, IV ja V -sointuasteet duurissa ja mollissa
- CAGED-järjestelmän perusteet ja capon käytön
- venyttää puoli- ja kokosävelaskeleet punomattomilla kielillä
- tehdä soittimeen perussäädöt ja vaihtaa kielet
- soittaa duuriasteikon C-muodon ympäriltä ja siirtää sen seuraaviin asemiin.

Arviointi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Oppilas osaa muodostaa kolmisoinnun annetuilta kieliryhmiltä
- Oppilas osaa soittaa I, IV ja V -sointuasteet duurissa ja mollissa annetusta sävellajista
- Oppilas osaa CAGED-järjestelmän perusteet ja capon käytön
- Oppilas osaa venyttää puoli- ja kokosävelaskeleet punomattomilla kielillä
- Oppilas osaa tehdä soittimeen perussäädöt ja vaihtaa kielet
- Oppilas osaa soittaa duuriasteikon C-muodon ympäriltä ja siirtää sen seuraaviin asemiin.

Kitara, jatkotaso, 3 op

Jatkotasoa ei ole jaettu osiin, vaan se on yksi laajempi kokonaisuus, joka suoritetaan lähiopetuksen tuntimäärästä riippuen 1-2 lukukaudessa. Jatkotason tavoitteena on kerrata, syventää ja soveltaa jo opittuja asioita sekä antaa oppilaalle työkalut monipuolisen soiton harrastamisen ja itsenäisen harjoittelun jatkamiseen. Jatkotasolla laajennetaan otelaudan tuntemusta, opetellaan uusia sointuja ja niiden pohjalta asteikoita sekä eri musiikkityyleissä säestämistä ja improvisointia. Jatkotasolla oppilas pohtii yhdessä opettajan kanssa, minkälaisia tietoja ja taitoja tarvitaan mahdollisia jatko-opintoja varten.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Jatkotasolla syvennetään jo opittuja tietoja ja taitoja sekä tutustaan uusiin ilmiöihin ja musiikkityyleihin, mm. bluesiin, jazziin, folk-musiikkiin sekä näissä tarvittaviin työkaluihin. Tutkitaan lähemmin kitaran soundia, vahvistimia ja efektejä. Paneudutaan yhdessä soittamiseen ja hyvään rytmiikkaan, eli timeen metronomin sekä taustanauhojen kanssa. Opetellaan asteikkojen soundeja, eli moodeja ja tutkitaan niiden yhteyttä sointuihin. Opetellaan kolmisointujen käännökset sekä niiden käyttö.

Jatkotaso on tarkoitettu toisen asteen opiskelijoille tai aloitus- ja perustasot suorittaneille.

Suoritus aika: Yksi lukuvuosi. Lähiopetusta 27 tuntia ja kotona tapahtuvaa harjoittelua 54 tuntia.

Jatkotaso

- osaa nelisointujen peruskäännökset
- osaa kolmisoinnut ja niiden käännökset
- osaa blueskaavan sekä improvisoida blues-asteikolla
- säestää solistia (toista kitaristia tai laulajaa)
- säätää vahvistimesta tyylinmukaisen soundin ja tilanteen vaatiman äänenvoimakkuuden
- soittaa duuriasteikon jokaisen CAGED-järjestelmän sointumuodon ympäriltä

Arviointi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Oppilas osaa säestää helpon kappaleen, joka sisältää myös nelisointuja (ohjelmistoiesimerkkejä: Fly Me to the Moon)
- Oppilas osaa soittaa reaalisointumerkeistä oikean käännöksen
- Oppilas osaa ulkoa blueskaavan sekä improvisoida yksinkertaisia blues- fraaseja taustanauhan mukana
- Oppilas kykenee säestämään solistia (toista kitaristia tai laulajaa)
- Oppilas osaa säätää vahvistimesta tyylinmukaisen soundin ja tilanteen vaatiman äänenvoimakkuuden
- Oppilas osaa soittaa duuriasteikon jokaisen CAGED-järjestelmän sointumuodon ympäriltä

Laulun opetussuunnitelma

Laulunopetuksen yleiset tavoitteet ja periaatteet

Jokilatvan opiston lauluopinnot auttavat kaiken ikäisiä ja taseisia laulajia kehittymään äänenkäyttäjinä. Lauluopintojen tavoitteena on tutustua omaan ääni-instrumenttiin sekä löytää oma rento ja soiva ääni. Opintoissa tutustutaan laulutekniikkaan ja laulamisen fysiologiaan, äänihygieniaan ja terveeseen äänenkäyttöön. Lisäksi opiskellaan musiikillisia ilmiöitä, harjoitellaan monipuolista ohjelmistoa, tyylinmukaisuutta, ilmaisua ja esiintymistä. Opintojen tavoitteena on, että oppilas oppii tuntemaan oman instrumenttinsa, osaa analysoida omaa äänenkäyttöään ja myös huoltaa sitä ongelmatilanteissa.

Lisäksi Jokilatvan opiston lauluopinnoissa huomioidaan laulamisen kokonaisvaltaisuus, joten laulutekniikan lisäksi opintoissa otetaan huomioon myös psyykinen ja sosiaalinen näkökulma. Oma ääni on herkkä ja arvokas asia, minkä vuoksi opettajalta vaaditaan erityistä sensitiivisyyttä oppilaan ohjaukseen. Opintojen on tärkeää rakentaa myös oppilaan laulajaidentiteettiä sekä auttaa oppilasta ymmärtämään mielen vaikutus ihmisen toimintaan. Omaan ääneen tutustuminen ja sen arvostaminen tuovat elämään paljon muutakin kuin laulutaitoa, esim. itsetuntemusta, minäpystyvyyttä ja itseilmaisua. Opinnot sisältävät myös yhdessä laulamista ja säestäjän kanssa työskentelyä, koska yhteismusisointi tutkitusti edistää yksilön hyvinvointia. Laulaminen on ennen kaikkea ilon ja hyvinvoinnin lähde, joka kuuluu ihan kaikille!

Opetuksessa korostetaan positiivista ja kannustavaa pedagogiikkaa ja pyritään luomaan turvallinen oppimisympäristö, sillä laulutunnin turvallisuus ja luottamus opettajan ja oppilaan välillä luo lähtökohdan oppilaan kehitykselle. Kaikki oppilaat kohdataan omana itsenään ja jokaisen ääntä arvostetaan lähtötasosta riippumatta. Opetus on oppilasta varten ja laulunopiskelijalla on aktiivinen rooli oppijana. Opintoissa kannustetaan pitkäjänteiseen ja päämäärätietoiseen harjoitteluun ja etsitään keinoja itseilmaisuuksiin ja luovuuteen. Näin tuetaan eläinikäistä taiteenharrastamista.

Jokilatvan opiston laulunopettajat sitoutuvat noudattamaan Laulopedagogit ry:n eettisiä ohjeita.

Oppilaaksi ottaminen

Jokilatvan opiston järjestämille laulutunneille hakeutuu opiskelijoita eri lähtötilanteista ja ikäluokista. Laulutunneille osallistumiseen ei ole ikärajaa eikä hakijoita karsita pääsykokeilla, vaan kaikilla on mahdollisuus päästä mukaan opetukseen lähtötasosta riippumatta.

Opetuksen toteuttaminen

Opetus toteutetaan yksilö- ja ryhmäopetuksena ja se sisältää säestäjän kanssa työskentelyä ja esiintymisiä.

Opetussuunnitelman rakenne

Laulun opetussuunnitelma on jaettu kolmeen taitotasoon, aloitus-, perus- ja jatkotasoon, joista kaksi ensimmäistä on pilkottu vielä kolmeksi pienemmäksi kokonaisuudeksi. Jokaiselle tasolle on määritelty omat tavoitteensa ja arviointikriteerinsä. Ensimmäisen aloitustason suoritettuaan opiskelija voi edetä opetussuunnitelman mukaisesti tai jatkaa opiskelua vapaatavoitteisesti. Opetussuunnitelma antaa opiskelijalle mahdollisuuden tavoitteelliseen etenemiseen harrastuksessa sekä kurssien suorittamiseen osaamisperusteisesti. Taitotasot avaavat opiskelijoille oppimisen tavoitteita ja auttavat arvioinnissa. Laulun opetussuunnitelma etenee järjestelmällisesti sopivilla ja helposti saavutettavilla askeleilla ja antaa opiskelijalle työkaluja sekä harrastamiseen että valmiuksia mahdollisiin jatko-opintoihin.

Laulu, aloitustaso 1, 2 op

Aloitustasoilla tutustutaan ihmiskehoon instrumenttina, laulutekniikan perusteisiin, musiikin hahmottamiseen, kuuntelemiseen ja luovuuteen. Aloitustaso on jaettu kolmeen osaan. Yhden osan suorittamiseen varataan lähtökohtaisesti yksi lukuvuosi, mutta eteneminen tapahtuu opiskelijan yksilöllisten tarpeiden mukaan.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Aloitustasolla 1 tutustutaan ihmiskehoon instrumenttina ja etsitään oikeanlaista kehon linjausta ja rentoutta. Harjoitellaan toistamaan laulamalla yksinkertaisia melodioita ja tunnistamaan äänen eri korkeuksia (ylös-alas, korkea-matala). Opitaan helppoa ohjelmistoa, leikitään äänellä ja etsitään laulamisen iloa. Lisäksi opitaan löytämään musiikista perussyke sekä tutustutaan yksinkertaisten kappaleiden peruselementteihin ja rakenteisiin.

Aloitustaso 1 on tarkoitettu kaikenikäisille laulun vasta-alkajille.

Suoritus aika: Yksi lukuvuosi.

Lähiopetusta 18 tuntia ja itsenäistä harjoittelua 36 tuntia, yhteensä 54 h.

Aloitustaso 1

- etsii laulamisen kannalta oikeanlaisen kehon linjauksen
- toistaa laulamalla opettajan laulaman tai pianolla soitetun yksinkertaisen melodian
- tunnistaa äänen eri korkeuksia (ylös-alas, korkea-matala)
- laulaa yksin ja kohtuullisen sävelpuhtaasti omalla äänialallaan
- tunnistaa musiikin perussykkeen sekä yksinkertaisten kappaleiden peruselementtejä ja rakenteita

Arviointi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Opiskelija osaa itsenäisesti etsiä oikeanlaisen kehon linjauksen (lauluasennon)

- Opiskelija pystyy toistamaan yksinkertaisen laulettun/soitetun melodian
- Opiskelija osaa nimetä äänen suuntia (meneekö melodia ylös vai alaspäin) ja erottaa toisistaan korkeat ja matalat äänet
- Opiskelija pystyy laulamaan yksin pianosäestyksellä kohtalaisella sävelpuhtaudella omalta äänialaltaan viisi helppoa laulua. Piano voi soittaa melodiaa tukena
- Opiskelija löytää kappaleista niiden perussykkeen ja pystyy tuottamaan sen esim. ääneen laskemalla tai taputtamalla musiikin mukana
- Opiskelija osaa nimetä kappaleen osista alkusoiton, säkeistön ja kertosakeen

Laulu, aloitustaso 2, 2 op

Aloitustasoilla tutustutaan ihmiskehoon instrumenttina, laulutekniikan perusteisiin, musiikin hahmottamiseen, kuuntelemiseen ja luovuuteen. Aloitustaso on jaettu kolmeen osaan. Yhden osan suorittamiseen varataan lähtökohtaisesti yksi lukuvuosi, mutta eteneminen tapahtuu opiskelijan yksilöllisten tarpeiden mukaan.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Aloitustasolla 2 opitaan terveen äänenkäytön periaatteita ja työkaluja sekä kehon ja äänen lämmittelyä. Opitaan oikeanlaista hengitystekniikkaa ja tunnistamaan laulutukea omassa kehossa. Laulamisen anatomiaan tutustutaan kuvien ja videoiden sekä harjoitteiden avulla. Opettajan johdolla etsitään omaa tapaa oppia musiikkia (kuuntelemalla, nuotista) ja opitaan säännöllisen harjoittelun tärkeyttä sekä nuotinluvun alkeita.

Aloitustaso 2 on tarkoitettu kaikenikäisille laulun vasta-alkajille.

Suoritus aika: Yksi lukuvuosi.

Lähiopetusta 18 tuntia ja itsenäistä harjoittelua 36 tuntia, yhteensä 54 h.

Aloitustaso 2

- nimeää terveen äänenkäytön peruseriaatteet
- orientoituu laulutilanteeseen ja lämmitellä kehonsa ja äänensä laulamista varten
- osaa alkeet kokonaisvaltaisesta hengityksestä ja tunnistaa hengitystuen omassa kehossaan sekä hahmottaa hengitykseen liittyvää anatomiaa
- itsenäisesti opetella uusia lauluja ja harjoitella säännöllisesti
- seurata sanoja ja melodian kulkua nuottiviivastolla

Arviointi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Opiskelija osaa nimetä terveen äänenkäytön peruseriaatteet (ryhti, rentous ja hengitys)
- Opiskelija osaa itsenäisesti lämmitellä kehonsa ja äänensä
- Opiskelija pystyy nimeämään ja osoittamaan laulamisen anatomian kannalta tärkeitä kehon osia ja ymmärtää niiden toimintaa. Lisäksi hän hallitsee laulamisen hengitystekniikkaa ja hengitystukea aloitustason mukaisesti (pallea laskeutuu, keskivartalo rentoutuu sisäänhengityksessä, ylävartalo pysyy rentona ja avonaisena)
- Opiskelija osaa itsenäisesti opetella uuden laulun melodian
- Opiskelija osaa seurata sanoja ja melodian kulkua nuottiviivastolla ja hahmottaa esim. melodian nousuja ja laskuja

Laulu, aloitustaso 3, 2 op

Aloitustasoilla tutustutaan ihmiskehoon instrumenttina, laulutekniikan perusteisiin, musiikin hahmottamiseen, kuuntelemiseen ja luovuuteen. Aloitustaso on jaettu kolmeen osaan. Yhden osan suorittamiseen varataan lähtökohtaisesti yksi lukuvuosi, mutta eteneminen tapahtuu opiskelijan yksilöllisten tarpeiden mukaan.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Aloitustasolla 3 jatketaan oikeanlaisen hengitystekniikan ja laulutuen harjoittelemista. Tavoitteena on saada koko kehoa enemmän käyttöön äänen tueksi ja oppia hallitsemaan syvähengityksen elementtejä. Lisäksi opiskellaan äänen huoltamista ja tekniikkaharjoitusten hyödyntämistä käytännön harjoitteluun. Tutustutaan yleisimpiin nuottimerkintöihin ja harjoitellaan selkeää artikulaatiota.

Aloitustaso 3 on tarkoitettu kaikenikäisille laulun vasta-alkajille.

Suoritus aika: Yksi lukuvuosi.

Lähiopetusta 18 tuntia ja itsenäistä harjoittelua 36 tuntia, yhteensä 54 h.

Aloitustaso 3

- löytää oikeanlaista rentoutta ja tukilihasten aktivaatiota laulaessaan sekä korjata virheellisiä jännityksiä tai liian vähäistä energiaa
- huoltaa omaa ääntä
- käyttää itsenäisesti tunneilla opittuja tekniikkaharjoituksia apuna laulujen harjoittelemisessa
- yleisimmät kappaleen rakenteista kertovat nuottimerkinnät (kertausmerkit, maalit, segno, coda, diskantti- ja bassoavain) ja seurata melodiaa säestyksellisestä nuotista
- artikuloida selkeästi laulaessaan ja laulaa sävelpuhtaasti niin, että säestys tukee melodiaa

Arviointi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Opiskelija hallitsee jo syvähengityksen periaatteita ja osaa hyödyntää kehon aktivaatiota ja joustavaa laulutukea äänen kannattelussa aloitustasoa vastaavalla tasolla
- Opiskelija osaa huoltaa omaa ääntään esim. flunssan jälkeen ja tietää, että lihaskunnosta huolehtiminen ja säännöllinen harjoittelu ovat tärkeitä äänenhuollon elementtejä
- Opiskelija osaa käyttää tunneilla opittuja tekniikkaharjoituksia (perustasolla lähinnä hengitys- ja kehon aktivoimisharjoituksia) apuna laulujen harjoittelemisessa
- Opiskelija tunnistaa yleisimmät nuottimerkinnät (kertausmerkit, maalit, segno, coda, diskantti- ja bassoavain) ja osaa seurata melodiaa säestyksellisestä nuotista
- Opiskelija osaa laulaessaan artikuloida selkeästi niin, että sanoista saa selvää ja sanojen painotukset ovat luonnollisia. Lisäksi hän kykenee laulamaan aloitustason tasoisia kappaleita sävelpuhtaasti niin, että säestys tukee melodiaa

Laulu, perustaso 1, 2 op

Perustasoilla laajennetaan ja monipuolistetaan jo opittua lauluinstrumentin hallintaa. Kaikilla osa-alueilla opiskellaan aloitustasoa vaativampia sisältöjä. Perustaso on aloitustason lailla jaettu kolmeen lähtökohtaisesti lukuvuoden mittaiseen osioon. Perustasojen 1-3 suositeltava ohjelmisto on yhteensä vähintään 15 kappaletta eri tyylilajeista. Lisäksi perustason 3 suoritettuaan opiskelijalla tulee olla suoritettuna myös pienimuotoisia esiintymisiä (esim. luokkamatineoita). Perustasolla on suositeltavaa saada myös palautetta toiselta lauluopettajalta esim. esiintymisten yhteydessä.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Perustasolla 1 kerrataan ja syvennetään äänentuoton fysiologisia perusteita ja kehon kokonaisvaltaista käyttämistä laulamissa. Itsearviointin ja opettajan avulla opetellaan arvioimaan omaa laulamista ja tunnistamaan omia vahvuuksia ja kehityskohteita laulajana sekä asettamaan tavoitteita opiskeluun. Musiikin kuuntelemisen kautta opiskelija voi löytää itselleen uutta ohjelmistoa ja oppia eri tyylisten laulajien äänenkäytöstä. Perustasolle 1 kuuluu myös ohjausta esiintymistilanteisiin ja esiintymiskokemusten kautta rakennetaan vähitellen esiintyjäidentiteettiä. Rytmimusiikin puolella tutustutaan improvisaation perusteisiin.

Perustaso 1 on tarkoitettu kaikenikäisille jo hieman laulua harrastaneille.

Suoritus aika: Yksi lukuvuosi.

Lähiopetusta 18 tuntia ja itsenäistä harjoittelua 36 tuntia, yhteensä 54 h.

Perustaso 1

- käyttää kehoaan kokonaisvaltaisemmin ja monipuolisemmin laulun tukemisessa
- itsearviointin avulla tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehitystarpeitaan laulajana sekä asettaa itselleen tavoitteita äänenkäytön opiskeluun
- musiikkia kuuntelemalla (konsertit, äänitteet) etsiä uutta ohjelmistoa ja laajentaa omaa ymmärrystään erilaisista lauluäänistä ja -tyyleistä
- toimia esiintymistilanteessa ja työskennellä säestäjän kanssa
- irtautua nuottikuvasta yksinkertaisen improvisaation ja äänellä leikkimisen kautta (rytmimusiikki)

Arviointi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Opiskelija osaa äänentuoton fysiologiset perusteet ja osaa käyttää hengitystukea aloitustasoa monipuolisemmin ja joustavammin
- Opiskelija osaa nimetä omia vahvuuksiaan, kehityskohteitaan ja tavoitteitaan laulajana
- Opiskelija on osallistunut konsertteihin kuulijana tai kuunnellut laulumusiikkia
- Opiskelija osaa toimia esiintymistilanteessa (säestäjän kanssa työskenteleminen, nuottitelineen säätö, yleisön kiittäminen, esiintymisjännityksen työstäminen)
- Opiskelija kykenee irtautumaan nuottikuvasta ja osaa yksinkertaisia melodian ja rytmin muunteluita (rytmimusiikki)

Laulu, perustaso 2, 2 op

Perustasoilla laajennetaan ja monipuolistetaan jo opittua lauluinstrumentin hallintaa. Kaikilla osa-alueilla opiskellaan aloitustasoa vaativampia sisältöjä. Perustaso on aloitustason lailla jaettu kolmeen lähtökohtaisesti lukuvuoden mittaiseen osioon. Perustasojen 1-3 suositeltava ohjelmisto on yhteensä vähintään 15 kappaletta eri tyyllilajeista. Lisäksi perustason 3 suoritettuaan opiskelijalla tulee olla suoritettuna myös pienimuotoisia esiintymisiä (esim. luokkamatineoita). Perustasolla on suositeltavaa saada myös palautetta toiselta lauluopettajalta esim. esiintymisten yhteydessä.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Perustasolla 2 harjoitellaan tunnistamaan ja käyttämään äänen eri rekisterejä sekä opitaan ymmärtämään niiden syntymekanismeja. Lisäksi keskitytään laulujen teksteihin harjoittelemalla

tekstianalyysia ja tulkintaa. Äänihygieniaa opiskelemalla syvennetään osaamista oman äänen huoltamiseen. Tähän tasoon sisältyy myös mikrofoni tekniikan perusteet (genren mukaisesti) sekä tahtilajien ja rytmiiikan harjoitteita. Tavoitteena myös laulaa lauluja vähintään yhdellä vieraalla kielellä.

Perustaso 2 on tarkoitettu kaikenikäisille jo hieman laulua harrastaneille.

Suoritus aika: Yksi lukuvuosi.

Lähiopetusta 18 tuntia ja itsenäistä harjoittelua 36 tuntia, yhteensä 54 h.

Perustaso 2

- tunnistaa ja tuottaa ääntä eri rekistereissä
- osaa tehdä laulun tekstistä analyysin ja käyttää erilaisia tulkinnan työkaluja
- osaa äänihygienian perusteet (ääneen vaikuttavat ulkoiset tekijät, sairaudet ja lääkitykset, äänifysiologiset tekijät, vireystila, tunteet ja stressi)
- osaa mikrofoni tekniikan perusteet (genren mukaisesti)
- eri tahtilajit ja rytmiiikan perusteet
- laulaa vähintään yhdellä muullakin kielellä kuin omalla äidinkielellään

Arviointi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Opiskelija tunnistaa ja osaa käyttää äänen eri rekistereitä. Klassisen musiikin puolella tavoitteena rekistereiden sulauttaminen ja huomaamattomat ylimenot. Rytmimusiikissa tyylin mukainen rekistereiden käyttö
- Opiskelija osaa käyttää erilaisia tulkinnan työkaluja ja analysoida laulun tekstejä
- Opiskelija osaa nimetä äänenkäyttöön vaikuttavia asioita (sairaudet, ulkoiset tekijät, äänifysiologiset tekijät, vireystila, stressi, tunteet, jne.) ja tunnistaa varsinkin omaan äänenkäyttöön vaikuttavat tekijät
- Opiskelija hallitsee mikrofoni tekniikan perusteet oman genrensä mukaisesti
- Opiskelija osaa perustahtilajit (2/4, 4/4, 3/4, 6/8) sekä eri sävelpituudet ja tauot. Rytmimusiikin puolella lisäksi kolmimuunteisuus
- Opiskelija osaa laulaa yhdellä muullakin kielellä kuin omalla äidinkielellään

Laulu, perustaso 3, 2 op

Perustasoilla laajennetaan ja monipuolistetaan jo opittua lauluinstrumentin hallintaa. Kaikilla osa-alueilla opiskellaan aloitustasoa vaativampia sisältöjä. Perustaso on aloitustason lailla jaettu kolmeen lähtökohtaisesti lukuvuoden mittaiseen osioon. Perustasojen 1-3 suositeltava ohjelmisto on yhteensä vähintään 15 kappaletta eri tyylilajeista. Lisäksi perustason 3 suoritettuaan opiskelijalla tulee olla suoritettuna myös pienimuotoisia esiintymisiä (esim. luokkamatineoita). Perustasolla on suositeltavaa saada myös palautetta toiselta lauluopettajalta esim. esiintymisten yhteydessä.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Perustasolla 3 opitaan hallitsemaan omaa ääni-instrumenttia eri rekistereissä ja rekisterinvaihdoksissa. Tavoitteena on oman äänialan laajentaminen ja rento äänenkäyttö. Opitaan myös erottamaan toisistaan duurit ja mollit. Rytmimusiikin puolella harjoitellaan twangin käyttöä äänen vahvistamisessa. Perustaso 3:n suoritettuaan opiskelija osaa laulaa sävelpuhtaasti pianosäestyksen kanssa ilman, että säestys tukee melodiaa. Lisäksi hän osaa analysoida omaa laulamistaan ja ohjata itseään yleisimmissä äänenkäytön haasteissa.

Perustaso 3 on tarkoitettu kaikenikäisille jo hieman laulua harrastaneille.

Suoritus aika: Yksi lukuvuosi.

Lähiopetusta 18 tuntia ja itsenäistä harjoittelua 36 tuntia, yhteensä 54 h.

Perustaso 3

- hallita ääni-instrumenttiaan eri rekistereissä ja rekisterinvaihdoksia perustason mukaisesti
- erottaa toisistaan duurin ja mollin ja laulaa duuri- ja mollikolmisointuja
- analysoida omaa laulamistaan ja ohjata itseään yleisimmissä äänenkäytön haasteissa
- laulaa sävelpuhtaasti ilman että säestys tukee melodiaa
- käyttää twangia apuna äänen vahvistamisessa. (rytmimusiikki)

Arviointi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Opiskelija hallitsee rekisterinvaihdoksen perustason mukaisesti ja on laajentanut omaa äänialaansa eri rekistereiden hallinnan avulla
- Opiskelija erottaa toisistaan duurin ja mollin ja kykenee laulamaan duuri- ja mollikolmisoinnut ilman apua
- Opiskelija osaa analysoida omaa laulamistaan ja kykenee ohjaamaan itseään eteenpäin äänenkäytön yleisimmissä haasteissa
- Opiskelija osaa laulaa sävelpuhtaasti ilman että säestys tukee melodiaa
- Opiskelija osaa lisätä ääneensä twangia äänen vahvistamiseksi (rytmimusiikki)

Laulu, jatkotaso, 4 op

Jatkotasolla syvennetään ja sovelletaan jo opittua lauluinstrumentin hallintaa. Jatkotasoa ei ole jaettu osiin vaan se on yksi laajempi kokonaisuus, joka suoritetaan kahdessa lukuvuodessa. Jatkotasolla on mahdollista suorittaa opinnäyttö esim. pienen konsertin muodossa (3-5 eri tyylistä kappaletta) ja saada myös toiselta laulunopettajalta palautetta konsertin yhteydessä. Jatkotason suorittaminen antaa valmiuksia ammattiopintoihin.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Jatkotasolla laulaja tutkii oman ääni-instrumenttinsa mahdollisuuksia ja syventää aikaisemmin oppimaansa. Tällä tasolla opiskelija harjoittelee kokonaisvaltaista kehon käyttämistä ja sopivan ääntöbalanssin löytämistä omaan äänenkäyttöön. Lisäksi perehdytään eri genrejen tyylinmukaiseen äänenkäyttöön ja fraseeraukseen. Jatkotason tavoitteena on vahvistaa laulajan laulajaidentiteettiä, tuoda omaa persoonaa laulamiseen ja antaa työkaluja tulkintaan ja esiintymiseen. Klassisen laulun puolella tutustutaan Vaccai vocalises -harjoituskappaleisiin ja rytmimusiikissa luovaa työskentelyä jatketaan improvisaation parissa.

Jatkotaso I on tarkoitettu kaikenikäisille lauluharrastuksessa jo pitkällä oleville laulajille.

Suoritus aika: 2 lukuvuotta.

Lähiopetusta 36 tuntia ja itsenäistä harjoittelua 72 tuntia, yhteensä 108 h.

Jatkotaso

- käyttää kehoaan kokonaisvaltaisesti äänen tukena sekä säädellä ilmanpainetta laulaessaan
- perustyylien mukaiset äänenkäytöt ja fraseeraukset

- identifioida itsenä laulajaksi ja ilmentää omaa persoonaansa äänenkäytössään
- esiintyä luontevasti, tuoda laulamiseen emootiota ja tulkita kappaleita omalla tyylillään
- muutamia Vaccai vocalises -harjoituskappaleita (klassinen musiikki)
- improvisoida blues-kiertoon muuntelemalla melodiaa ja rytmiä (rytmimusiikki)

Arviointi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Opiskelija hallitsee syvähengityksen ja joustavan laulutuen ja osaa säädellä ilmanpainetta laulaessaan
- Opiskelija hallitsee perustyyleille luonteenomaiset äänenkäyttötavat ja fraseeraukset
- Opiskelija on kehittänyt itselleen laulajaidentiteetin ja hän ilmentää omaa persoonallista otetaan äänenkäytössä
- Opiskelija kykenee esiintymään luontevasti ja hänen ilmaisussaan näkyy ja kuuluu erilaisia emootioita
- Opiskelija hallitsee muutamia Vaccai vocalises -kappaleita (klassinen musiikki)
- Opiskelija osaa improvisoida blues-kiertoon muuntelemalla melodiaa ja rytmiä (rytmimusiikki)

Pianonsoiton opetussuunnitelma

Yleiset tavoitteet

Piano-opintojen tavoitteena on herättää oppilaan kiinnostus musiikkia kohtaan, kehittää kuuntelutaitoja ja oppilaan itseilmaisua, vahvistaa psyykkistä, sosiaalisia taitoja ja hyvinvointia, vuorovaikutustaitoja sekä kannustaa oppilasta jatkuvaan musiikin harrastamiseen.

Oppilaaksi ottaminen

Oppilaaksi ottaminen tapahtuu ilmoittautumisjärjestyksessä. Pääsykokeita ei siis järjestetä.

Opetuksen toteuttaminen

Opetus toteutetaan yksilö- tai pieniryhmäopetuksena. Aloitustason 1 pianotunti kestää 15 min. Opintojen edetessä tunnin pituus 30-60 min. oppilaan edistymisen ja toivomuksen mukaisesti.

Opetussuunnitelman rakenne ja opintojen eteneminen

Piano-opinnot jakautuvat kolmeen tasoon (aloitus-, perus- ja jatkotasoon). Aloitus- ja perustaso on jaettu kolmeksi pienemmäksi kokonaisuudeksi. Aloitustason 1 jälkeen oppilas voi jatkaa opetussuunnitelman mukaan tai vapaatavoitteisesti. Opetussuunnitelma perehdyttää ja ohjaa oppilasta soittoharrastuksen polulla sekä antaa oppilaalle mahdollisuuksia askel askeleelta monipuolisesti kehittää soittotaitojaan. Taitotasot auttavat ymmärtämään oppimisen tavoitteet ja auttavat myös arvioinnissa. Pianotunneilla saadaan valmiuksia itsenäiseen musisointiin ja elinikäiseen musiikin harrastamiseen. Lähtökohtana on oppilaiden vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet. Opiskelun alussa oppilaille laaditaan joustava henkilökohtainen opetussuunnitelma, jota päivitetään tarpeen mukaan.

Oppilasarviointi ja tasosuoritukset

Pianotunneilla opetellaan itse- ja vertaisarviointia. Opintokokonaisuuden tavoitteiden saavuttamista arvioivat opettaja ja oppilas yhdessä. Oppilaiden arviointi on säännöllistä, monipuolista ja kannustavaa.

Piano-opetuksen tavoitealueet ovat musiikin hahmottaminen, soittotekniikka, kuuntelutehtävä, vapaa säestys, luovuus, yhteismusisointia erilaisissa kokoonpanoissa. Musiikin perusteiden opetus integroidaan soitto-opetukseen. Opettaja ohjaa oppilaan sopiviin yhteissoittomuotoihin. Opetussuunnitelmassa vapaa säestys on tärkeä osa. Vapaa säestys tarjoaa monipuolista näkökulmaa ja tukee oppilaan muuta musiikin opiskelua. Vapaa säestyksen tunneilla oppilas saa työkaluja pianokappaleiden harjoitteluun. Oppilaan halutessa opintoihin voidaan sisällyttää musiikin luomista, improvisointia ja säveltämistä oppilaan ja opettajan sopimalla tavalla.

Tasojen suorittamisedellytykset ovat osallistuminen pianotunnille, säännöllinen kotiharjoittelu opettajan ohjeiden mukaisesti sekä tasokohtaisten osaamistavoitteiden saavuttaminen.

Piano, aloitustaso 1, 1 op

Aloitustason tavoitteena on luoda pohjaa jatkuvalle musiikin opiskelulle, kehittää motorisia valmiuksia, kuuntelu- ja keskittymiskykyä sekä herättää luovuus ja kiinnostus musiikkia kohtaan. Aloitustasolla tutustutaan pianon rakenteeseen, soittotekniikan perusteisiin, musiikin hahmottamiseen ja vapaan säestyksen alkeisiin. Ohjelmisto sisältää tuttuja lauluja eri aihepiireistä, eri aikakausien pienimuotoisia sävellyksiä, kolmi- ja nelikätisiä soittotehtäviä opettajan kanssa sekä pieniä improvisaatio- tai sävellystehtäviä. Aloitetaan oppilaan ja opettajan yhteinen matka musiikin kiinnostavan maailmaan.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Aloitustaso 1 on nuotinlukua edeltävä vaihe. Soittotunneilla lauletaan tuttuja lauluja ja soitetaan korvakuulolta, improvisoidaan musiikin mukaan, sävelletään musiikkisatuja ja tarinoita, kehitetään mielikuvitusta. Musiikin kieltä harjoitellaan ja opitaan leikinomaisella tavalla.

Aloitustaso 1 on tarkoitettu aloittaville pienille oppilaille.

Suoritus aika: yksi lukuvuosi. Lähiopetusta 9 tuntia ja itsenäistä harjoittelua 18 tuntia.

Aloitustaso 1

- osaa kertoa pianosta ja flyygelistä
- löytää luontevan soittotavan
- tunnistaa tasajakoiset ja kolmijakoiset rytmit
- löytää sopivan laulukorkeuden, perussykkeen ja perustempon
- käyttää 2 ja 3 mustaa kosketinta
- käyttää käsiteparia (korkea-matala, nopea-hidas, voimakas-hiljainen, tutti-soolo)

Keskeiset sisällöt

Aloitustaso 1 on nuotinlukua edeltävä vaihe. Soittotunneilla lauletaan tuttuja lauluja ja soitetaan korvakuulolta, improvisoidaan musiikin mukaan, sävelletään musiikkisatuja ja tarinoita, kehitetään mielikuvitusta. Musiikin kieltä harjoitellaan ja opitaan leikinomaisella tavalla.

Aloitustaso 1 on tarkoitettu aloittaville pienille oppilaille.

Suoritus aika: yksi lukuvuosi. Lähiopetusta 9 tuntia ja itsenäistä harjoittelua 18 tuntia.

Arviointi

Arvioinnin kuvaus

Pianotunneilla opetellaan itse- ja vertaisarviointia. Opintokokonaisuuden tavoitteiden saavuttamista arvioivat opettaja ja oppilas yhdessä. Oppilaiden arviointi on säännöllistä, monipuolista ja kannustavaa.

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- osaa kertoa pianosta ja flyygelistä (koskettimisto, pedaalit, kielet, pianon vasara, nuottiteline)

- hallitsee ergonomisen soittotavan (luonteva soittoasento, ryhdikäs istuma-asento)
- osaa rytmit kaikulaulamisella, lorujen laulamisella tai taputtamalla
- osaa yhdistää laulun ja rytmiikan (laulun rytmi ja muotorakenne on selkeä)
- osaa käyttää 2 ja 3 mustaa kosketinta (mallin mukaan tekeminen), kädet erikseen
- osaa käyttää käsiteparia (korkea-matala, nopea-hidas, voimakas-hiljainen, tutti-soolo)
- hallitsee perustempon ja perussykkeen

Piano, aloitustaso 2, 2 op

Aloitustason tavoitteena on luoda pohjaa jatkuvalla musiikin opiskelulle, kehittää motorisia valmiuksia, kuuntelu- ja keskittymiskykyä sekä herättää luovuus ja kiinnostus musiikkia kohtaan. Aloitustasolla tutustutaan pianon rakenteeseen, soittotekniikan perusteisiin, musiikin hahmottamiseen ja vapaan säestyksen alkeisiin. Ohjelmisto sisältää tuttuja lauluja eri aihepiireistä, eri aikakausien pienimuotoisia sävellyksiä, kolmi- ja nelikätisiä soittotehtäviä opettajan kanssa sekä pieniä improvisaatio- tai sävellystehtäviä. Aloitetaan oppilaan ja opettajan yhteinen matka musiikin kiinnostavan maailmaan.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Aloitustason 2 tavoitteena on opettaa nuotinlukutaitoa ja soittotekniikan perusasioita. Tutustutaan viivastolla oleviin nuotteihin ja rytmeihin sekä soittamisen eri työkaluihin ja tapoihin. Opitaan teknisiä ja taiteellisia peruselementtejä. Käytetään musiikin terminologiaa ja erilaisia kuuntelutapoja sekä kehitetään oppilaan kuuntelutaitoja. Ohjelmisto voi sisältää musiikin luomista, improvisaatio- ja sävellysharjoituksia oppilaan ja opettajan yhdessä sopimalla tavalla. Edetään oppilaan edellytysten mukaisesti.

Aloitustaso 2 on tarkoitettu pääsääntöisesti aloittaville oppilaille.

Suoritus aika: Yksi lukuvuosi. Lähiopetusta 18 tuntia ja itsenäistä harjoittelua 36 tuntia.

Aloitustaso 2

- nimetä nuotit viivastojen sisällä, oktaavialat
- perustahtilajit 2/4, 3/4, 4/4
- lukea nuottikuvaa ymmärtäen nuottiarvoja ja taukoja (kokonuotti, puolinuotti, neljäsosanuotti)
- tasojakoisia ja kolmijakoisia rytmejä
- käyttää teknisiä ja taiteellisia perustaitoja
- ymmärtää terminologian merkitystä, lukea nuottitekstistä ja käyttää pianon soittamisessa

Keskeiset sisällöt

Aloitustason 2 tavoitteena on opettaa nuotinlukutaitoa ja soittotekniikan perusasioita. Tutustutaan viivastolla oleviin nuotteihin ja rytmeihin sekä soittamisen eri työkaluihin ja tapoihin. Opitaan teknisiä ja taiteellisia peruselementtejä. Käytetään musiikin terminologiaa ja erilaisia kuuntelutapoja sekä kehitetään oppilaan kuuntelutaitoja. Ohjelmisto voi sisältää musiikin luomista, improvisaatio- ja sävellysharjoituksia oppilaan ja opettajan yhdessä sopimalla tavalla. Edetään oppilaan edellytysten mukaisesti.

Aloitustaso 2 on tarkoitettu pääsääntöisesti aloittaville oppilaille.

Suoritus aika: Yksi lukuvuosi. Lähiopetusta 18 tuntia ja itsenäistä harjoittelua 36 tuntia.

Arviointi

Arvioinnin kuvaus

Pianotunneilla opetellaan itse- ja vertaisarviointia. Opintokokonaisuuden tavoitteiden saavuttamista arvioivat opettaja ja oppilas yhdessä. Oppilaiden arviointi on säännöllistä, monipuolista ja kannustavaa.

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Oppilas osaa nimetä nuotit viivastojen sisällä, oktaavialat
- Oppilas osaa käyttää perustahtilajit 2/4, 3/4, 4/4.
- Oppilas tunnistaa nuottiarvot ja tauot (kokonuotti, puolinuotti, neljäsosanuotti).
- Oppilas osaa käyttää tasojakoisia ja kolmijakoisia rytmejä.
- Oppilas osaa teknisiä ja taiteellisia peruselementtejä (soittotapa-non legato, glissando, klusteri), artikuloinnin alkeet, vuorokäsisoittoa.
- Oppilas ymmärtää terminologian merkitystä, osaa lukea nuottitekstistä ja käyttää pianon soittamisessa - tahti, tahtiosoitus, tahtiviiva, kaksoistahtiviiva, apuviiva - voimakkuuserot- pp, p, mp, mf, f, ff, crescendo, diminuendo - ritenuto - duuri-molli (tunnistetaan sävynä).

Piano, aloitustaso 3, 2 op

Aloitustason tavoitteena on luoda pohjaa jatkuvalla musiikin opiskelulle, kehittää motorisia valmiuksia, kuuntelu- ja keskittymiskykyä sekä herättää luovuus ja kiinnostus musiikkia kohtaan. Aloitustasolla tutustutaan pianon rakenteeseen, soittotekniikan perusteisiin, musiikin hahmottamiseen ja vapaan säestyksen alkeisiin. Ohjelmisto sisältää tuttuja lauluja eri aihepiireistä, eri aikakausien pienimuotoisia sävellyksiä, kolmi- ja nelikätisiä soittotehtäviä opettajan kanssa sekä pieniä improvisaatio- tai sävellystehtäviä. Aloitetaan oppilaan ja opettajan yhteinen matka musiikin kiinnostavan maailmaan.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Aloitustason 3 tavoitteena on valmentaa oppilasta perusopintoihin. Pianotunneilla keskitytään nuotinluvun perusteisiin, yleisteoriaan ja soittotekniikkaan. Ohjelmistona käytetään tuttuja lauluja sekä muuta sopivaa ohjelmistoa. Vapaan säestyksen tunneilla opitaan säestämään suoraan sointumerkeistä, kehitetään yhteismusisoinnin taitoja (kolmi- ja nelikätisiä sävellyksiä opettajan kanssa). Oppilas saa hyvän pohjan musiikkisuhteelle. Ohjelmisto voi sisältää musiikin luomista, improvisaatio- ja sävellysharjoituksia oppilaan ja opettajan yhdessä sopimalla tavalla.

Aloitustaso 3 on tarkoitettu kaikille pianonsoitosta ja sointusäestyksestä kiinnostuneille.

Suoritus aika: Yksi lukuvuosi. Lähiopetusta 18 tuntia ja itsenäistä harjoittelua 36 tuntia.

Aloitustaso 3

- nimeää nuotit viivastojen sisällä
- osaa rytmit yhdistettynä nuotinkirjoitukseen
- hahmottaa soittamansa musiikin rakenteita (muotorakenteet ABA)
- käyttää pianonsoiton peruselementtejä
- säestää perustehoilla
- ymmärtää terminologian merkitystä, lukea nuottitekstistä ja käyttää pianon soittamisessa

Arviointi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Oppilas osaa nimetä ja kirjoittaa nuotit viivastojen sisällä
- Oppilas osaa perustahtilajit 2/4, 3/4, 4/4 ja oppii nuottiarvot ja tauot. - kokonuotti, puolinuotti, neljäsosanuotti, kahdeksasosanuotti, pisteellinen puolinuotti, pisteellinen neljäsosanuotti
- Oppilas saa valmiuksia rakenteiden hahmottamiseen (muotorakenteet ABA)
- Oppilas soittaa molemmilla käsillä (kädet soittavat yhteen, käsien ristiin vieminen), käyttää pedaalia (pitkää pedaalia)
- Oppilas osaa säestää perustehoilla reaalisointu- ja astemerkeistä (sävellaji C-duuri), melodiaa ja sointumerkin ilmoittamaa bassoääntä, vasen käsi soittaa pelkät bassoäännet
- Kuulonvarainen säestäminen halutessaan
- Oppilas ymmärtää terminologian merkitystä, osaa lukea nuottitekstistä ja käyttää pianon soittamisessa - sanasto aloitustaso 2 - kohotahti, yhdyskaari, ykkösmaali, kakkosmaali, kertausmerkki, fermaatti, 8-----, ritenuto - voimakkuuserot- ff, f, mf, mp, p, pp, crescendo, diminuendo - soittotapa-legato, staccato, non legato, klusteri, glissando

Piano, perustaso 1, 2 op

Perustason tavoitteena on antaa mahdollisimman laaja musiikillinen pohja ja tutustuttaa elävään musiikkikulttuuriin. Vapaan säestyksen tunneilla integroidaan musiikin teoriaa pianonsoiton käytäntöön. Vapaan säestyksen tehtävä tukee musiikin intervallien, sointujen ja sävellajien hahmotusta. Kehitetään koordinaatiota ja ryhmin käsittelyä komppien avulla. Pianotunneilla tutustutaan tonaalisen musiikin perusrakenteisiin ja peruskäsitteisiin. Opitaan terminologian merkitystä, luetaan nuottitekstistä ja käytetään pianon soittamisessa.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Pianotunnille tuleville suositellaan ensin aloitustason suorittamista. Oppilas hallitsee pianon perustekniikkaa. Jatketaan nuotinluvun kehittämistä, hahmotetaan musiikillisia rakenteita, tunnistetaan musiikilliset intervallit. Kerätään monipuolesta ohjelmistoa, otetaan huomioon oppilaan tavoitteet. Opetussuunnitelma sisältää yhteismusisointi ja säestäminen. Ohjelmisto voi sisältää musiikin luomista, improvisaatio- ja sävellysharjoituksia oppilaan ja opettajan yhdessä sopimalla tavalla.

Perustaso 1 on tarkoitettu pianonsoitosta ja sointusäestyksestä kiinnostuneille.

Suoritus aika: Yksi lukuvuosi. Lähiopetusta 18 tuntia ja itsenäistä harjoittelua 36 tuntia.

Perustaso 1

- nimetä ja kirjoittaa nuotteja g- ja f-avaimilla (nuotit viivastojen sisällä)
- perustahtilajit 2/4, 3/4, 4/4, nuottiarvot ja tauot
- tunnistaa musiikilliset intervallit ja kolmisoinnut
- jäsentää soittamaansa musiikkia (fraseeraus, artikulaatiot)
- tunnistaa sävellajit C, G, D, a, e, d
- säestää perustehoilla
- hahmottaa musiikillisia yksinkertaisia perusrakenteita (muotorakenteet ABA, rondo, variaatiot)
- ymmärtää terminologian merkitystä, lukea nuottitekstistä ja käyttää pianon soittamisessa

Arviointi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Oppilas osaa nimetä ja kirjoittaa nuotteja viivastojen sisällä
- Oppilas osaa perustahtilajit 2/4, 3/4, 4/4; oppilas oppii nuottiarvot ja tauot. - kokonuotti, puolinuotti, neljäsosanuotti, kahdeksasosanuotti, pisteellinen puolinuotti, pisteellinen neljäsosanuotti
- Oppilas tunnistaa musiikilliset intervallit (sekunti, terssi, kvartti, kvintti), kolmisoinnut (perusmuoto) ja osaa käyttää pianon soittamisessa (intervallien ja kolmisointujen soittotekniikka)
- Oppilas saa valmiuksia fraseeraukseen (kaaret, artikulaatiot)
- Oppilas osaa käyttää sävellajit C, G, D, a, e, d
- Osaa säestää perustehoilla (muoto- I-IV-V-I, I-IV-I, I-V-I; vasen käsi-kolmisoinnut, perusmuoto), osaa lukea ja käyttää reaalisointumerkkejä (sävellajit C, G, d, a, e, d)
- Kykenee hahmottamaan musiikillisia rakenteita (muotorakenteet ABA, rondo, variaatiot)
- Oppilas ymmärtää terminologian merkitystä, osaa lukea nuottitekstistä ja käyttää pianon soittamisessa - sanasto aloitustaso 3 - korotusmerkki, alennusmerkki, palautusmerkki - sf, riterdando, moderato, allegro, andante, allegretto, a tempo, adagio, dolce, Tempo I - säestys-soolo-tutti

Piano, perustaso 2, 2 op

Perustason tavoitteena on antaa mahdollisimman laaja musiikillinen pohja ja tutustuttaa elävään musiikkikulttuuriin. Vapaan säestyksen tunneilla integroidaan musiikin teoriaa pianonsoiton käytäntöön. Vapaan säestyksen tehtävä tukee musiikin intervallien, sointujen ja sävellajien hahmotusta. Kehitetään koordinaatiota ja ryhmin käsittelyä komppien avulla. Pianotunneilla tutustutaan tonaalisen musiikin perusrakenteisiin ja peruskäsitteisiin. Opitaan terminologian merkitystä, luetaan nuottitekstistä ja käytetään pianon soittamisessa.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Perustaso 2 johdattelee yleisteorian, sointumerkkien ja säestysrytmien maailmaan. Pianotunnilla tutustutaan erilaisiin komppeihin, käytetään yleisimpiä säestyskuviota ja pedaalia säestystehtävissä. Oppilas osaa säestää ja kompata pianolla sointujen pohjalta, reaalisointumerkeistä. Kehitetään kykyä hahmottaa musiikkia kuulonvaraisesti, vahvistetaan oppilaan perussoittoteknisiä valmiuksia. Opetussuunnitelma sisältää myös yhteismusisointia opettajan tai toisen oppilaan kanssa. Ohjelmisto voi sisältää musiikin luomista, improvisaatio- ja sävellysharjoituksia oppilaan ja opettajan yhdessä sopimalla tavalla.

Perustaso 2 on tarkoitettu kaikille pianonsoitosta kiinnostuneille oppilaille.

Suoritus aika: Yksi lukuvuosi. Lähiopetusta 18 tuntia ja itsenäistä harjoittelua 36 tuntia.

Perustaso 2

- nimeää ja kirjoittaa nuotteja apuviivoihin asti
- tunnistaa perustahtilajit 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8
- nimeää, tunnistaa ja soittaa musiikillisia intervallia(sekunti-septimi) ja kolmisointuja
- tunnistaa sävellajit C-a, G-e, D-h, A-fis, F-d, B-g, Es-c
- käyttää yleisimmät säestyskuviot ja pedaalia säestystehtävässä
- säestää reaalisointumerkeistä
- ymmärtää terminologian merkitystä, lukea nuottitekstistä ja käyttää pianon soittamisessa

Arviointi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Oppilas osaa nimetä ja kirjoittaa nuotteja apuviivoihin asti (yksiviivainen, kaksiviivainen, pieni, suuri oktaavi)
- Oppilas osaa perustahtilajit 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8
- Oppilas osaa nimetä ja tunnistaa musiikilliset intervallit (sekunti, terssi, kvartti, kvintti, seksti, septimi), kolmisoinnut ja osaa käyttää pianon soittamisessa
- Oppilas osaa käyttää sävellajit C-a, G-e, D-h, A-fis, F-d, B-g, Es-c; muoto- I-IV-V-I, I-IV-I, I-V-I
- Oppilas osaa käyttää yleisimmät säestyskuviot ja pedaalia säestystehtävässä, oppilas osaa säestää ja kompata pianolla sointujen pohjalta (vasen käsi humppa-kompissa, valssi-kompissa)
- Oppilas osaa säestää reaalisointumerkeistä
- Oppilas ymmärtää terminologian merkitystä, osaa lukea nuottitekstistä ja käyttää pianon soittamisessa - sanasto perustaso 1 - andantino, molto, piu, meno, poco a poco, Da Capo Al Fine

Piano, perustaso 3, 2 op

Perustason tavoitteena on antaa mahdollisimman laaja musiikillinen pohja ja tutustuttaa elävään musiikkikulttuuriin. Vapaan säestyksen tunneilla integroidaan musiikin teoriaa pianonsoiton käytäntöön. Vapaan säestyksen tehtävä tukee musiikin intervallien, sointujen ja sävellajien hahmotusta. Kehitetään koordinaatiota ja ryhmin käsittelyä komppien avulla. Pianotunneilla tutustutaan tonaalisen musiikin perusrakenteisiin ja peruskäsitteisiin. Opitaan terminologian merkitystä, luetaan nuottitekstistä ja käytetään pianon soittamisessa.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Perustason 3 tavoitteena on valmentaa oppilaita jatko-opintoihin. Oppitunneilla saadaan valmiuksia itsenäiseen musisointiin sekä elinikäiseen musiikin harrastamiseen. Laajennetaan repertuaaria, kehitetään luovuutta ja annetaan mahdollisuus itseilmaisulle. Lähtökohtana on oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet. Ohjelmisto sisältää mm. yleislaulujen säestystä (joulu- ja onnittelulaulut, maakuntalaulut). Ohjelmisto sisältää musiikin luomista, improvisaatio- ja sävellysharjoituksia oppilaan ja opettajan yhdessä sopimalla tavalla.

Perustaso 3 on tarkoitettu jatkajille pianonsoitosta ja sointusäestyksestä kiinnostuneille.

Suoritus aika: Yksi lukuvuosi. Lähiopetusta 18 tuntia ja itsenäistä harjoittelua 36 tuntia.

Perustaso 3

- nimetä ja kirjoittaa nuotteja (6 oktaavia)
- tunnistaa perustahtilajit 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8
- rytmit yhdistettynä nuotinkirjoitukseen nuottiarvot
- tunnistaa sävellajit C-a, G-e, D-h, A-fis, E-cis, F-d, B-g, Es-c, As-f
- säestää reaalisointu- ja astemerkeistä, korvakuulolta
- käyttää yleisimpiä säestyskuvioita ja pedaalia säestystehtävissä (humppa-kompissa, valssi-kompissa, murtokolmisoinnut)
- ymmärtää terminologian merkitystä, lukea nuottitekstistä ja käyttää pianon soittamisessa

Arviointi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Oppilas osaa nimetä ja kirjoittaa nuotteja (yksiviivainen, kaksiviivainen, kolmiviivainen, pieni, suuri, kontraoktaavi)
- Perustahtilajit 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8
- Oppilas osaa nimetä ja kirjoittaa seuraavat nuottiarvot ja tauot: kokonuotti, puolinuotti, neljäsosanuotti, kahdeksasosanuotti, pisteellinen puolinuotti, pisteellinen neljäsosanuotti, trioli, kuudestoistaosanuotti, kolmaskymmeneskahdesosanuotti
- Oppilas osaa käyttää sävellajeja C-a, G-e, D-h, A-fis, E-cis, F-d, B-g, Es-c, As-f säestystehtävissä (muoto- I-IV-V7-I, I-IV-I, I-V7-I), osaa säestää reaalisointu- ja astemerkeistä
- Kuulonvarainen säestäminen halutessaan
- Oppilas osaa käyttää yleisimpiä säestyskuviota ja pedaalia säestystehtävissä (pedaalia sitomiseen ja rytmipedaalia), oppilas osaa säestää ja kompata pianolla sointujen pohjalta (vasen käsi humppa-kompissa, valssi-kompissa, murtokolmisoinnut)
- Oppilas ymmärtää terminologian merkitystä, osaa lukea nuottitekstistä ja käyttää pianon soittamisessa - sanasto, perustaso 2 - vivo, piu mosso, meno mosso, tenuto, cantabile, largo, lento, vivace, presto, leggiero, rallentando - etuhele, mordentti, gruppetto (kaksoishele), trilli

Piano, jatkotaso, 4 op

Jatkotasolla oppilas syventää osaamistaan pianon hallinnassa ja musiikin hahmottamisaineissa. Lähdetään kehittämään monipuolista ohjelmistoa. Ohjelmisto suunnitellaan oppilaslähtöisesti eli valikoidaan ohjelmistoa oppilaan omien mieltymysten mukaan. Opiskellaan säestystä komppaustekniikoilla, eri tyylilajeja ja yhteismusisointia erilaisissa koonpanoissa. Vapaan säestyksen tunteilla soinnut opetellaan merkitsemään aste- ja kirjainmerkintää käyttäen. Pianotunneilla tutustutaan musiikin eri aikakausien sävelkieleen, säveltäjiin ja teoksiin. Oppilas kykenee ylläpitämään ja harjoittamaan soittotaitoaan itsenäisesti.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Jatkotaso on tarkoitettu jatkaajille, pianonsoitosta ja sointusäestyksestä kiinnostuneille.

Suoritus aika: kaksi vuotta. Lähiopetusta 36 tuntia ja itsenäistä harjoittelua 72 tuntia.

Jatkotaso

- lukee nuottikuvaa ymmärtäen nuotti- ja esitysmarkintöjä (käytetään koko koskettimistoa)
- tunnistaa soittokappaleiden sävellajit, käyttää kaikkia sävellajeja
- soittaa prima vista -tehtävän
- hahmottaa musiikillisia rakenteita (muotorakenteet ABA, rondo, variaatiot, sonaatti)
- tulkita aikakausien musiikkia
- käyttää pianotekniikan elementtejä säestystehtävässä
- säestää ja kompata sointujen pohjalta, yleisimmät säestyskuviot
- ymmärtää terminologian merkitystä, lukea nuottitekstistä ja käyttää pianon soittamisessa

Arviointi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Oppilas osaa lukea nuottitekstiä (käytetään koko koskettimistoa)

- Oppilas osaa tunnistaa kaikki sävellajit, muoto I-IV-I, I-V7-I, I-IV-V7-I
- Oppilas osaa prima vista -tehtävän (helppoja kappaleita), osaa ohittaa virheet
- Oppilas osaa hahmottaa musiikillisia rakenteita (muotorakenteet ABA, rondo, variaatiot, sonaatti)
- Oppilas kykenee tulkitsemaan eri aikakausien musiikkia (musiikin historia ja tyylin tuntemus)
- Oppilas hallitsee juoksutekniikan, oktaavien tekniikan, pedaalitekniikan säestystehtävässä
- Oppilas osaa käyttää yleisimpiä säestyskuvioita (humppa-kompissa, valssi-kompissa, murtokolmisoinnut, synkooppi-kompissa, beat-kompissa), sointujen käännöksiä (perus-, terssi-, kvinttiasema) säestystehtävässä
- Oppilas ymmärtää terminologian merkitystä, osaa lukea nuottitekstistä ja käyttää pianon soittamisessa - sanasto perustaso 3 - *espressivo*, *risoluto*, *simile*, *subito*, *sostenuto*, *accelerando*, *con muoto*, *rubato*, *quazi*, *una korda*, *tre korda*, *senza ped.*, *con brio*, *morendo*, *brillante*, *semplice*, *etuhete*, *mordentti*, *gruppetto*(kaksoishele), *trilli*

Rumpujensoiton opetussuunnitelma

Yleiset tavoitteet ja periaatteet

Rumpujensoiton yksilöopetuksen opetussuunnitelman tarkoitus on antaa oppilaalle raamit opiskeluun, siihen kuitenkin painostamatta. Opetussuunnitelma toimii myös työkaluna opettajalle opetuksen sisällön suunnittelussa. Opetussuunnitelman tavoitteena on herättää oppilaassa kiinnostus musiikkia ja soittamista kohtaan, kehittää kuuntelutaitoja ja itseilmaisua, vahvistaa psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä kannustaa jatkuvaan musiikin harrastamiseen.

Oppilaaksi ottaminen

Jokilatvan opiston järjestämille soittotunneille hakeutuu oppilaita eri lähtötilanteista ja ikäluokista, aina lapsista eläkeläisiin. Rumputunneille osallistumiseen ei ole ala- tai yläikärajaa. Aiempaa kokemusta ei vaadita, eikä osallistumiseen järjestetä pääsykoetta.

Opetuksen toteuttaminen

Rumpujensoiton opetus tapahtuu pääsääntöisesti yksilöopetuksena.

Opetussuunnitelman rakenne ja opintojen eteneminen

Opetussuunnitelma on jaettu taitotasoihin, joissa kullekin on määritelty omat tavoitteensa. Aloitustason 1 jälkeen oppilas voi edetä opetussuunnitelman mukaisesti tai jatkaa opiskelua vapaatavoitteisesti. Opetussuunnitelma antaa oppilaalle kuitenkin mahdollisuuden tavoitteelliseen etenemiseen harrastuksessa sekä kurssien suorittamiseen osaamisperusteisesti aloitustasolta perustason kautta jatkotasolle.

Taitotasot auttavat ymmärtämään oppimisen tavoitteet ja auttavat myös arvioinnissa. Opetussuunnitelman tavoitteet ovat realistisia, käytännönläheisiä ja jokaisen oppilaan saavutettavissa. Opetuksessa korostetaan positiivista ja kannustavaa pedagogiikkaa. Soittotuntien tulee lähtökohtaisesti palvella oppilaan intressejä sekä olla hauska ja innostava kokemus. Oppilaan ja opettajan vuorovaikutus on keskeistä opintojen suunnittelussa, tavoitteiden saavuttamisessa ja arvioinnissa. Opettajan tehtävänä on ohjata, tukea ja kannustaa oppilasta soittoharrastuksen polulla.

Opetussuunnitelma etenee järjestelmällisesti sopivin askelin kohti rumpujensoiton perusteiden hallintaa ja antaa oppilaalle työkalut monipuoliseen soiton harrastamiseen, itsenäiseen harjoitteluun sekä eväät jatko-opintoihin.

Rummut, aloitustaso 1, 1 op

Aloitustason tavoitteet

Aloitustaso on jaettu kolmeen osaan. Yhden osan suorittamiseen varataan lähtökohtaisesti yksi lukuvuosi, mutta eteneminen tapahtuu oppilaan yksilöllisten edellytysten ja tarpeiden mukaan. Aloitustason tavoitteena on oppia tuntemaan rumpusetillä sekä pikkurummulla soittoa pieni pala kerrallaan nuoteista, kuvanuoteista ja opettajan esimerkkiä seuraamalla. Opettaja tutustuttaa oppilaan instrumentin soittotekniikan alkeisiin. Oppilas oppii itselleen luontevan soittotavan ja -asennon sekä omiin aikatauluihin sopivan säännöllisen harjoittelurytmin.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Aloitustasolla 1 opiskellaan rumpujensoiton alkeita. Opettajan johdolla etsitään luonteva tapa pitää kapuloita käsissä sekä opetellaan peruslyöntitekniikkaa vuorolyönnein. Opiskellaan rumpusetin eri osien nimet. Lisäksi harjoitellaan nuottien lukemista ja niistä soittamista pikkurummulla sekä harjoitusallustalla.

Aloitustaso 1 on tarkoitettu alakouluikäisille tai soittoharrastuksen vasta-aloittaneille.

Suoritus aika: Yksi lukuvuosi. Lähiopetusta 9 tuntia ja kotona tapahtuvaa harjoittelua 18 tuntia.

Aloitustaso 1

- säätää rumpupenkin sekä pikkurumputelineen korkeuden itselleen sopivaksi.
- pitää kapuloita rennosti sekä oikeasta kohtaa kiinni.
- tuntee rumpusetin osat nimeltä.
- soittaa pikkurumpua vuorolyönnein tasaisesti.
- lukea ja soittaa pikkurummulla neljäsosanuotteja sekä neljäsosataukoja.

Arviointi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Oppilas osaa nostaa ja laskea rumpupenkkiä sekä pikkurumputelinettä itselleen sopivaksi.
- Oppilas pitää kapuloista kiinni rennosti ja oikeasta kohtaa.
- Oppilas osaa rumpusetin osien nimet.
- Oppilas pystyy soittamaan tempossa pikkurumpua vuorolyönnein.
- Oppilas osaa lukea ja soittaa nuoteista neljäsosanuottimateriaalia.

Rummut, aloitustaso 2, 2 op

Aloitustaso on jaettu kolmeen osaan. Yhden osan suorittamiseen varataan lähtökohtaisesti yksi lukuvuosi, mutta eteneminen tapahtuu oppilaan yksilöllisten edellytysten ja tarpeiden mukaan. Aloitustason tavoitteena on oppia tuntemaan rumpusetillä sekä pikkurummulla soittoa pieni pala kerrallaan nuoteista, kuvanuoteista ja opettajan esimerkkiä seuraamalla. Opettaja tutustuttaa oppilaan instrumentin soittotekniikan alkeisiin. Oppilas oppii itselleen luontevan soittotavan ja -asennon sekä omiin aikatauluihin sopivan säännöllisen harjoittelurytmin.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Aloitustasolla 2 jatketaan rumpujensoiton alkeiden opiskelua ja kerrataan jo opittuja taitoja. Harjoitellaan vuorolyöntiä kaikkiin rumpusetin osiin. Tutustutaan kahdeksasosarytmiin sekä

ääneen laskemiseen. Opetellaan soittamaan peruskomppi kuvanuoteista sekä rumpusetillä että kehorytmillä. Tutustutaan kapulan pomputteluun pikkurummun kalvolla sekä harjoituslustalla. Opettajan johdolla tutustutaan korvakuulolla soittamiseen toistamalla perässä opettajan soittama rytmi.

Aloitustaso 2 on tarkoitettu alakouluikäisille tai soittoharrastuksen vasta-aloittaneille.

Suoritus aika: Yksi lukuvuosi. Lähiopetusta 18 tuntia ja kotona tapahtuvaa harjoittelua 36 tuntia.

Aloitustaso 2

- soittaa neljäsosanuotteja kaikkiin rumpusetin osiin vuorolyönnein sekä bassorummulla.
- soittaa kahdeksasosanuotteja pikkurumpuun vuorolyönnein.
- soittaa peruskompin kuvanuotista sekä rumpusetillä että kehorytmillä.
- laskea ääneen soittaessa.
- pomputtaa kapulaa pikkurummun kalvossa sekä harjoituslustalla.
- toistaa opettajan soittaman kahden-neljän iskun mittaisen rytmisarjan.

Arviointi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Oppilas osaa soittaa neljäsosanuottiharjoituksia kaikkiin rumpusetin osiin.
- Oppilas osaa soittaa nuoteista kahdeksasosaharjoituksia pikkurumpuun.
- Oppilas osaa soittaa peruskomppia katkeamatta vähintään kaksi tahtia.
- Oppilas osaa laskea ääneen pikkurumpuharjoitusten mukana.
- Oppilas saa kapulan pomppimaan pikkurummun kalvoon sekä harjoituslustaan.
- Oppilas osaa toistaa lyhyen rytmisarjan.

Rummut, aloitustaso 3, 2 op

Aloitustaso on jaettu kolmeen osaan. Yhden osan suorittamiseen varataan lähtökohtaisesti yksi lukuvuosi, mutta eteneminen tapahtuu oppilaan yksilöllisten edellytysten ja tarpeiden mukaan. Aloitustason tavoitteena on oppia tuntemaan rumpusetillä sekä pikkurummulla soittoa pieni pala kerrallaan nuoteista, kuvanuoteista ja opettajan esimerkkiä seuraamalla. Opettaja tutustuttaa oppilaan instrumentin soittotekniikan alkeisiin. Oppilas oppii itselleen luontevan soittotavan ja -asennon sekä omiin aikatauluihin sopivan säännöllisen harjoittelurytmin.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Aloitustasolla 3 jatketaan rumpujen soiton alkeiden opiskelua ja kerrataan jo opittuja taitoja sekä perehdytään aiempaa monipuolisemmin soittamisen perustekniikkaan. Harjoitellaan kahdeksasosarytmejä nuoteista kaikilla rumpusetin osilla. Soitetaan peruskomppia eri tempoilla. Tutustutaan rumpufillien soittamiseen sekä soittodynamiikkaan. Tutustutaan metronomin kanssa harjoitteluun. Opetellaan kuudestoistaosarytmejä nuoteista sekä kehitetään korvakuulolla soittoa.

Aloitustaso 3 on tarkoitettu alakouluikäisille tai soittoharrastuksen vasta-aloittaneille.

Suoritus aika: Yksi lukuvuosi. Lähiopetusta 18 tuntia ja kotona tapahtuvaa harjoittelua 36 tuntia.

Aloitustaso 3

- soittaa kahdeksasosarytmejä kaikkiin rumpusetin osiin vuorolyönnein sekä bassorummulla.

- soittaa kuudestoistaosanuotteja pikkurumpuun vuorolyönnein.
- soittaa peruskompin eri variaatioita sujuvasti ulkomuistista sekä rumpusetillä että kehorytmillä.
- soittaa aiempia nuottiharjoituksia metronomin mukana.
- soittaa yksinkertaisen rumpufillin.
- toistaa opettajan soittaman neljän-kahdeksan iskun mittaisen rytmisarjan.

Arviointi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Oppilas osaa soittaa kahdeksasosanuottiharjoituksia kaikkiin rumpusetin osiin.
- Oppilas osaa soittaa nuoteista kuudestoistaosaharjoituksia pikkurumpuun.
- Oppilas osaa soittaa peruskomppia ja sen variaatioita sujuvasti vähintään kahdeksan tahtia.
- Oppilas osaa soittaa helppoja harjoituksia metronomin tahdissa.
- Oppilas osaa soittaa helpon kahdeksasosafillin peruskompin päätteeksi.
- Oppilas osaa toistaa perässä neljän-kahdeksan iskun mittaisen rytmisarjan.

Rummut, perustaso 1, 2 op

Perustaso on aloitustason lailla jaettu kolmeen lähtökohtaisesti yhden lukuvuoden mittaiseen osioon. Perustason tavoitteena on laajentaa sekä monipuolistaa rumpujensoiton tuntemusta nuoteista, opettajan esimerkkiä seuraten ja korvakuulolta soittaen sekä tutustuttaa oppilas eri musiikkityyleihin, rumpufilleihin, rudimentteihin, musiikin termistöön ja ilmiöihin käytännön esimerkkien kautta. Perustasolla tutkitaan soittoasentoa ja soittotekniikkaa ergonomian kautta: oppilas oppii harjoittelemaan ja soittamaan rennosti itseään vahingoittamatta. Opettajan johdolla tutustutaan yhtyesoittoon/yhdessä soittamiseen, kuuntelemiseen ja improvisointiin.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Perustasolla 1 tutustutaan tuplalyöntitekniikkaan sekä pikkurummun päristämiseen. Jatketaan jo opittujen komppien harjoittelusta sekä tutustutaan valssi-, humppa- ja triolikompeihin. Laajennetaan rytmien tuntemusta kahdeksasosatrioliin sekä daktyylirytmieihin. Tutustutaan soittodynamiikkaan ja eri dynamiikkamerkintöihin.

Perustaso 1 on tarkoitettu yläkouluikäisille tai aloitustason suorittaneille.

Suoritus aika: Yksi lukuvuosi. Lähiopetusta 18 tuntia ja kotona tapahtuvaa harjoittelua 36 tuntia.

Perustaso 1

- soittaa pikkurumpua tuplalyönnein ja soittaa tremolon pikkurummulla (double stroke roll ja buzz roll).
- soittaa valssi-, humppa- ja triolikomppit rauhallisella tempolla.
- lukea sekä soittaa nuoteista kahdeksasosatrioliharjoituksia pikkurumpuun.
- lukea sekä soittaa daktyylirytmieitä (porkkana ja peruna -rytmit).
- soittaa peruskompin variaatioita hi-hatiin ja komppipeltiin sekä vaihtaa näiden välillä sujuvasti.
- lukea nuottikuvasta forte ja piano -merkinnät ja soittaa merkintöjen mukaisella dynamiikalla.

Arviointi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Oppilas osaa soittaa pikkurumpua tuplalyönnein sekä saa molemmilla käsillä tremolon aikaiseksi pikkurummun kalvoa vasten.
- Oppilas osaa soittaa hitaasti valssi-, humppa- ja triolikompit.
- Oppilas osaa lukea sekä soittaa kahdeksasosatrioleja sisältävää nuottimateriaalia.
- Oppilas osaa soittaa daktyyli rytmit.
- Oppilas osaa soittaa kahdeksasosakomppeja hi-hatiin sekä komppipeltiin ja vaihtaa sujuvasti näiden välillä.
- Oppilas osaa soittaa normaalilla lyöntivoimakkuudella sekä hiljaisella voimakkuudella.

Rummut, perustaso 2, 2 op

Perustaso on aloitustason lailla jaettu kolmeen lähtökohtaisesti yhden lukuvuoden mittaiseen osioon. Perustason tavoitteena on laajentaa sekä monipuolistaa rumpujensoiton tuntemusta nuoteista, opettajan esimerkkiä seuraten ja korvakuulolta soittaen sekä tutustuttaa oppilas eri musiikkityyleihin, rumpufilleihin, rudimentteihin, musiikin termistöön ja ilmiöihin käytännön esimerkkien kautta. Perustasolla tutkitaan soittoasentoa ja soittotekniikkaa ergonomian kautta: oppilas oppii harjoittelemaan ja soittamaan rennosti itseään vahingoittamatta. Opettajan johdolla tutustutaan yhtyesoittoon/yhdessä soittamiseen, kuuntelemiseen ja improvisointiin.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Perustasolla 2 jatketaan rumpujensoiton opettelua tutustumalla paradiddle -käsijärjestykseen. Opetellaan soittamaan komppeja lattiatomtomiin sekä ns. cross stick -tekniikalla pikkurumpuun. Laajennetaan rytmituntemusta opettelemalla synkooppirytmii nuottiharjoituksia soittamalla sekä soveltamalla rytmejä filleihin. Opetellaan puolitempokomppi. Tutustutaan improvisoinnin alkeisiin vuorolyönnejä käyttämällä.

Perustaso 2 on tarkoitettu yläkouluikäisille tai perustason 1 suorittaneille.

Suoritus aika: Yksi lukuvuosi. Lähiopetusta 18 tuntia ja kotona tapahtuvaa harjoittelua 36 tuntia.

Perustaso 2

- paradiddle käsijärjestyksen.
- soittaa peruskompit cross stick kapulatekniikalla.
- soittaa peruskompit lattia- ja etutomtom -rumpuihin.
- lukea sekä soittaa synkooppirytmiejä.
- soittaa puolitempokomppeja.
- soittaa pikkurumpuun vuoron perään kovan ja hiljaisen lyönnin.

Arviointi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Oppilas osaa paradiddle käsijärjestyksen.
- Oppilas osaa soittaa kapulalla oikeaan kohtaan pikkurummun kanttia (cross stick).
- Oppilas osaa soittaa peruskomppeja lattia- ja etutomtomrumpuihin.
- Oppilas osaa lukea sekä soittaa synkooppirytmiejä.
- Oppilas osaa soittaa puolitempokomppeja eli komppeja missä aksentti tulee kolmannelle iskulle.

- Oppilas osaa soittaa aksentteja pikkurumpuun.

Rummut, perustaso 3, 2 op

Perustaso on aloitustason lailla jaettu kolmeen lähtökohtaisesti yhden lukuvuoden mittaiseen osioon. Perustason tavoitteena on laajentaa sekä monipuolistaa rumpujensoiton tuntemusta nuoteista, opettajan esimerkkiä seuraten ja korvakuulolta soittaen sekä tutustuttaa oppilas eri musiikkityyleihin, rumpufilleihin, rudimentteihin, musiikin termistöön ja ilmiöihin käytännön esimerkkien kautta. Perustasolla tutkitaan soittoasentoa ja soittotekniikkaa ergonomian kautta: oppilas oppii harjoittelemaan ja soittamaan rennosti itseään vahingoittamatta. Opettajan johdolla tutustutaan yhtyesoittoon/yhdessä soittamiseen, kuuntelemiseen ja improvisointiin.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Perustasolla 3 laajennetaan rumpujensoiton tietämystä tutustumalla rumpujen huoltoon ja viritykseen. Opetellaan uusia käsijärjestyksiä ja tekniikoita. Kehitetään improvisointitaitoja soittamalla taustanauhojen päälle sekä opettajan kanssa vuorotellen sooloilemalla. Opetellaan tekemään soittimeen perussäädöt.

Perustason 3 on tarkoitettu yläkouluikäisille tai perustason 2 suorittaneille.

Suoritus aika: Yksi lukuvuosi. Lähiopetusta 18 tuntia ja kotona tapahtuvaa harjoittelua 36 tuntia.

Perustaso 3

- soittaa viiden ja kuuden iskun rollit.
- flam lyöntitekniikan.
- soittaa kuudestoistaosakompeja.
- tarkistaa sekä säätää pikkurummun ja tomtomien vireen.
- tehdä soittimeen perussäädöt kuten telineiden muistilukkojen säätö ja bassorummun pedaalin säätö.
- aksentoida neljäsosanuotit hi-hattiin peruskompissa.

Arviointi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Oppilas osaa soittaa viiden ja kuuden iskun rollit.
- Oppilas osaa soittaa flam-isku ja rumpusettiin.
- Oppilas osaa soittaa kuudestoistaosakompeja.
- Oppilas osaa tarkistaa sekä säätää pikkurummun ja tomtomien vireen.
- Oppilas osaa tehdä rumpuihin ja telineisiin perussäädöt.
- Oppilas osaa soittaa peruskompin aksentoimalla neljäsosanuotit hi-hattiin.

Rummut, jatkotaso, 3 op

Jatkotaso ei ole jaettu osiin, vaan se on yksi laajempi kokonaisuus, joka suoritetaan lähiopetuksen tuntimäärästä riippuen 1-2 lukukaudessa. Jatkotason tavoitteena on kerrata, syventää ja soveltaa jo opittuja asioita sekä antaa oppilaalle työkalut monipuolisen soiton harrastamisen ja itsenäisen harjoittelun jatkamiseen. Jatkotasolla laajennetaan rumpujensoiton osaamista, opetellaan uusia kompeja ja fillejä sekä sovelletaan niitä eri musiikkityyleihin. Jatkotasolla oppilas pohtii yhdessä opettajan kanssa, minkälaisia tietoja ja taitoja tarvitaan mahdollisia jatko-opintoja varten.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Jatkotasolla syvennetään jo opittuja tietoja ja taitoja sekä tutustaan uusiin ilmiöihin ja musiikkityyleihin, mm. bluesiin, jazziin, Latalaisen-Amerikan rytmeihin sekä näissä tarvittaviin työkaluihin. Tutkitaan lähemmin rumpujen soundia, virittämistä sekä erikoisempia apuvälineitä. Paneudutaan yhdessä soittamiseen ja hyvään rytmikkaan, eli timeen metronomin sekä taustanauhojen kanssa. Opetellaan kolmimuunteisen fraseerauksen alkeet ja sovelletaan opittua jo tuttuihin kompeihin sekä filleihin. Tutkitaan rumpujensoiton dynamiikkaa ja otetaan ns. haamulyönnit (ghost-notes) osaksi kompeja ja fillejä. Tutustutaan lineaarisen soiton alkeisiin ja keksitään itse lineaarisia kompeja sekä fillejä.

Jatkotaso on tarkoitettu toisen asteen opiskelijoille tai aloitus- ja perustasot suorittaneille.

Suoritus aika: Yksi lukuvuosi. Lähiopetusta 27 tuntia ja kotona tapahtuvaa harjoittelua 54 tuntia.

Jatkotaso

- soittaa haamulyöntejä pikkurumpuun rumpukompeissa.
- soittaa lineaarisia fillejä sekä kompeja.
- soittaa nuottiharjoituksia kolmimuunteisesti.
- soittaa swing ja blues tyyliellä.
- soittaa rumpukompeja ja fillejä hyvällä timellä sekä tyylimukaisella äänenvoimakkuudella.
- soittaa peruskompit eri hi-hat variaatioilla.

Arviointi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Oppilas osaa soittaa haamulyöntejä pikkurumpuun rumpukompeissa.
- Oppilas osaa soittaa helppoja lineaarisia fillejä sekä kompeja.
- Oppilas osaa soittaa tuttuja nuottiharjoituksia kolmimuunteisesti.
- Oppilas kykenee soittamaan taustanauhan tai opettajan säestyksellä swing ja blueskomppia.
- Oppilas osaa soittaa hiljaa ja kovaa tarpeen mukaan sekä pysyy metronomin tai taustanauhan mukana.
- Oppilas osaa soittaa peruskompeja eri hi-hat aksenteilla sekä kuudestoistaosadakylyrytmeillä.

Viulunsoiton opetussuunnitelma

Yleiset tavoitteet ja periaatteet

Viulunsoiton yksilöopetuksen opetussuunnitelman tavoitteena on herättää kiinnostus musiikkia ja soittamista kohtaan, kehittää kuuntelutaitoja ja itseilmaisua, vahvistaa psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä kannustaa jatkuvaan musiikin harrastamiseen.

Opetussuunnitelma ohjaa soittoharrastuksen polulla ja antaa mahdollisuuden kehittää monipuolisesti soittotaitoja askel askeleelta. Taitotasot auttavat ymmärtämään oppimisen tavoitteet ja auttavat myös arvioinnissa. Opiskelijan ja opettajan vuorovaikutus on keskeistä opintojen suunnittelussa, tavoitteiden asettamisessa ja arvioinnissa. Opintokokonaisuuden tavoitteiden saavuttamista arvioivat opettaja ja opiskelija yhdessä. Oppilaiden arviointi on säännöllistä, monipuolista ja kannustavaa.

Opetuksessa korostetaan positiivista ja kannustavaa pedagogiikkaa. Lähtökohtana on opiskelijan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet. Opintoissa kannustetaan pitkäjänteiseen ja

päämäärätietoiseen harjoitteluun. Soittotunneilta opiskelija saa valmiuksia monipuoliseen ja elinikäiseen viulunsoiton harrastamiseen sekä itsenäiseen harjoitteluun.

Oppilaaksi ottaminen

Kansalaisopiston järjestämille soittotunneille hakeutuu eri-ikäisiä opiskelijoita. Viulunsoiton oppimisen kannalta otollisin aloitusikä on kuitenkin 5-8 vuotta.

Viulunsoiton opiskeluun otetaan oppilaita pääsykokeen perusteella. Viulutunnin pituus on aluksi 30 min. Opintojen edessä yksilötunti voi pidentyä 45 minuuttiin.

Opetuksen toteuttaminen

Viuluoppilaat osallistuvat ryhmätunteihin aloitustaso 2.lta alkaen. Ryhmätunneilla musiikin hahmotusaineiden (muha) sisältö on yhdistetty yhteissoittoon. Musiikin teoriaa opiskellaan muhassa samanaikaisesti yksilötunneilla käytännössä. Opintoihin sisältyy myös säestäjän kanssa työskentelyä.

Opetussuunnitelman rakenne ja opintojen eteneminen

Viuluopinnot jakautuvat kolmeen tasoon (aloitus-, perus-, ja jatkotasoon). Aloitus- ja perustaso on jaettu vielä kolmeksi pienemmäksi kokonaisuudeksi. Jatkotaso on yksi laajempi kokonaisuus.

Aloitustason 1 jälkeen oppilas voi edetä halutessaan opetussuunnitelman mukaan tai jatkaa opiskelua vapaatavoitteisesti. Opetussuunnitelma antaa oppilaalle kuitenkin mahdollisuuden kurssin suorittamiseen osaamisperusteisesti ja tavoitteelliseen etenemiseen viulunsoitossa. Tason suorittamisedellytykset ovat osallistuminen viulutunneille, säännöllinen kotiharjoittelu sekä tasokohtaisen ohjelmiston oppiminen sekä osallistuminen yhteissoitto- ja muhatunneille.

Viulu, aloitustaso 1, 1 op

Aloitustason tavoitteena on luoda pohjaa jatkuvalla musiikin opiskelulle, kehittää motorisia valmiuksia, kuuntelu- ja keskittymiskykyä, herättää luovuus ja kiinnostus musiikkia kohtaan. Aloitustasolla opettaja tutustuttaa opiskelijan viulun soittotekniikan alkeisiin. Opiskelija oppii viulu- ja jousikäden alkeita pieni pala kerralla korvakuulolta ja nuoteista soittaen. Opiskelija oppii itselleen luontevan soittotavan- ja asennon sekä itselleen sopivan säännöllisen harjoittelurytmin.

Aloitustaso on jaettu kolmeen osaan.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Aloitustasolla 1 opiskellaan viulunsoiton alkeita. Harjoitellaan luontevaa soittoasentoa ja viulun laittamista olkapäälle. Opitaan viulun osat ja vapaiden kielten nimet. Harjoitellaan itse laittamaan olkatuki paikoilleen ja pois. Lisäksi opitaan viulun huoltoon liittyviä asioita: viulun puhdistamista, hartsin käyttöä ja jousen käsittelyä.

Aloitustasolla 1 soitetaan aluksi näppäillen eri kielillä, samalla tutustuen eri rytmeihin. Pizzicatoa soittaessa opitaan samalla vapaakielten hahmottamista nuottiviivastolla.

Jousikäden hallintaa opiskellaan aluksi erilaisin jousileikein. Myös vasemman käden sormia aktivoidaan erilaisten leikkien avulla. Aloitustasolla 1 soitetaan detachena vapaita kieliä.

Aloitustasolla 1 opitaan harjoittelun perusteita ja kotona työskentelyn hyviä käytäntöjä. Tutustutaan harjoittelun merkitykseen soittoharrastuksessa. Aluksi huoltajan läsnäolo ja kodin tuki on tarpeen.

Aloitustaso 1 on tarkoitettu aloittaville pienille viulisteille.

Suoritus aika: yksi lukuvuosi.

Lähiopetusta 27 x 30 min ja kotona tapahtuvaa harjoittelua 18 tuntia (27 x 30 min.). Yhteensä suorituksen vaatima työmäärä on 36 tuntia. Kotona tapahtuvaa harjoittelua saman verran kuin tunnilla.

Aloitustaso 1

- laittaa/pitää viulua luontevasti olkapäällä
- nimetä vapaat kielet ja tietää miten ne sijoittuvat nuottiviivastolle
- soittaa helppoja vapaa kieli kappaleita näppäillen ja jousella
- koko-, puoli- ja neljäsosarytmit

Arviointi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Oppilaan viulu pysyy olkapäällä eikä valu kesken soiton alas
- Oppilas osaa luetella vapaat kielet ulkoa ja näyttää ne nuottiviivastolta
- Oppilas pystyy soittamaan kappaleen tempossa alusta loppuun

Viulu, aloitustaso 2, 2 op

Aloitustason tavoitteena on luoda pohjaa jatkuvalla musiikin opiskelulle, kehittää motorisia valmiuksia, kuuntelu- ja keskittymiskykyä, herättää luovuus ja kiinnostus musiikkia kohtaan. Aloitustasolla opettaja tutustuttaa opiskelijan viulun soittotekniikan alkeisiin. Opiskelija oppii viulu- ja jousikäden alkeita pieni pala kerralla korvakuulolta ja nuoteista soittaen. Opiskelija oppii itselleen luontevan soittotavan- ja asennon sekä itselleen sopivan säännöllisen harjoittelurytmin.

Aloitustaso on jaettu kolmeen osaan.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Aloitustaso 2 tavoitteena on opettaa nuotinlukutaitoa ja soittotekniikan perusasioita. Oppilas osallistuu yhteissoittoon ja musiikin hahmotusaineiden ryhmäopetukseen sopivassa ryhmässä. Oppilas oppii asettamaan sopivia tavoitteita yhdessä opettajan kanssa ja ymmärtää harjoituksen merkityksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Aloitustasolla 2 opiskelija vakiinnuttaa luontevat soittoasennot. Opitaan soittamaan vasemman käden sormilla yhdellä sormiryhmittelyllä (korkea 2 sormi). Kiinnitetään tarkempaa huomiota vasemman käden asentoon, jotta ranne olisi suora ja että rotaatioliike tulisi luontevasti eri kielillä soittaessa. Intonaatio on vielä kehittymässä, mutta puhtauteen kiinnitetään alusta alkaen tarkkaa huomiota.

Opitaan perussävelet ja niiden tunnistamista nuottiviivastolta. Oppilas tunnistaa perussykkeen.

Jousikädellä opitaan soittamaan hyvällä äänellä. Opitaan pitämään sormia jousella pehmeästi ja joustavasti. Tutustutaan myös erilaisiin jousi lajeihin esim. staccato, martele ja detache.

Aloitustaso 2 on tarkoitettu alakouluikäisille tai soittoharrastuksen vasta-aloittaneille viulisteille.

Suoritus aika: 1 lukuvuosi.

Lähiopetusta 27 x 30 min. ja kotona tapahtuvaa harjoittelua 36 tuntia (54 x 30 min.). Yhteensä suorituksen vaatima työmäärä on lukuvuoden aikana 54 tuntia. Kotona tapahtuvaa harjoittelua on kaksi kertaa enemmän tunnilla tapahtuvaan harjoitteluun verrattuna

Aloitustaso 2

- luontevat soittoasennot
- osaa soittaa yhdellä sormi ryhmittelyllä (korkea 2-sormi)
- osaa soittaa jousella hyvällä äänellä
- osaa luetella perussävelet ja tunnistaa ne nuottiviivastolta
- opettelee yhteissoiton peruselementtejä

Arviointi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Oppilaalla on ergonomiset soittoasennot
- Oppilas osaa soittaa yhdellä sormiryhmittelyllä (korkea 2-sormi)
- Oppilas osaa pitää jousesta luontevasti kiinni ja soittaa hyvällä äänellä
- Oppilas osaa luetella perussävelet ja tunnistaa ne nuottiviivastolta
- Oppilas opettelee yhteissoiton peruselementtejä (yhteinen pulssi, intonaatio, soitotapa, kuuntelee muita ja osaa seurata johtajaa)

Viulu, aloitustaso 3, 2 op

Aloitustason tavoitteena on luoda pohjaa jatkuvalla musiikin opiskelulle, kehittää motorisia valmiuksia, kuuntelu- ja keskittymiskykyä, herättää luovuus ja kiinnostus musiikkia kohtaan. Aloitustasolla opettaja tutustuttaa opiskelijan viulun soitotekniikan alkeisiin. Opiskelija oppii viulu- ja jousikäden alkeita pieni pala kerralla korvakuulolta ja nuoteista soittaen. Opiskelija oppii itselleen luontevan soittotavan- ja asennon sekä itselleen sopivan säännöllisen harjoittelurytmin.

Aloitustaso on jaettu kolmeen osaan.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Aloitustason 3 tavoitteena on valmentaa opiskelijoita perusopintoihin. Viulutunneilla keskitytään nuotinluvun perusteisiin, yleisteoriaan ja soitotekniikkaan. Opitaan soittamaan erilaisin äänenvoimakkuuksin: voimakkaasta hiljaiseen äänen sävyyn. Uusina jousilajeina opitaan legato ja portato. Opitaan tunnistamaan musiikillisia lauseita, fraaseja. Oppilas osaa ilmaista kappaleiden erilaisia tunnelmia.

Uusina sormiryhmittelyinä opitaan matala 2 sormi, G-duuri ja A-duuri (2-okt), D-duuri (1-okt) a, e ja h-molli (1-okt). Opitaan ymmärtämään etumerkkien vaikutus sormiryhmittelyihin.

Oppilas osallistuu yhteissoittoon ja muhaan sopivassa ryhmässä.

Aloitustaso 3 on tarkoitettu alakouluikäisille viulisteille.

Suoritus aika on 1-2 lukuvuotta.

Lähiopetusta 27 x 30 min. ja kotona tapahtuvaa harjoittelua 36 tuntia (54 x 30 min.). Yhteensä suorituksen vaatima työmäärä on yhden lukuvuoden aikana 54 tuntia.

Aloitustaso 3

- soittaa eri äänenvoimakkuuksilla (p, mp, mf, f, ff, crescendo ja diminuendo)
- oppii uusia teknisiä ja taiteellisia peruselementtejä (legato ja portato)
- osaa soittaessa käyttää matalaa 2- sormeaa
- ymmärtää terminologian merkitystä, osaa lukea ne nuotti tekstistä ja käyttää viulunsoitossa

Arviointi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Oppilaan soitosta kuuluu äänen voimakkuuksien vaihtelut
- Oppilas osaa soittaa kappaleita, joissa on legatoja tai portatoja
- Oppilas osaa soittaa kappaleita, joissa on matala 2-sormi
- Oppilas ymmärtää terminologiasta mikä on tahti, tahtiosoitus, tahtiviiva, kaksoistahtiviiva, äänenvoimakkuuden merkinnät, duuri-molli (tunnistetaan sävynä)

Viulu, perustaso 1, 3 op

Perustason tavoitteena on antaa mahdollisimman laaja musiikillinen pohja ja tutustuttaa elävään musiikkikulttuuriin. Perustasoilla laajennetaan ja monipuolistetaan jo opittua viulun soittotekniikan hallintaa. Kaikilla osa-alueilla opiskellaan aloitustasoa vaativampia sisältöjä. Oppilas osallistuu yhteissoittoon ja musiikin hahmotusaineiden ryhmäopetukseen sopivassa ryhmässä. Yhteissoitossa syvennetään yhteissoiton peruselementtien hallintaa. Opitaan löytämään yhteinen pulssi, soittotapa, intonaatio, osataan kuunnella muita ja seurata johtajaa. Perustaso on aloitustason lailla jaettu kolmeen osioon.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Perustasolla 1 jatketaan nuotinluvun kehittämistä ja opitaan musiikillisia rakenteita. Opitaan fraseerauksen alkeita. Opitaan monipuolista ohjelmistoa. Kappalevalinnoissa otetaan huomioon oppilaan tavoitteet ja mieltymykset. Perustasolla 1 harjoitellaan värikkäämpää soittotapaa. Soittaessa kiinnitetään huomiota äänensävyihin ja tunnetilojen ilmaisuun erilaisin jousenkäyttötavoin sekä opitaan vibraton ja asemanvaihtojen alkeet

Perustasolla 1 opitaan uusina sormiryhmittelyinä korkea 3-sormi, matala 1- sormi ja matala 4 sormi. Uutena asiana tulee alennusmerkit (b, es, as) ja niiden sijoittuminen nuottiviivastolle. Uusia rytmejä ovat trioli, synkooppi. Perustasolla 1 pikku kappaleiden lisäksi voidaan soittaa pidempiä kappaleita: konserttoja ja sonaatteja.

Perustaso 1 on tarkoitettu ala ja yläkouluikäisille viulisteille.

Suoritus aika on 2 lukuvuotta.

Lähiopetusta 54 x 45 min. ja kotona tapahtuvaa harjoittelua 54 tuntia (54 x 45 min.). Yhteensä suorituksen vaatima työmäärä on kahden lukuvuoden aikana 108 tuntia.

Perustaso 1

- osaa soittaa eri sormiryhmittelyin (korkea 3-sormi, matala 1- ja 4 sormi)
- osaa soittaa erilaisin äänensävyin
- vibraaton ja asemanvaihtojen alkeet
- osaa alennusmerkit ja tietää miten ne sijoittuvat nuottiviivastolle

Arviointi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Oppilas osaa soittaessa käyttää korkeaa 3-sormeaa, matalaa 1- ja 4 sormeaa
- Oppilas osaa ilmaista eri jousenkäyttötavoin erilaisia äänensävyjä ja tunnelmia
- Oppilas osaa vibraton ja asemanvaihtojen alkeet
- Oppilas osaa alennusmerkit (b-es-as) ja osaa soittaa ne kappaleissa

Viulu, perustaso 2, 4 op

Perustason tavoitteena on antaa mahdollisimman laaja musiikillinen pohja ja tutustuttaa elävään musiikkikulttuuriin. Perustasoilla laajennetaan ja monipuolistetaan jo opittua viulun soittotekniikan hallintaa. Kaikilla osa-alueilla opiskellaan aloitustasoa vaativampia sisältöjä. Oppilas osallistuu yhteissoittoon ja musiikin hahmotusaineiden ryhmäopetukseen sopivassa ryhmässä. Yhteissoitossa syvennetään yhteissoiton peruselementtien hallintaa. Opitaan löytämään yhteinen pulssi, soittotapa, intonaatio, osataan kuunnella muita ja seurata johtajaa. Perustaso on aloitustason lailla jaettu kolmeen osioon.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Perustasolla 2 opitaan erilaisia tyyllilajeja ja teokset ovat vaikeustasoltaan jo vaativampia. Oppilas ilmaisee musiikkia persoonallisesti ja hahmottaa laajempia musiikillisia rakenteita.

Perustasolla 2 vahvistetaan oppilaan perussoittoteknisiä valmiuksia. Aloitetaan vibraton harjoittelu. Uutena asiana tulee myös asemanvaihdot 1-3. Perustasolla 2 soitetaan myös pariäänien alkeita. Laajennetaan jousitekniikkaa: opetellaan sautille-jousilaji.

Perustaso 2 on tarkoitettu ala- ja yläkoulukäisille viulisteille.

Suoritus aika on 2 lukuvuotta.

Lähiopetusta 54 x 45 min. ja kotona tapahtuvaa harjoittelua 54 tuntia (54 x 45 min.). Yhteensä suorituksen vaatima työmäärä on kahden lukuvuoden aikana 108 tuntia.

Perustaso 2

- osaa soittaa 1-3 asemassa
- osaa vibraton ja pariäänien alkeet
- osaa soittaa sautille jousilajilla

Arviointi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Oppilas osoittaa oppituntien aikana tasolle sopivaa ohjelmistoa soittamalla - osaavansa soittaa kappaleita 1-3 asemassa
- osaavansa sautille jousilajin
- osaavansa soittaa pariäänien ja vibraton alkeet

Viulu, perustaso 3, 4 op

Perustason tavoitteena on antaa mahdollisimman laaja musiikillinen pohja ja tutustuttaa elävään musiikkikulttuuriin. Perustasoilla laajennetaan ja monipuolistetaan jo opittua viulun soittotekniikan hallintaa. Kaikilla osa-alueilla opiskellaan aloitustasoa vaativampia sisältöjä. Oppilas osallistuu yhteissoittoon ja musiikin hahmotusaineiden ryhmäopetukseen sopivassa ryhmässä. Yhteissoitossa syvennetään yhteissoiton peruselementtien hallintaa. Opitaan löytämään yhteinen pulssi, soittotapa, intonaatio, osataan kuunnella muita ja seurata johtajaa. Perustaso on aloitustason lailla jaettu kolmeen osioon.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Perustasolla 3 tavoitteena on valmentaa oppilaita jatko-opintoihin. Oppitunneilla saadaan valmiuksia itsenäiseen musisointiin sekä elinikäiseen musiikin harrastamiseen. Laajennetaan ohjelmistoa ja kehitetään luovuutta. Oppilas ilmaisee musiikkia persoonallisesti ja hahmottaa laajoja musiikillisia rakenteita. Lähtökohtana on oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet.

Opitaan käyttämään vibratoa ilmaisukeinona. Oppilas osaa käyttää monipuolista jousitekniikkaa. Asemanvaihtoissa opiskellaan viidenteen asemaan asti. Lisäksi opitaan pariääni- ja akordi tekniikka.

Perustaso 3 on tarkoitettu yläkouluikäisille viulisteille.

Suoritus aika on 2-3 lukuvuotta.

Lähiopetusta 54 x 45 min. ja kotona tapahtuvaa harjoittelua 54 tuntia (54 x 45 min.). Yhteensä suorituksen vaatima työmäärä on kahden lukuvuoden aikana 108 tuntia.

Perustaso 3

- soittaessaan käyttää vibratoa
- osaa soittaa viidennessä asemassa asti
- osaa soittaa pariääniä
- osaa akordi tekniikan
- tunnistaa soittokappaleiden sävellajit

Arviointi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Oppilas osaa soittaessaan käyttää vibratoa ilmaisukeinona
- Oppilas osaa kappaleita soittaessaan soittaa viidenteen asemaan asti
- Oppilas osaa akordi-tekniikan
- Oppilas osaa soittaa pariääniä
- Oppilas osaa tunnistaa kappaleissa esiintyvät sävellajit

Viulu, jatkotaso, 8 op

Jatkotasolla syvennetään jo opittua viulunsoiton tekniikan hallintaa ja oppilas hahmottaa laajoja musiikillisia rakenteita. Viulutunneilla opitaan monipuolista ohjelmistoa, mikä sisältää eri aikakausien musiikkia (barokki, romantiikka, klassismi). Ohjelmisto suunnitellaan opiskelijälähtöisesti eli valikoidaan ohjelmistoa oppilaan mieltymysten mukaan. Jatkotasolla teokset ovat sekä laajoja että teknisesti taiturillisia.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Oppilaan asemanvaihtotekniikka on hioutunut. Pariääniä soitetaan asemassa. Kappaleissa voidaan edetä 7 asemaan asti. Jatkotasolla oppilas osaa kehittyneen intonaation ja osaa käyttää monipuolista jousitekniikkaa. Uutena jousilajina tulee spiccato. Oppilas kykenee ylläpitämään soittotaitoaan ja harjoittelemaan itsenäisesti. Jatkotason tavoitteena on vahvistaa viulisti-identiteettiä ja antaa työkaluja tulkintaan ja esiintymiseen.

Jatkotasolla yhteissoittoa voidaan soittaa erilaisissa kokoonpanoissa.

Jatkotaso on tarkoitettu kaikenikäisille viulunsoitossa jo pitkällä oleville viulisteille.

Suoritus aika: 2 lukuvuotta.

Lähiopetusta lukuvuodessa 27 x 60 min. eli 36 h. Kahden lukuvuoden aikana yhteensä 72 h. Kotona tapahtuvaa harjoittelua lukuvuoden aikana 72 tuntia (54 x 60 min.), yhteensä 144 h kahden lukuvuoden aikana. Yhteensä suorituksen vaatima työmäärä on 216 tuntia.

Jatkotaso

- lukea nuottikuvaa ymmärtäen nuotti ja esitysmerkintöjä
- tunnistaa soittokappaleiden sävellajit
- osaa tulkita eri aikakausien musiikkia
- soittaa seitsemännessä asemassa asti
- soittaa pariääniä asemassa
- spiccato jousilajin

Arviointi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Oppilas osaa lukea nuottitekstiä ja ymmärtää kappaleissa esiintyvää terminologiaa
- Oppilas osaa tunnistaa kappaleissa esiintyvät sävellajit
- Oppilas kykenee tulkitsemaan eri aikakausien musiikkia (musiikin historian ja tyylin tuntemus)
- Oppilas osaa soittaa kappaleita soittaessaan soittaa seitsemänteen asemaan asti
- Oppilas osaa soittaa kappaleita soittaessaan soittaa pariääniä asemassa
- Oppilas osaa soittaa kappaleita soittaessaan soittaa spiccato jousilajilla

11. Kuvataide

11.1. Opetuksen tavoitteet

Kansalaisopistojen kuvataiteen kurssit ovat kaikille avoimia osaamisesta ja koulutustaustasta riippumatta. Kurseilla opiskelijan on mahdollista oppia kuvataidetta laaja-alaisesti alkeista erityistekniikoihin.

Kansalaisopiston kuvataidekursseilla opiskelija oppii ilmaisemaan ajatuksiaan, mielikuviaan ja havaintojaan eri tekniikoita ja niiden yhdistelmiä niin, että hänelle syntyy innostunut ja henkilökohtainen suhde kuvataiteeseen. Kuvataideopinnot ohjaavat opiskelijaa tavoitteelliseen itseilmaisuuksiin kehittäen myös esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja sekä ymmärrystä taiteen merkityksestä yksilölle ja yhteisölle.

Kansalaisopistoissa on tarjolla kursseja kuvataiteen eri osa-alueilta, kuten maalauksesta (esim. öljy-, vesi-, akryyli- ja temperamaaleilla), piirustuksesta (esim. lyijykynällä, hiilellä tai liiduilla), kuvanveistosta (esim. valaan, muovailun, valmiista esineistä rakentaen) tai taidegrafiikasta (esim. monotypia, puupiirros, syväpaino). Kurssin teemasta ja kestosta riippuen kuvataiteen kursseilla opiskelija oppii esim. värioppia, sommittelua ja taidehistoriaa oman työskentelyn ja opettajan luentojen kautta. Kurssista riippuen opiskelijan on mahdollista perehtyä myös esimerkiksi valokuvaukseen, mediataiteeseen, muotoiluun tai vaikkapa installaatioihin.

Opiskelussa päähuomio kiinnittyy visuaalisen hahmottamiskyvyn kehittämiseen sekä ilmaisutekniikoiden ja -välineiden haltuunottoon ja harjaannuttamiseen oman tekemisen kautta. Oppimistapahtumassa on keskeistä omien kokemusten, ajatusten ja tunteiden pohdinta sekä niiden työstäminen kuvalliseen muotoon. Teknisten taitojen oppimisen rinnalla halutaan kannustaa ja rohkaista oman luovuuden ja kuvallisen ilmaisun kehittämiseen. Pitkäjänteinen opiskelu kehittää myös laajemmin ymmärtämään taiteen, ympäristön ja visuaalisen kulttuurin ilmiöitä.

Jokilatvan opistossa on tarjolla kursseja kuvataiteen eri osa-alueilta, kuten maalaus (esim. öljy-, vesi-, akryyli- ja tempera maalaus), piirustus (esim. lyijykynä, hiili tai liidut), kuvanveisto (esim. valu, muovailu, valmiista esineistä rakentelu), kalligrafia, taidegrafiikka (esim. monotypia, linopainanta, syväpaino) tai valokuvaus. Kuvataiteen teoreettisia taustoja opitaan pääsääntöisesti käytännön työskentelyn kautta.

11.2. Opetusohjelman rakenne

Kansalaisopistojen kuvataiteen kurssit vaihtelevat laajuudeltaan muutaman kerran lyhytkursseista koko lukuvuoden kestäviin kursseihin. Kurssi voi olla laaja, moni-ilmaisullinen kokonaisuus tai lyhyt, yhteen tekniikkaan tai välineeseen tutustuttava kurssi.

Kansalaisopistojen taidekursseille on tyypillistä, että samalla kurssilla voi olla monentasoisia opiskelijoita, jolloin eritasoiset opiskelijat opiskelevat yhdessä oppien myös toisiltaan.

Jokilatvan opiston kuvataiteen opetus sisältää laaja-alaisia kuvataidekursseja, erityistekniikoihin keskittyviä lyhytkursseja sekä erityisryhmille tarkoitettuja taidekursseja. Laaja-alaisilla kursseilla, joissa voi valita eri ilmaisutekniikoita ja -tapoja oman mielenkiinnon mukaan, on pitkäaikaisia vuosia kuvataidetta harrastaneita sekä alkeista aloittavia. Monen tasoiset, eri ilmaisutapoja käyttävät ja eri ikäiset opiskelijat rikastuttavat oppimistilanteita ja tuovat esiin taiteen monimuotoisen luonteen. Lyhytkurssit ovat yhteen tekniikkaan tai ilmaisutapaan keskittyviä, erityisryhmien taidekurssit ovat terapeuttisia hyvinvointia ja sosiaalisuutta painottavia kursseja. Lukuvuositain toistuvilla näyttelyillä halutaan arvostaa jokaisen taiteellista työskentelyä ja siten kaikki halukkaat voivat tuoda työnsä esille viimeistellysti.

11.3. Taitotasot ja osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi on opiskelijalle vapaaehtoista. Osaaminen arvioidaan, mikäli opiskelija antaa suostumuksensa arvioinnille kurssin aluksi. Opiskelijan osaamista arvioi kurssin opettaja kurssin aikana. Koska arviointi tapahtuu osana kurssin opetusta, osaamisen osoittamisen tulisi olla mahdollisimman helppoa ja yksinkertaista sekä opiskelijalle että opettajalle. Yksittäisten opiskelijoiden osaamisen arviointi ei vaikuta merkittävästi muun ryhmän toimintaan.

Arvioinnissa opiskelijan osaamista, työskentelyä ja omia tuotoksia tarkastellaan kurssille määritettyjen osaamistavoitteiden mukaisesti. Kurssin osaamistavoitteet ja niiden arviointikriteerit kertovat opiskelijalle selkeästi mitä opiskelijan tulisi kurssin päätyttyä osata ja millä tasolla. Kurssista ja sen sisällöstä riippuen opiskelija osaamista arvioitaessa tarkastellaan esimerkiksi

- kuvallista tuottamista
- teknistä osaamista
- osallisuutta
- visuaalista ajattelua
- esteettistä, eettistä ja ekologista osaamista

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset sekä halu kehittyä oman henkilökohtaisen käsialansa pohjalta.

Kuvataiteen arviointi on kannustavaa, opiskelijan osaamista kehittävää ja vuorovaikutteista. Arvioinnilla pyritään tukemaan opiskelijan omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja visuaaliseen kulttuuriin. Tukena arvioinnille voi olla esimerkiksi portfolio, visuaalinen oppimispäiväkirja ja/tai keskustelut opettajan tai koko ryhmän kanssa. Kuvataiteessa myös itsearviointi, oman osaamisen tunnistaminen sekä oman työskentelyn sanallistaminen on tärkeää.

Kuvataiteen oppiminen on pitkäjänteistä ja tulokset näkyvät usein viiveellä. Kursseille voi tulla kokeilemaan uutta tekniikkaa, aloittamaan harrastusta tai kehittämään jo monipuolista osaamista. Kurssin opettajan kanssa sovitaan omaan taitotasoon sopivia kurssitöitä.

Samalle kansalaisopiston kurssille voi osallistua lähtötasoltaan eritasoisia opiskelijoita. Tällaisissa tapauksissa opettaja voi tarvittaessa toteuttaa myös **eriytettyä arviointia** eli määritellä samalle kurssille useamman tason osaamistavoitteet ja arviointikriteerit sekä antaa opiskelijan päättää, minkä tason osaamista hän kurssilla haluaa tavoitella.

11.4. Kurssit, joista voi saada suoritusmerkinnän

11.4.1. Asorti, perustaso B, 4 op

Opiskelu tapahtuu pienissä ryhmissä, joissa opettajalla on aina aikaa yksilölliseen ohjaukseen. Ohjelmassa on eri maalaustekniikoita (akvarelli-, akryyli-, öljyväri- ja guassimaalaus), piirtämistä (kynät, liidut, hiili) ja sekatekniikoita. Voidaan maalata ja piirtää opettajan antamista aiheista (asetelma, maisema, muotokuva, hahmokuva yms) tai keskittyä omiin maalausmaailmoihisi. Kurssi sopii sekä aloittelijoille että jo kokeneemmille. Opintopisteiden suorittaminen vaatii itsenäistä työskentelyä opetustuntien lisäksi.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Perustason kurssi (B) on hiukan enemmän osaamista vaativa kurssi. Tällä tasolla saavutetaan perustiedot, joita vaaditaan tehtävien suorittamiseksi käyttäen yksinkertaisia sääntöjä ja työkaluja. Opiskelija kykenee jo tekemään myös itsenäisesti perusasioita, joskin saattaa tarvita vähän neuvoa ja opastusta. Hän tietää myös alan termejä, teorioita ja yleisiä käsitteitä.

Asorti, perustaso B

- osaa piirtää (kynät, hiili, liidut)
- osaa maalata (akvarelli, akryyli, öljyvärit, pastelli, sekatekniikat).
- osaa piirtää ja maalata sekä todentuntuista että abstraktia muotokuvaa, maisemaa, asetelmaa yms.
- osaa piirtää ja maalata perspektiiviä, valoja ja varjoja.
- osaa veistää kuvia eri materiaaleista

Arviointi

Arvioinnin kuvaus

Opiskelija suunnittelee ja valmistaa taideteoksia kurssin aikana ja itsenäisesti työskennellen. Opiskelija kykenee alkuohjauksen jälkeen työskentelemään itsenäisesti. Portfolio, jatkuva arviointi ja itsearviointi.

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- osaa käyttää erilaisia piirustusmateriaaleja
- osaa käyttää erilaisia maalausmateriaaleja ja lisäaineita, sekoittaa värejä.
- osaa piirtää ja maalata eri tyyleillä ja tekniikoilla
- esittää työssään oikein perspektiiviä, valoa ja varjoa
- käyttää materiaaleja oikein, valitsee luovasti lisäaineita.

11.4.2. Kalligrafian peruskurssi - kirjaimia kyrillisin vivahtein, 3 op

Kurssin aikana opit kyrillisvivahteisten unsiaali-, kaunokirjoitus- ja vyaz-kirjainten pääperiaatteet ja niiden piirtämisen. Opit kirjainten yhteen liittämistä, kirjainten ja kirjoituksen välistämistä sekä näkemään kirjainten muodon, välistyksen ja yhdistelemisen vaikutuksen niin tekstin kauneudelle kuin luettavuudelle. Opit valmistamaan kalligrafisille töillesi pohjia akryylimusteilla sekä kuvittamaan niitä "mielikuvituskukkamaalaus"-tekniikalla. Opit myös vesivärien ominaisuuksista. Kurssityönä teemme värikkään, kirjoitetun ja kuvitetun haitarikirjan.

Osaamistavoitteet

Kalligrafian peruskurssi, taso B

- osaa piirtää kyrillisvivahteisten unsiaali-, kauno- ja vyaz-kirjoitusten kirjaimistot
- tietää kirjainten muodon, välistyksen ja yhdistelemisen vaikutuksesta tekstiin kauneuteen ja luettavuuteen
- osaa valmistaa pohjia akryylimusteilla
- osaa kuvittaa töitä "mielikuvituskukkamaalaus"-tekniikalla
- tietää vesivärien ominaisuuksista

Arviointi

Arvioinnin kuvaus

Arviointi tapahtuu tuntityöskentelyn ja oppimistehtävien yhteydessä jatkuvana arviointina. Säännöllinen osallistuminen on välttämätöntä. Opiskelija kokoaa tehtävät portfolioiksi, josta opiskelijan on helppo nähdä oman kirjoituksen kehittyminen. Opiskelija kirjaa lyhyesti itsearviointia oppimistehtäviin. Oppimistehtävistä keskustellaan yhdessä opiskelijan ja/tai ryhmän kanssa. Opiskelija perustelee valintojaan sanallisesti keskusteluissa.

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Piirtää kyrillisvivahteisten unsiaali-, kauno- ja vyaz-kirjoitusten kirjaimistot mallin mukaan.
- Osaa kertoa havainnoistaan kirjainten muodon, välistyksen ja yhdistelemisen vaikutuksesta tekstin kauneuteen ja luettavuuteen.
- Värjää papereita akryylimusteilla.
- Osaa valita tekniikkaan sopivat musteet ja maalit.
- Osaa tehdä kuvituksen eri vaiheet ohjeen mukaan.
- Osaa kertoa vesivärien ominaisuuksista ja on tehnyt aiheeseen liittyvät harjoitukset.

11.4.3. Kalligrafian perusopinnot - Antiikvan runkokirjaimet ja Antiikvan analyysi, 5 op

Kalligrafian perusopinnot on tarkoitettu kaikille kalligrafian taidoista kiinnostuneille, osallistuminen edellyttää Roomalaisten suuraakkosten mittasuhteiden osaamista. Kurssilla opit piirtämään antiikvan pienaakkoston geometriset ja matemaattiset suhteet. Opit ymmärtämään kirjainten optista välitystä sekä näkemään kirjainten muodon, kirjainten välistyksen ja sisätilan vaikutuksen tekstin kauneuteen. Opit tutkimaan kirjainten kehittymistä, havainnoimaan kynän kulmaa, kirjainten korkeutta ja leveyttä. Opit kehittämään karolingista kirjoitustyyliä vertaamalla sitä antiikvan kirjainten muotoihin.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Opintopisteiden suorittaminen vaatii opetustuntien lisäksi itsenäisten työskentelyä. Kurssi sopii osaksi kalligrafian perustaitoihin perehdyttävää Suomen Kalligrafiayhdistyksen 10 op:n laajuista opetuskokonaisuutta sisältäen: Antiikvan runkokirjaimet ja antiikvan analyysi, yhteensä 5 op.

Kalligrafian perusopinnot, taso I

- osaat piirtää antiikvan pienaakkoston geometriset ja matemaattiset suhteet
- ymmärtää kirjainten optista välitystä sekä hahmottaa kirjainten muodon, kirjainten välistyksen ja sisätilan vaikutuksen tekstin kauneuteen
- osaa tutkia kirjainten kehittymistä, havainnoida kynän kulman, kirjainten korkeuden ja leveyden muutoksia
- osaa kehittää karolingista kirjoitustyyliä vertaamalla sitä antiikvan kirjainten muotoihin

Arviointi

Arvioinnin kuvaus

Arviointi tapahtuu tuntityöskentelyn ja oppimistehtävien yhteydessä jatkuvana arviointina. Säännöllinen osallistuminen on välttämätöntä. Opiskelija kokoaa tehtävät portfolioiksi, josta opiskelijan on helppo nähdä oman kirjoituksen kehittyminen. Opiskelija kirjaa lyhyesti itsearviointia

oppimistehtäviin. Oppimistehtävistä keskustellaan yhdessä opiskelijan ja/tai ryhmän kanssa. Opiskelija perustelee valintojaan sanallisesti keskusteluissa.

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Osaa piirtää kirjainten runkomuodot neliöihin. Osaa kertoa kirjainryhmistä ja kirjainten suhteista. Osaa kertoa ovatko kirjainten suhteet oikein vai väärin.
- Osaa kertoa, mitä kirjainten optinen välistäminen tarkoittaa. Osaa kuvailla millaista välistys on, esim. tiivistä tai väljää.
- Osaa havainnoida ja kertoa kynän kulman, kirjainten korkeuden ja leveyden muutoksista.
- Osaa piirtää antiikivan kirjaimiston terällä. Osaa kertoa eri kirjoitusten eroavaisuuksista ja/tai yhtäläisyyksistä.

11.4.4. Mielenmaisema - kuvataidetta kokeillen, 1 op

Kurssilla teet kuvataidetta kokeilevasti ja luovasti, harjoittelet erilaisia työskentelymenetelmiä ja tekniikoita, sekä niiden yhdistelmiä. Vähitellen opit luomaan persoonallisia mielenmaisemia, kuvia joissa mielesi lepää. Työskentely on ohjattua, mutta omille valinnoille on silti tilaa. Opit, että kokeileminen ja epäonnistumiset ovat osa prosessia ja uusien yllätyksellisten käänteiden syntyä. Utelias kokeilumieli johdattaa omannäköisiin mielenmaisemiin, samalla saat varmuutta kuvailmaisuun ja materiaalien hallintaan. Jokainen etenee kuvantekemisessä omista lähtökohdistaan, joko alkeista tai aiempien kokemusten pohjalta. Omat materiaalit ja työvälineet, alkuun päästään perus piirustus- ja maalaustyövälineillä.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Perustason kurssi (B) on hiukan enemmän osaamista vaativa kurssi kuin alkeiskurssi. Tällä tasolla saavutetaan perustiedot, joita vaaditaan tehtävien suorittamiseksi käyttäen yksinkertaisia sääntöjä ja työkaluja. Opiskelija kykenee jo tekemään myös itsenäisesti perusasioita, joskin saattaa tarvita vähän neuvoa ja opastusta. Hän tietää myös alan termejä, teorioita ja yleisiä käsitteitä.

Peruskurssi, taso B

- osaa tehdä kuvataidetta kokeilevasti
- kehittää omaa taiteellista ilmaisua ja luovuutta
- vahvistaa eri tekniikoiden ja materiaalien hallintaa

Keskeiset sisällöt

- rentouttavia piirustus- ja maalausharjoituksia, luovuuden herättelyä yhteistyössä
- erilaisiin kuvataiteen työskentelymenetelmiin, tekniikoihin ja välineisiin tutustuminen kokeilevasti
- oma mielenmaisema-prosessissa lähtökohtana on opiskelijan tavoitteet ja toiveet: valitsee yhden tai useamman tekniikan (piirustus, maalaus, sekatekniikat, myrkyttömät painomenetelmät, keveitä kolmiulotteisia rakenteita) sekä valitsee teeman työskentelylleen

Arviointi

Arvioinnin kuvaus

Kurssin alussa opiskelija tekee erilaisia kokeilevia harjoitustehtäviä ohjatusti ja osittain itsenäisesti. Harjoitustöiden ja kokeilujen kautta etsii itselle luontevia kuvataiteen ilmaisutapoja. Loppuvaiheessa suunnittelee ja tuottaa oman kuvallisen prosessin melko itsenäisesti. Portfolio, jatkuva arviointi ja itsearviointi.

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- kokeilee kuvataiteen eri tekniikoita ja ilmaisutapoja monipuolisesti
- työskentelee persoonallista kädenjälkeä tavoitellen prosessinomaisesti, luonnostelusta materiaali- ja tekniikka kokeilujen kautta lopulliseen tuotokseen
- valitsee itseään kiinnostavia teemoja kuvataiteen sisällöiksi, mielenmaisemiksi

12. Esittävä taide ja kirjallisuus

12.1. Opetuksen tavoitteet

Opiskelun tavoitteena on tulla tietoiseksi kielestä, sen keinoista, ilmaisuvoimasta ja merkityksestä suullisen, kirjallisen ja kehollisen ilmaisun aloilla sekä soveltaa opittua. Luovuus, itseilmaisu, sanataide ja monilukutaidot sekä niiden kehittäminen vuorovaikutteisesti ovat oppiaineiden perusta.

Opetusta on kirjallisuudessa, luovassa, elämäkerrallisessa ja tietokirjoittamisessa, teatterissa, puheilmaisussa ja lausunnassa sekä äidinkielessä. Luovan kirjoittamisen ja teatterin aloilla opiskelija voi rakentaa taidoissa etenevän opintopolun. Oppiaineissa voidaan järjestää myös taiteen perusopetuksen opintokokonaisuuksia.

Kirjallisuuden kursseilla keskustellaan lukupiireissä ja harjoitellaan kirjoittamista. Esittävän taiteen kursseilla harjoitellaan laaja-alaisesti puheilmaisun ja runonlausunnan taitoja sekä teatteri-ilmaisun taitoja.

12.2. Opetusohjelman rakenne

Esittävän taiteen ja kirjallisuuden kursseja ovat mm. erilaiset teatteriryhmät, teatterityön peruskurssit, sanataiteen ja runouden kurssit, puheviestinnän kurssit, kirjoittamisen kurssit, kirjallisuuskurssit.

Kirjallisuuden kurssit pitävät sisällään lukupiirejä ja erilaisia kirjoituskursseja.

12.3. Taitotasot ja osaamisen arviointi

Alkeiskurssin tai tason A osaamistaso:

- Yleistiedot
- Yksinkertaisten tehtävien suorittamiseksi vaadittavat perustaidot
- Työskentely tai opiskelu selkeässä toimintaympäristössä suoran valvonnan alaisena

Peruskurssin tai tason B osaamistaso:

- Työ- tai opintoalan perustiedot
- Perustaidot, joita vaaditaan tehtävien suorittamiseksi käyttäen yksinkertaisia sääntöjä ja työkaluja
- Jonkin verran itsenäisyyttä vaativa valvottu työskentely

Jatkokurssin tai tason C osaamistaso:

- Tiedot faktoista, periaatteista ja yleisistä käsitteistä
- Käytännön taidot ja soveltaminen, joita vaaditaan tehtävien suorittamiseksi ja ongelmien ratkaisemiseksi
- Itsenäinen vastuu työkalujen ja menetelmien valinnasta
- Oman toiminnan mukauttaminen olosuhteisiin

13. Tieto- ja viestintäteknikka

13.1. Opetuksen tavoitteet

Kansalaisopistojen kurssit ovat kaikille avoimia osaamisesta ja koulutustaustasta riippumatta. Tietotekniikan opetuksen tavoitteena kansalaisopistossa on antaa opiskelijalle mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja yhteiskunnan digitalisoitumisen vaatimien taitojen kehittymiseen.

Kansalaisopistoissa voi opiskella esimerkiksi tietokoneen, älypuhelimien tai tabletin peruskäyttöä tai syventää ja soveltaa jo hankittuja tietoteknisiä taitoja. Monessa opistossa myös esimerkiksi valokuvaukseen, videokuvaukseen tai mediataiteeseen liittyvät kurssit kuuluvat tietotekniikan ainealaan.

Digitalisoituvassa informaatioyhteiskunnassa toimiminen ja osallisuus edellyttävät yhä enemmän monipuolista tieto- ja viestintäteknistä osaamista. Tämä on merkittävä haaste etenkin ikääntyneelle väestönosalle. Pankkiasiointi, veroilmoituksen jättäminen, Kela-asiointi, omien terveystietojen lukeminen Kanta -palvelusta, vakuutusasiointi, verkko-ostosten tekeminen ja monet muut julkiset ja yksityiset verkkopalvelut sekä sosiaalinen media edellyttävät vähintäänkin perustason tieto- ja viestintäteknistä osaamista.

Kursseilla opitaan hyödyntämään tietoteknisiä perustaitoja niin arkielämän päivittäisten asioiden hoidossa ja harrastuksissa kuin työelämän tarpeissakin. Valokuvauskursseilla tarjotaan oppia laitteiden käyttöön ja kuvaustekniikkaan. Valokuvien käyttö on tärkeä taito nykyajan tietoyhteiskunnassa.

Tietotekniikan opetuksen tavoitteena on antaa opiskelijalle mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja yhteiskunnan digitalisoitumisen vaatimien taitojen kehittymiseen. Tietotekniikan opetuksen tavoitteena on tarjota opiskelijalle ensikosketus tieto- ja viestintäteknikan lait teisiin ja ohjelmiin sekä syventää jo opittua tietoteknistä osaamista. Tieto- ja viestintäteknikan opetus pyrkii osaltaan edistämään digitasa-arvoa, jotta puutteelliset teknologiataidot eivät kasvattaisi eriarvoistumista tai syrjäytymistä. Valokuvauskurssien tavoitteena on lisätä opiskelijoiden mahdollisuuksia oman ympäristön dokumentointiin ja muistojen luomiseen valokuvauksen avulla.

13.2. Opetusohjelman rakenne

Kansalaisopistojen tietotekniikan opetus vaihtelee laajuudeltaan muutaman tunnin lyhytkursseista koko lukuvuoden kestäviin kursseihin. Kurssit voidaan karkeasti jaotella kolmeen tasoon:

Alkeistaso (A)

Tietotekniikan peruskäytön osaamisen tavoite on opiskelijan arjen digitaitoihin liittyvistä tilanteista selviytyminen ja laitteiden käyttöön sekä niiden hallintaan liittyvän pelon ja arkuuden hälventäminen. Digitaidot ovat nykyajan kansalaistaitoja, joita ilman ei tule toimeen. Esimerkiksi verkkopankin tai sähköisten palveluiden käyttö on edellytys nyky-yhteiskunnassa toimimiselle.

Perustaso (B)

Tietotekniikan taitoja ylläpitävä koulutus vahvistavaa opiskelijan osaamista esimerkiksi sähköpostin, tekstinkäsittelyn tai sosiaalisen median käytössä. Syventävä opiskelu motivoi opiskelijaa löytämään omia kiinnostuksen kohteita tietotekniikan ja median alalta.

Jatkotaso (C)

Soveltavien taitojen avulla opiskelija osaa toimia sisällöntuottajana, pyrkiä itsenäiseen ongelmanratkaisuun ja ajankohtaisten digiajan ilmiöiden kohtaamiseen (esim. tietoturva) digiasioissa sekä vahvistaa opiskelijan kiinnostuksen kohteita (esim. valokuvaus) ja kannustaa itseohjautuvaan oppimiseen.

Kaikki kurssit eivät osu suoraan tiettyyn tasoon vaan sopii eritasoisille osallistujille, eikä kursseja ole välttämätöntä suorittaa tasojärjestyksessä. Tietotekniikan kursseilta saatetaan hakea apua myös pienempiin ja yksilöidympiin käyttötarpeisiin ja lisäksi monet opistot järjestävät ilmiöihin ja luovuuteen painottavia tietotekniikan kursseja.

Tietotekniikan opetusohjelma mukautuu nopeasti yhteiskunnan osaamistarpeisiin. Kurssien sisällöt ja rakenteet muuttuvat jatkuvasti digitalisaation, teknologian kehityksen sekä kansalaisten tarpeiden myötä. Opetussisällöissä näkyvät sovellusten ja käyttöjärjestelmien uudet versiot, uudet verkkopalvelut, kännykkämallit sekä akuutit tarpeet (esim. koronapassi).

Jokilatvan opistossa voi opiskella esimerkiksi tietokoneen, älypuhelimien tai tabletin peruskäyttöä tai syventää ja soveltaa jo hankittuja tietoteknisiä taitoja. Opetus tarjoaa myös mahdollisuuden päivittää osaamista tietotekniikan alan jatkuvasti kehittyessä. Valokuvauksen opetuksessa yhdistyvät teknisten ja taiteellisten taitojen harjoittelu yhdessä sekä Suomen luonnon arvostaminen osana opetusta. Ajallemme tyypillistä on monikanavainen mediaviestintä. Viestit välittyvät niin tekstinä, kuvana, äänenä kuin liikkeenäkin. Viestien ymmärtämiseen ja tuottamiseen tarvitaan monilukutaitoa, jota opisto pyrkii edistämään tarjoamalla opiskelijoille ajanmukaisia median ja tietotekniikan kursseja. Kursseilta opiskelija saa eväitä sekä työhön että vapaa-aikaan ja harrastuksiin. Opetustarjonta päivittyy asiakkaiden tarpeiden mukaan ja ajankohtaisten ilmiöiden sekä uusien ohjelmien ja palveluiden myötä.

Tieto- ja viestintätieteiden opetus voidaan toteuttaa ryhmä- tai yksilöopetuksena. Ryhmäopetuksessa korostuu ryhmän yhteiset tavoitteet, yhdessä oppiminen ja sosiaalinen vuorovaikutus. Yksilöopetuksessa korostuvat yksittäisen opiskelijan yksilölliset tavoitteet ja toiveet opiskelutietojen osalta. Opetus voidaan toteuttaa myös etäopetuksena opiskeltavasta sisällöstä ja kohderyhmästä riippuen.

Opetuksessa huomioidaan opiskelijan yksilölliset tarpeet ja erilaiset tavat oppia. Opiskelijat saavat mielekkäitä ja mukavia oppimiskokemuksia, ja kannustaminen auttaa kehityksessä. Oppiminen tapahtuu positiivisessa, avoimessa ilmapiirissä, ja yhteisillä kokemuksilla ja jaetulla tiedolla on tärkeä rooli.

Kurssien suunnittelussa ja kohdentamisessa huomioidaan eri asiakas- ja kohderyhmät kuten seniorit, nuoret aikuiset, työssäkäyvät ja työttömät, maahanmuuttajat ja liikuntarajoitteiset. Tieto- ja viestintätieteiden opetus tukee myös muiden ainealojen opetusta.

13.3. Taitotasot ja osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi on opiskelijalle vapaaehtoista. Osaaminen arvioidaan, mikäli opiskelija antaa suostumuksensa arvioinnille kurssin aluksi. Opiskelijan osaamista arvioi kurssin opettaja kurssin aikana. Koska arviointi tapahtuu osana kurssin opetusta, osaamisen osoittamisen tulisi olla mahdollisimman helppoa ja yksinkertaista sekä opiskelijalle että opettajalle. Yksittäisten opiskelijoiden osaamisen arviointi ei vaikuta merkittävästi muun ryhmän toimintaan.

Arvioinnissa opiskelijan osaamista, työskentelyä ja omia tuotoksia tarkastellaan kurssille määritettyjen osaamistavoitteiden mukaisesti. Kurssin osaamistavoitteet ja niiden arviointikriteerit kertovat opiskelijalle selkeästi, mitä opiskelijan tulisi kurssin päätyttyä osata ja millä tasolla. Kurssista ja sen sisällöstä riippuen opiskelija osaamista arvioitaessa tarkastellaan esimerkiksi:

- teknistä osaamista
- opiskelijan digitaalisia yhteiskuntataitoja
- kriittistä mediaosaamista
- luovaa mediaosaamista
- sosiaalisen median osaamista
- tietoturvataitoja
- digitaalisia ongelmanratkaisutaitoja

Tietotekniikan ainealan kursseille hakeudutaan tyypillisesti tarpeesta osata käyttää tiettyä laitetta, sovellusta, ohjelmaa tai alustaa. Arviointia tehdään kurssin osaamistavoitteiden sekä opiskelijan

oman tarpeen mukaisesti. Tietotekniikan arvioinnissa hyödynnetään näyttöön perustuvia menetelmiä ja tarvittaessa arviointia täydennetään muulla tavoin. Opiskelija antaa näyttöä osaamisestaan pieninä kokonaisuuksina tehtäväpohjaisesti koko kurssin ajan. Arvioinnin tapaa sovelletaan kurssista riippuen. Esimerkiksi ilmiöihin perustuvaan kurssiin sopivat arvioinnin tavaksi myös kirjallinen tuotos, valokuvat tai kuvakaappaukset työn vaiheista jne.

Kurssit voidaan karkeasti jaotella kolmeen tasoon:

Alkeistaso (A)

Tietotekniikan peruskäytön osaamisen tavoite on opiskelijan arjen digitaitoihin liittyvistä tilanteista selviytyminen ja laitteiden käyttöön sekä niiden hallintaan liittyvän pelon ja arkuuden hälventäminen. Digitaidot ovat nykyajan kansalaistaitoja, joita ilman ei tule toimeen. Esimerkiksi verkkopankin tai sähköisten terveyspalveluiden käyttö on edellytys nyky-yhteiskunnassa toimimiselle.

Perustaso (B)

Tietotekniikan taitoja ylläpitävä koulutus vahvistavaa opiskelijan osaamista esimerkiksi sähköpostin, tekstinkäsittelyn tai sosiaalisen median käytössä. Syventävä opiskelu motivoi opiskelijaa löytämään omia kiinnostuksen kohteita tietotekniikan ja median alalta.

Jatkotaso (C)

Soveltavien taitojen avulla opiskelija osaa toimia sisällöntuottajana, pyrkiä itsenäiseen ongelmanratkaisuun ja ajankohtaisten digiajan ilmiöiden kohtaamiseen (esim. tietoturva) digiasioissa sekä vahvistaa opiskelijan kiinnostuksen kohteita (esim. valokuvaus) ja kannustaa itseohjautuvaan oppimiseen.

14. Yhteiskunta ja humanismi

14.1. Opetuksen tavoitteet

Yhteiskunta ja historia -ainealueeseen kuuluu monipuolinen valikoima erilaisia kursseja ja luentoja, jotka käsittelevät esimerkiksi ajankohtaisia yhteiskunnallisia ilmiöitä ja tapahtumia, sukututkimusta, suomen historiaa ja paikallishistoriaa, politiikkaa sekä maailman tilaa ja kestäväää kehitystä, osakesijoittamista jne.

Opetuksen tavoitteena on herättää opiskelijan kiinnostusta yhteiskunnallisiin asioihin, vahvistaa ymmärrystä yhteiskunnan toiminnasta, kehittää yhteiskuntataitoja sekä edistää opiskelijan valmiuksia toimia vastuuntuntoisena ja aktiivisena kansalaisena. Tavoitteena on tarjota monipuolisesti opetusta yhteiskunnallisen tiedon, historian, kulttuurin, kirjallisuuden, filosofian, terveyden ja hyvinvoinnin, kodin ja puutarhan, luonnon ja ympäristön sekä liikenteen aloilta turvallisessa oppimistilanteessa, jossa voi tulla tutustumaan erilaisiin ei-tieteellisiin aiheisiin sekä luottamuksellisissa ryhmissä keskustelemaan itsetuntemukseen liittyvissä aiheissa. Lisäksi tavoitteena on itsetuntemuksen syventyminen ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen.

Psykologian ja kasvatuksen kursseilla tavoitteena on oppia ymmärtämään ihmisten erilaisia käyttäytymis- ja oppimismalleja, joita voi sitten hyödyntää omassa elämässään. Psykologian kursseilla tutustutaan psyykkiseen toimintaan, johon kuuluvat niin mielen tapahtumat kuin ulkoinen käyttäytyminen. Psykologian opiskelu antaa valmiuksia havainnoida, ymmärtää ja arvioida ihmisen psyykkiseen toimintaan vaikuttavia sosiaalisia, kulttuurisia ja biologisia tekijöitä. Kasvatuksen ainealueella opiskellaan ihmisen elämänkaaren aikana tapahtuvaan kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen liittyviä seikkoja.

14.2. Opetusohjelman rakenne

Ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ilmiöihin liittyvät kurssit, kotitalouksien varautumiseen liittyvät kurssit

Kylähistoria- ja kyläkirjakurssit, Suomen historiaan liittyvät kurssit, paikallishistoriaan liittyvät kurssit, historiatiedon keräämiseen liittyvät kurssit, sukututkimukseen liittyvät kurssit

Tavoitteisiin pyritään tarjoamalla monipuolisesti tietoa ja taustoja ajankohtaisille ilmiöille sekä lisäämällä kulttuurista ymmärrystä.

Kursseilla yhdistyvät teoria ja käytännön harjoitukset. Myös osallistujien omille kysymyksille ja keskustelulle on tilaa. Osallistujia yhdistävät kokemukset ja niistä kumpuava vertaistuki ovat tärkeitä asioita kursseilla.

Yksi tärkeistä tehtävistä on perehdyttää opiskelijoita suomen historiaan sekä paikkakunnan historiaan ja tutustuttaa heitä paikallisiin erityispiirteisiin sekä tukea kuntaidentiteetin syntymistä. Kurssien tarkoituksena on myös auttaa ymmärtämään yhteiskunnallisia ilmiöitä, tiedostamaan omat vaikutusmahdollisuudet ja kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen.

Itsetuntemus, henkinen hyvinvointi ja oman mielen hoitaminen sisältyvät myös kurssien ohjelmaan.

14.3. Taitotasot ja osaamisen arviointi

Alkeiskurssin tai tason A osaamistaso:

- Yleistiedot
- Yksinkertaisten tehtävien suorittamiseksi vaadittavat perustaidot
- Työskentely tai opiskelu selkeässä toimintaympäristössä suoran valvonnan alaisena

Peruskurssin tai tason B osaamistaso:

- Työ- tai opintoalan perustiedot
- Perustaidot, joita vaaditaan tehtävien suorittamiseksi käyttäen yksinkertaisia sääntöjä ja työkaluja
- Jonkin verran itsenäisyyttä vaativa valvottu työskentely

Jatkokurssin tai tason C osaamistaso:

- Tiedot faktoista, periaatteista ja yleisistä käsitteistä
- Käytännön taidot ja soveltaminen, joita vaaditaan tehtävien suorittamiseksi ja ongelmien ratkaisemiseksi
- Itsenäinen vastuu työkalujen ja menetelmien valinnasta
- Oman toiminnan mukauttaminen olosuhteisiin

15. Luonto ja ympäristö

15.1. Opetuksen tavoitteet

Tavoitteena on tutustua luonnontieteen ilmiöihin, luonnon monimuotoisuuteen ja omaan lähiympäristöön. Aiheina käsitellään myös ajankohtaisia ympäristökysymyksiä kuten ilmastonmuutosta, hiilineutraaliutta ja ekologisia elämäntapoja. Retkikursseilla tavoitteena on oppia retkeilyn perustaitoja, havainnoimaan luonnon ilmiöitä sekä hyödyntämään luonnon antimia.

15.2. Opetusohjelman rakenne

Opetusohjelma sisältää esimerkiksi lintuekologian kursseja, sienikursseja, hedelmäpuiden varttamiskursseja, kierrätyskursseja, puutarhaterapiakursseja ja muita luonto- ja ympäristöalan kursseja.

15.3. Taitotasot ja osaamisen arviointi

Alkeiskurssin tai tason A osaamistaso:

- Yleistiedot
- Yksinkertaisten tehtävien suorittamiseksi vaadittavat perustaidot
- Työskentely tai opiskelu selkeässä toimintaympäristössä suoran valvonnan alaisena

Peruskurssin tai tason B osaamistaso:

- Työ- tai opintoalan perustiedot
- Perustaidot, joita vaaditaan tehtävien suorittamiseksi käyttäen yksinkertaisia sääntöjä ja työkaluja
- Jonkin verran itsenäisyyttä vaativa valvottu työskentely

Jatkokurssin tai tason C osaamistaso:

- Tiedot faktoista, periaatteista ja yleisistä käsitteistä
- Käytännön taidot ja soveltaminen, joita vaaditaan tehtävien suorittamiseksi ja ongelmien ratkaisemiseksi
- Itsenäinen vastuu työkalujen ja menetelmien valinnasta
- Oman toiminnan mukauttaminen olosuhteisiin

16. Kotitalous

16.1. Opetuksen tavoitteet

Tavoitteet: kotivalmistuksen ekologisuus ja taloudellisuus, kotitalousperinteiden säilyttäminen, kansainvälisyys.

Kotitalousalan opetuksen tarkoituksena on kehittää arjenhallinnan edellyttämiä tietoja, taitoja ja tiedonhankintaa. Opetus koostuu ruoanvalmistuksen ja kodinhoidon kursseista, havaintoesityksistä, neuvontapisteistä ja luennoista. Tavoitteena on ohjata opiskelijoita ottamaan vastuuta omasta ja lähiympäristön hyvinvoinnista sekä tarjota vastapainoa ja elämyksiä arjen keskelle. Yhdessä työskentely, vuorovaikutus muiden opiskelijoiden kanssa sekä tekemisen prosessista saatava onnistuminen antavat elämäniloa.

16.2. Opetusohjelman rakenne

Kotitalouden opetusohjelma sisältää ryhmäopetuksena järjestettävät ruoan valmistuskurssit, arki- ja juhlaruokakurssit, erilaiset leipomiskurssit, kakkukurssit ja perinneruokakurssit sekä kansainvälisen ruoan kurssit.

16.3. Taitotasot ja osaamisen arviointi

Kotitalouden opetuksessa ei lähtökohtaisesti määritellä taitotasoja. Kotitalouden opetuksen tavoitteet on edellä määritelty yleisellä tasolla, oppiaineen opetuksen yleisiksi tavoitteiksi. Tarkemmat oppimistavoitteet määritellään kurssikohtaisesti. Opiskelijan arviointi toteutetaan samoin kurssikohtaisen suunnitelman ja opiskelijan tarpeiden ja toiveiden mukaisesti.

Taitotaso ja osaamisen arviointi määritellään mahdollisten osaamisperusteisen opintopistekurssien osalta vaatimusten mukaisesti kurssikohtaisesti. Lähtökohta opintopistekurssien taitotasolle on kolmiportainen jaottelu alkeis-, perus- ja jatkotason opintoihin.

Alkeiskurssin tai tason A osaamistaso:

- Yleistiedot
- Yksinkertaisten tehtävien suorittamiseksi vaadittavat perustaidot
- Työskentely tai opiskelu selkeässä toimintaympäristössä suoran valvonnan alaisena

Peruskurssin tai tason B osaamistaso:

- Työ- tai opintoalan perustiedot
- Perustaidot, joita vaaditaan tehtävien suorittamiseksi käyttäen yksinkertaisia sääntöjä ja työkaluja
- Jonkin verran itsenäisyyttä vaativa valvottu työskentely

Jatkokurssin tai tason C osaamistaso:

- Tiedot faktoista, periaatteista ja yleisistä käsitteistä
- Käytännön taidot ja soveltaminen, joita vaaditaan tehtävien suorittamiseksi ja ongelmien ratkaisemiseksi
- Itsenäinen vastuu työkalujen ja menetelmien valinnasta
- Oman toiminnan mukauttaminen olosuhteisiin

17. Taiteen perusopetus

Jokilatvan opiston taiteen perusopetuksen opetussuunnitelma on laadittu erillisenä asiakirjana.

Jokilatvan opiston taiteen perusopetuksen opetussuunnitelma perustuu Opetushallituksen 20.9.2017 vahvistamaan taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteisiin (OPH-2069-2017). Näiden yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti laadittu opiston oma opetussuunnitelma otettiin käyttöön 1.8.2018 lukien ja tästä päivitetty versio otetaan käyttöön syksyllä 2024.

18. Opiston toiminnan arviointi ja kehittäminen

Kansalaisopistoilla on lakiin perustuva velvollisuus arvioida omaa toimintaansa. Vapaata sivistystyötä ohjaavassa lainsäädännössä edellytetään, että koulutuksen järjestäjän tulee arvioida antamaansa koulutusta ja sen vaikuttavuutta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Arvioinnin tarkoituksena on tukea kansalaisopiston toiminnan kehittämistä ja parantaa oppimisen edellytyksiä.

Opetustoiminnan onnistumista arvioidaan säännöllisesti Jokilatvan opistossa asiakas- ja henkilöstökyselyiden avulla, joista saatuja tuloksia hyödynnetään uuden kehittämisessä ja suunnittelussa. Vuosittain laaditut toiminnan ja talouden tavoitteet sekä niiden toteutumisen raportointi ovat osa jatkuvaa toiminnan arviointia. Vuosittain toiminnan ja talouden toteutumisesta laaditaan toimintakertomus, joka sisältää runsaasti toiminnan vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta kuvaavia tunnuslukuja, joiden kehittymistä voidaan arvioida lyhyellä tai pidemmällä aikavälillä.

Opiston toiminnasta on mahdollista antaa palautetta. Palautteet huomioidaan kehittämisessä. Kehittääkseen toimintaansa Jokilatvan opisto osallistuu vapaan sivistystyön verkostojen järjestämään toimintaan ja koulutuksiin.

Kehittämistyöhön kuuluu myös henkilöstön osaamisen kartuttaminen. Meri-Pohjolan opistopiirin hankkeiden ja opiston omien määrärahojen puitteissa tuetaan henkilöstön koulutuksiin osallistumista. Opisto järjestää myös omia henkilöstökoulutuksia rajatuista aihepiireistä.

Jokilatvan opisto tekee tiivistä yhteistyötä jäsenkunnissa paikallistoimijoiden kanssa. Alueellista yhteistyötä tehdään erityisesti Meri-Pohjolan opistopiirin ja opistopiirin jäsenenä toimivien kansalaisopistojen kanssa.

19. LIITTEET

19.1. Eurooppalaiseen viitekehykseen pohjautuva kielitaidon osaamiskriteeristö

Alkeistaso

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- A1: Ymmärtää ja käyttää tuttuja arkipäivän ilmauksia ja perustason sanontoja, joiden tavoitteena on yksinkertaisten, konkreettien tarpeiden tyydyttäminen.
- A1: Pystyy esittäytymään ja esittelemään muita.
- A1: Pystyy vastaamaan itseään koskeviin kysymyksiin ja kysymään vastaavia kysymyksiä muilta, esimerkiksi missä he asuvat, keitä he tuntevat ja mitä heillä on.
- A1: Pystyy käymään yksinkertaisia keskusteluja, jos puhelukumppani puhuu hitaasti ja selvästi ja on valmis auttamaan.
- A1: Ymmärtää ja osaa käyttää kurssilla käsiteltyihin aiheisiin liittyviä sanoja ja ilmaisuja.
- A1: Hakee vieraskielistä tietoa ohjatusti kurssiin liittyvistä materiaaleista ja ohjeista
- A1: Pyrkii arvioimaan ja kehittämään kielitaitoaan hakee vieraskielistä tietoa ohjatusti kurssiin liittyvistä materiaaleista ja ohjeista
- A2: Ymmärtää lauseita ja usein käytettyjä ilmauksia, jotka liittyvät tavallisimpiin arkipäivän tarpeisiin: kaikkein keskeisin häntä itseään ja perhettä koskeva tieto, ostosten teko, paikallistieto, työ.
- A2: Pystyy viestimään yksinkertaisissa ja rutiininomaisissa tehtävissä, jotka edellyttävät yksinkertaista tiedonvaihtoa tutuista, jokapäiväisistä asioista.
- A2: Pystyy kuvailemaan yksinkertaisesti omaa taustaansa, lähiympäristöään ja välittömiä tarpeitaan.
- A2: Hakee vieraskielistä tietoa ohjatusti kurssiin liittyvistä materiaaleista ja ohjeista
- A2: Pyrkii arvioimaan ja kehittämään kielitaitoaan
- A2: Ymmärtää ja osaa käyttää kurssilla käsiteltyihin aiheisiin liittyviä sanoja ja ilmaisuja.

Perustaso

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- B1: Ymmärtää pääkohdat selkeistä yleiskielisistä viesteistä, joita esiintyy usein esimerkiksi työssä, koulussa ja vapaa-aikana.
- B1: Selviytyy useimmista tilanteista matkustaessaan kohdekielisillä alueilla.
- B1: Pystyy tuottamaan yksinkertaista, johdonmukaista tekstiä tutuista tai itseään kiinnostavista aiheista.
- B1: Pystyy kuvaamaan kokemuksia ja tapahtumia, unelmia, toiveita ja tavoitteita.
- B1: Pystyy perustelevaan ja selittämään lyhyesti mielipiteitä ja suunnitelmia.
- B1: Hakee vieraskielistä tietoa kurssiin liittyvistä materiaaleista ja ohjeista
- B1: Arvioi ja kehittää kielitaitoaan.
- B1: Ymmärtää ja osaa käyttää kurssilla käsiteltyihin aiheisiin liittyviä sanoja ja ilmaisuja.
- B2: Ymmärtää pääajatuksen konkreetteja ja abstrakteja aiheita käsittelevistä monitahoisista teksteistä, myös oman erityisalansa käsittelystä.
- B2: Viestiminen on niin sujuvaa ja spontaania, että hän pystyy säännölliseen vuorovaikutukseen syntyperäisten kanssa ilman että se vaatii kummaltakaan osapuolelta ponnisteluja.

- B2: Pystyy tuottamaan selkeää, yksityiskohtaista tekstiä hyvinkin erilaisista aiheista, esittämään mielipiteensä jostakin ajankohtaisesta asiasta ja selittämään eri vaihtoehtojen edut ja haitat.
- B2: Hakee monipuolisesti kurssilla tarpeellista vieraskielistä tietoa
- B2: Arvioi ja kehittää kielitaitoaan oma-aloitteisesti.
- B2: Ymmärtää ja osaa käyttää kurssilla käsiteltyihin aiheisiin liittyviä sanoja ja ilmaisuja.

Jatkotaso

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- C1: Ymmärtää erityyppisiä vaativia, pitkäköjä tekstejä ja tunnistaa piilomerkityksiä.
- C1: Pystyy esittämään ajatuksiaan sujuvasti ja spontaanisti ilman havaittavia vaikeuksia ilmausten löytämisessä.
- C1: Käyttää kieltä joustavasti ja tehokkaasti sekä sosiaalisin että myös opintoihin ja ammattiin liittyviin tarkoituksiin.
- C1: Pystyy tuottamaan monimutkaisia aiheita käsittelevää selkeää, hyvin rakentunutta ja yksityiskohtia sisältävää tekstiä.
- C1: Osaa jäsentää tekstiä ja edistää sen sidosteisuutta esimerkiksi käyttämällä sidesanoja.
- C1: Hakee itsenäisesti ja monipuolisesti kurssiin liittyvää vieraskielistä tietoa
- C1: Arvioi ja kehittää kielitaitoaan monipuolisesti ja oma-aloitteisesti.
- C1: Ymmärtää ja osaa käyttää kurssilla käsiteltyihin aiheisiin liittyviä sanoja ja ilmaisuja.
- C2: Ymmärtää yleensä vaikeuksitta kaikenlaista puhuttua ja kirjoitettua kieltä.
- C2: Osaa yhdistellä tietoja erilaisista puhutuista ja kirjoitetuista lähteistä ja rakentaa niissä esitetyistä perusteluista ja selostuksista sisällöllisesti yhtenäisen esityksen.
- C2: Pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan spontaanisti, erittäin sujuvasti ja täsmällisesti.
- C2: Pystyy erottamaan merkitysvivahteet mutkikkaissakin tilanteissa.
- C2: Hakee itsenäisesti ja monipuolisesti kurssiin liittyvää vieraskielistä tietoa
- C2: Arvioi ja kehittää kielitaitoaan monipuolisesti ja oma-aloitteisesti.
- C2: Ymmärtää ja osaa käyttää kurssilla käsiteltyihin aiheisiin liittyviä sanoja ja ilmaisuja.